

INTEGRALNA STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE KONJIC (2018 – 2027)

Konjic, Januar 2018. godine

Sadržaj

I.	UVOD	3
II.	METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE	3
	1. Socio-ekonomska analiza	4
	1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike	4
	1.2. Ključne historijske činjenice	5
	1.3. Prirodno naslijeđe Općine Konjic	5
	2. Demografske karakteristike kretanja	6
	2.1. Ukupan broj stanovnika i prirodni priraštaj	6
	2.2. Prostorni raspored stanovništva i gustina naseljenosti	10
	3.1. Broj i struktura privrednih subjekata	11
	3.2. Prosječne plaće.....	13
	3.4. Bruto društveni proizvod.....	15
	3.6. Turistički potencijali.....	16
	3.7. Poljoprivredni proizvodi i potencijali.....	19
	4. Tržište rada	24
	4.1. Zaposlenost i nezaposlenost	24
	4.2. Penzioneri-broj, struktura po vrsti penzije/mirovine.....	30
	5. Društveni razvoj.....	31
	5.2. Obrazovanje.....	33
	5.3. Zdravstvo	36
	5.4. Kultura	39
	5.6. Ranjive grupe.....	41
	5.8 Organizacije civilnog društva (OCD)	44
	6.1. Ugroženost poplavama.....	45
	6.2. Zaštita od požara	46
	6.3. Zemljište kontaminirano minama	47
	6.4. Kriminalitet i javni red i mir: stepen otkrivenosti i struktura	47
	7. Prostorno planiranje.....	48
	SWOT ANALIZA (KLJUČNI INTERNI I EKSTERNI FAKTORI) I fokusiranje	61
	Plan lokalnog ekonomskog razvoja.....	67
	Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima	69
	Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa	70
	Programi, projekti i mjere	70
	Plan Društvenog razvoja	73
	Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima	74

Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa	74
Inicijative međuopćinske saradnje	74
Programi, projekti i mjere	74
Plan zaštite životne sredine	76
Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima	77
Programi, projekti i mjere	78

I. UVOD

Strategija razvoja općine Konjic 2018-2027. godine predstavlja ključni strateško-planski dokument kojim se usmjerava razvoj ove lokalne zajednice u tri najvažnija aspekta: ekonomskom, društvenom i aspektu okoliša. Ona je sistemski instrument za proaktivno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem i predstavlja objedinjeni, finalni rezultat faze planiranja, s jedne strane, i glavno polazište za fazu implementacije, s druge strane. U njoj se definišu strateški fokusi i ciljevi razvoja za narednih 10 godina, te određuju ciljevi i planiraju projekti i mjere za njihovo ostvarivanje u tri ključna sektora: ekonomskom razvoju, društvenom razvoju i zaštiti okoliša.

U izradi dokumenta vodeću ulogu imao je Općinski razvojni tim, koji uključuje predstavnike više sektora (ekonomski, društveni i okoliš) i više različitih društvenih aktera (lokalna uprava i javne institucije, nevladin i privatni sektor).

Cilj strategije je: usmjeriti naša djelovanja, postaviti podlogu za buduće aktivnosti, postaviti podlogu za razvojne projekte i pripremiti se za EU fondove. Svrha izrade Strategije razvoja općine Konjic, za razdoblje 2018. – 2027. godine je osiguranje strateškog okvira u planiranju i provedbi prioriteta za integrisani razvoj općine, a rezultat treba biti ugodan ambijent za život građana Konjica i povoljna klima za investiranje u nove projekte kao i za poslovanje postojećih i novih privrednih subjekata.

II. METODOLOGIJA IZRADA STRATEGIJE

Pri izradi Strategije razvoja općine Konjic korištena je metodologija za planiranje integrisanog lokalnog razvoja (MiPRO). Ova metodologija se zasniva na dva osnovna principa: održivosti i socijalne uključenosti, promovirajući model razvoja koji kombinuje ekonomski prosperitet sa socijalnom uključenosti bez prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa. Održivost kao princip integriše ekonomski i aspekt okoliša, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i pravičnost u smislu identifikovanja potreba i interesa marginalizovanih i socijalno osjetljivih grupa stanovništva. Glavne karakteristike metodologije su integrisani pristup i obezbjeđivanje učešća zajednice u kreiranju i reviziji strategije. Integrisani pristup se ostvaruje horizontalno, usklađivanjem ciljeva intervencija u sektorima ekonomskog razvoja, društvenog razvoja i okoliša, ali i vertikalno, usklađivanjem sa strateškim dokumentima viših nivoa. Osim kroz rad Općinskog razvojnog tima, učešće zajednice se obezbjeđuje kroz rad sektorskih grupa, koje imaju ključnu ulogu u reviziji sektorskih razvojnih planova, i šire lokalno razvojno partnerstvo, koje razmatra stratešku orijentaciju općine i nacrt strategije razvoja, kada se dokument kompletira.

Strategija razvoja općine Konjic za razdoblje 2018 - 2027 godina uključuje tri nivoa planiranja čime se usklađuje dugi, srednji i kratki rok.

Prvi nivo planiranja je STRATEŠKA PLATFORMA koja obuhvata razdoblje od 10 (deset) godina. Polazna osnova za izradu strateške platforme bila je analiza postojećih strateških dokumenata, nivoi njihove realizacije i stepen razvijenosti ljudskih resursa neophodnih za izradu i provedbu Strategije. Strateška platforma kao najvažniji dio strategije obuhvaća: socio-ekonomsku analizu, viziju razvoja, strateške fokuse i strateške ciljeve općine .

Drugi nivo planiranja je razrada sektorskih planova kroz adekvatne planove privrednog i društvenog razvoja i unaprjeđenje okoliša i njihove međusobne usklađenosti. Sektorske planove privrednog razvoja, društvenog razvoja i zaštite okoliša izradio je Razvojni tim za izradu strategije razvoja općine Konjic u saradnji s radnim grupama za svaki sektor koje su činili predstavnici javnog, privatnog i nevladinog sektora. Vremenski okvir je 5 (pet) godina.

Treći nivo planiranja su operativni planovi, tj. razrada modaliteta finansiranja i provedbe, uključujući pripremu organizacijskih i ljudskih potencijala. U ovom završnom dijelu procesa izrade Strategije, Razvojni tim za izradu strategije razvoja općine Konjic je na temelju načela integracije objedinio i uskladio sektorske dokumente, izradio okvirne trogodišnje planove implementacije, finansijsku konstrukciju, plan razvoja organizacijskih i ljudskih potencijala neophodnih za proces izrade Strategije

III. STRATEŠKA PLATFORMA

1. Socio-ekonomska analiza

1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike

Bosna i Hercegovina	51.209,20 km ²
Federacija Bosne i Hercegovine	26.110,00 km ²
HN Kanton	4.401,00 km ²
Općina Konjic	1.386,59 km ²

Općina Konjic je jedna od 9 općina Hercegovinačko-neretvanskog kantona. Općina Konjic leži između 17°45' i 18°48' sjeverne geografske širine, odnosno na 42°28' i 43°53' geografske dužine. Ukupno zauzima 1.386,59 km² ili 31,51% teritorije HNK, odnosno 5,31% teritorije FBiH. Prostire se na nadmorskoj visini od 270mnm (Ostrožac na Neretvi) do 2.097 mnm (Otiš, planina Prenj).

Geoprometni položaj Općine je izuzetno povoljan. Smještena je na glavnom postojećem i planiranom, putnom i željezničkom pravcu Sarajevo-Mostar, i ima značajnu ulogu u transportnom sistemu Bosne i Hercegovine, ali i u široj međudržavnoj regiji.

Posmatrajući cestovnu mrežu područjem Općine Konjic prolazi značajan magistralni pravac M-17 (Doboj-Sarajevo-Mostar i dalje do granice sa R.Hrvatskom), koji omogućava vezu Bosne i Hercegovine sa jugom i izlaz u Evropu (Hrvatska, Mađarska, i druge zemlje). Pored osnovnog magistralnog pravca M-17, kroz Općinu Konjic planiran je prolazak trase autoceste na koridoru Vc, koja je u fazi priprema za izgradnju.

Pored cestovnog saobraćaja važnu ulogu zauzima i željeznički saobraćaj obzirom da kroz Općinu Konjic prolazi željeznička pruga normalnog kolosijeka (Sarajevo-Čapljina-Ploče) kojom se omogućava izlaz iz BiH na jug odnosno veza sa terminalom u luci Ploče.

Područje općine Konjic pripada mediteranskoj regiji i regiji bosanskog visokog krša, a pod uticajem je izmijenjene jadranske klime, tj., tri klimatska pojasa: izmijenjena mediteranske, predplaninske mediteranske i planinske klime. Mediteranska klima ulazi u predjele dublje u kopnu, tu dopiru oslabljeni morski uticaji, u čemu dolina rijeke Neretve igra veliku ulogu, a njen uticaj se osjeća sve do sela Šunji.

Srednja temperatura opada sa porastom nadmorske visine u prosjeku za 0,6 C na svakih 100 m, pa razmjerno tome raste i mogućnost mraza. Najtopliji mjesec je juli. Apsolutne maksimalne temperature u julu i avgustu mogu iznositi i preko 40,0 °C. Najhladniji mjesec je januar, a apsolutne minimalne temperature su rijetko ispod -10,0 °C.

1.2. Ključne historijske činjenice

Arheološko naslijeđe u općini Konjic je izuzetno bogato, posebno spomenici iz srednjeg vijeka, tj. nekropole stećaka i utvrđenja, te ostaci srednjovjekovnih gradova i sakralnih objekata. O historijskim zbivanjima, narodnom životu i običajima, o značajnim događajima, ljudima i legendama svjedoče i pričaju oko 3.500 stećaka na 150 registriranih nekropola, čime općina Konjic spada u red općina sa najvećim brojem nekropola u Bosni i Hercegovini i cijeloj Regiji. Stećci, bosanski nadgrobni spomenici, najsnažnija su kulturna i umjetnička pojava srednjovjekovne Bosne.

Posljednjih godina općina Konjic, u cilju zaštite izuzetno bogatog kulturno-historijskog naslijeđa, intenzivirala je aktivnosti na inventarizaciji spomenika kulturne baštine radi sistematske obrade spomeničnog fonda. Naročita pažnja posvećena je onim dobrima i objektima koji se vlastitim karakteristikama i vrijednostima ističu u okviru formirane historijske cjeline i koji daju i naglašavaju pečat ambijentalnim vrijednostima cjeline. Kroz sve to radi se na zaštiti i očuvanju bogatog naslijeđa u svrhu njegovog prenošenja budućim generacijama, kao i razvijanju svijesti o naslijeđu kao središnjoj komponenti i resursu održivog razvoja. Pored zakonskih, općina Konjic preduzima tehničke, administrativne i finansijske mjere iz svoje nadležnosti potrebne za zaštitu i održavanje kulturno-historijskog naslijeđa.

1.3. Prirodno naslijeđe Općine Konjic

Općina Konjic je izuzetno bogata vodenim površinama sa velikim hidroenergetskim potencijalom (količinom vode i iskoristivim bruto padom) koji se prevashodno odnosi na rijeku Neretvu, sliv Neretvice sa pritokama, sliv Ljute sa pritokama, Kraljušćica, Bijela, Trešanica, Seončica, Baščica, Lađanica, veliki broj malih pritoka i potoka sa određenim hidroenergetskim potencijalima koji se mogu iskoristiti u svrhu proizvodnje električne energije za vlastite potrebe lokalnog stanovništva.

U period od 2001. godine do 2008. godine Općina Konjic je izradila studije za iskorištenje hidropotencijala, pripremila zakonsku regulativu (donešena Odluka o strateškom interesu za izgradnju MHE, obezbjedila Odluku Vlade HNK da Općina Konjic preuzme pravo na dodjelu koncesija za hidroenergetska postrojenja snage do 5MW i formirala Komisiju za dodjelu koncesija prema važećem kantonalnom Zakonu o koncesijama) i dodjelila koncesije za sljedeće MHE:

- 4 MHE na rijeci Trešanici
- 2 MHE na rijeci Bijela
- 17 MHE na slivu rijeke Neretvice
- 11 MHE na slivu rijeke Ljute
- 2 MHE na rijeci Kraljušćica
- 1 MHE na rijeci Baščica

Koncesija za gore navedene MHE je data po metodi projektovanja, izgradnje, korištenje i vraćanje svih postrojenja u vlasništvo Općine nakon isteka koncesionog perioda od 30 godina. Ukupna instalisana snaga svih postrojenja iznosi 52 MW, godišnja proizvodnja 215.000.000 kWh.

Općina Konjic na svojoj teritoriji ima nekoliko interesantnih rudnih ležišta od kojih treba spomenuti sljedeće:

Dolomiti: Urađen elaborat o klasifikaciji i kategorizaciji rezervi dolomita na ležištu „Podorašac-Grad“ utvrđene rezerve cca 17.000.000 tona vrlo kvalitetnog dolomita koji se može koristiti kao visoko vatrostalni materijal. Obzirom da postoje i noviji elaborati o rezervama dolomita „PBP Konjic- ležište Polje Bijela, kao i elaborat o rezervama dolomita u „Izgradnji“ Konjic sa ležišta u Podorašcu može se sa sigurnošću tvrditi da Konjic ima vrlo velike rezerve izuzetno kvalitetnog dolomita, jer po analizama količina MgO je za 0,93 manja od maksimalno idealnog sadržaja Mg u dolomitu.

Barit: Pojave barita vezane su za područje Zec planine, te za područje sela Koto. U rejonu Zec planine barit se javlja na nekoliko lokaliteta. Značajnije pojave su na lokalitetu Otunjski vis, Igrišća-Lazine, Oborišća. Procjenjene zalihe C1 i C2 kategorije su 100.000 tona vrlo kvalitetnog barita.

Brusni kamen: Pojava brusnog kamena nalazi se u rejonu sela Šabanovići i po nekim podacima kvalitet odgovara poznatom belgijskom brusnom kamenu „Koticule“.

Osim gore navedenih nalazišta ruda na teritoriji općine Konjic treba spomenuti pojave ruda bakra u rejonu Budišnje ravni, po analizama iz Bora (Srbija) procenat Cu je iznosio 4%, Ag 24 gr./toni, a po analizama iz Zagreba procenat Cu je 6,5%.

U rejonu Zec planine nalaze se velike količine kvarcita, minerala koji ima sve veću primjenu u industriji. Općina Konjic po svom je hidropotencijalu najbogatija općina u Bosni i Hercegovini: 145 km riječnog toka i 14 km² jezerskih površina.

Glavni dio vodnog režima čini rijeka Neretva, preko 50 km, u koju se ulijevaju brojne pritoke: Rakitnica, Ljuta, Neretvica, i dr.

Ovo područje se odlikuje obilnim godišnjim padavinama, posebno u zimskom periodu, preko 150 l/m², kada su i snježne padavine redovna pojava. Otapanje snijega i proljetne kiše dovode do pojave „velikih voda“ u periodu mart-april. U sušnom periodu, u toku ljeta prosječna količina padavina iznosi oko 70 l/m², pa je u avgustu i septembru i najniži nivo voda.

Vodno područje općine Konjic čine sljedeći vodeni tokovi i vodene površine:

- Rijeka Neretva sa pritokama
- Boračko jezero - glacijalno jezero
- Jablaničko jezero – vještačko jezero

Po svojim biološkim i fizičko-hemijskim karakteristikama sve vode na području općine Konjic, izuzev donjeg toka rijeke Trešanice i Jablaničkog jezera, spadaju u I klasu kvaliteta voda, pa su stoga idealan medij za ribarstvo, odnosno sportsko-rekreativni ribolov i akvakulturu.

Glavni vodotok u ovom području je rijeka Neretva koja teče sredinom područja i to sa jugoistoka na sjeverozapad.

Veće pritoke Neretve u ovom području su : Račica, Rakitnica, Ljuta, Trešanica, Kraljuštica i Neretvica sa desne strane, te Bijela, Šištica (koja ističe iz Boračkog jezera) i Baštica (Idbar) sa lijeve strane.

2. Demografske karakteristike kretanja

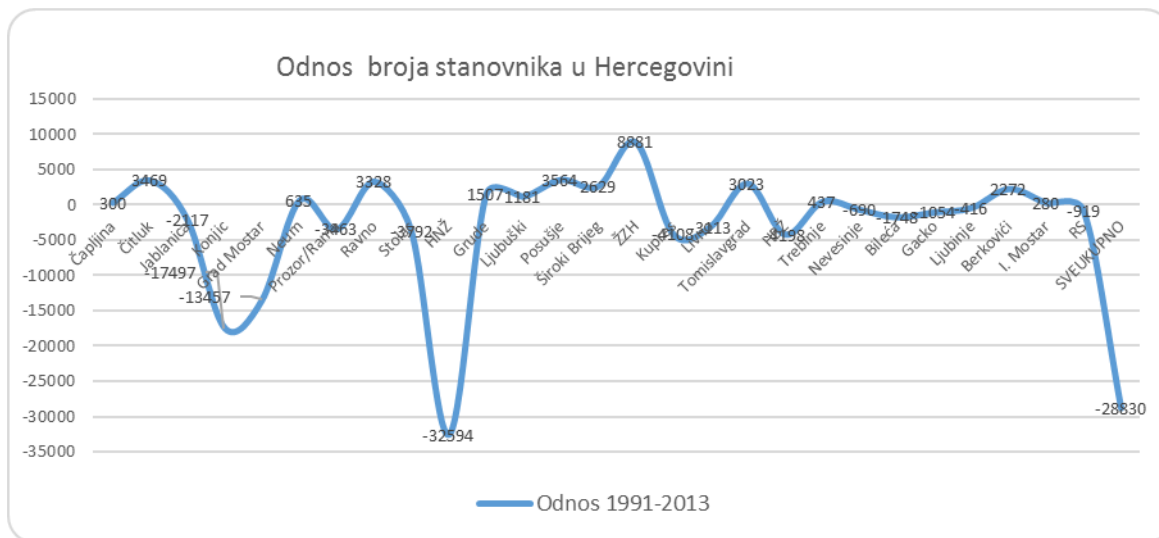
Za demografsku analizu stanovništva općine Konjic, osnovni izvor podataka predstavlja zadnji popis stanovništva iz 2013. godine, kao jedini relevantni pokazatelj demografskih podataka, kao i procjene statističkih zavoda o karakteristikama stanovništva Bosne i Hercegovine, koje se u dovoljnoj mjeri podudaraju sa stvarnim stanjem stanovništva, pa se kao takvi mogu uzimati kao osnova za usporedbe i analize demografske strukture stanovništva.

2.1. Ukupan broj stanovnika i prirodni priraštaj

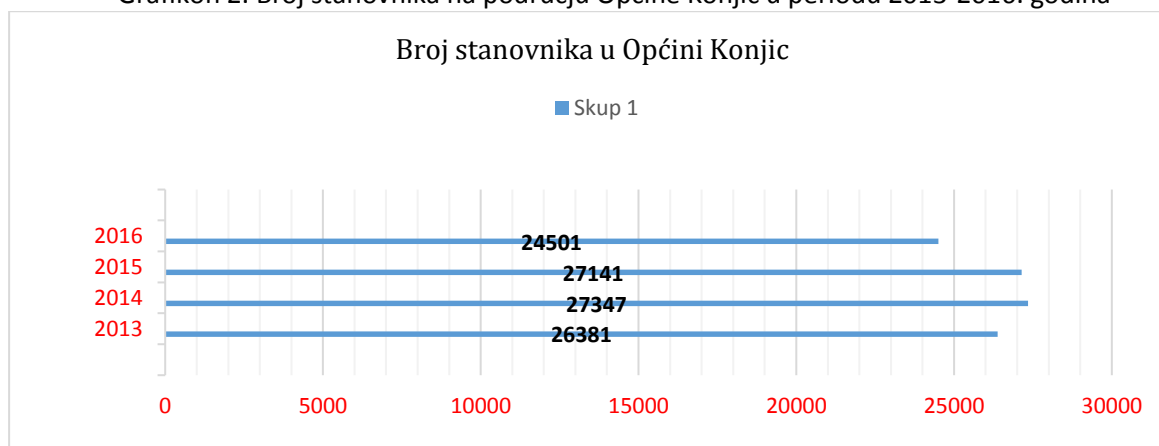
Prema popisu stanovništva iz 1991. godine Općina Konjic je brojala 43.878 stanovnika, dok je prema prvim rezultatima zadnjeg popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini, koji je proveden 2013. godine, došlo do smanjenja broja stanovnika u Općini Konjic. Prema tim rezultatima ukupan broj stanovnika u općini Konjic je 26.381, što je smanjenje u odnosu na popis iz 1991. godine za 39,87 % ili za 17.497 stanovnika. Vidno je da Općina Konjic bilježi pad broja stanovnika, što ga sa ostalim općinama iz Hercegovačkoneretvanskog kantona svrstava u skupinu koja ima negativan demografski trend. U grafikonu 1. vidljivo je da većina općina bilježi pad broja stanovnika odnosno negativan demografski

trend. U odnosu na susjedne općine iz Hercegovačko-neretvanskog kantona (Mostar, Jablanica i Prozor) Općina Konjic je na prvom mjestu po padu broja stanovnika.

Grafikon 1. Odnos broja stanovnika u periodu 1991-2013 u Hercegovini

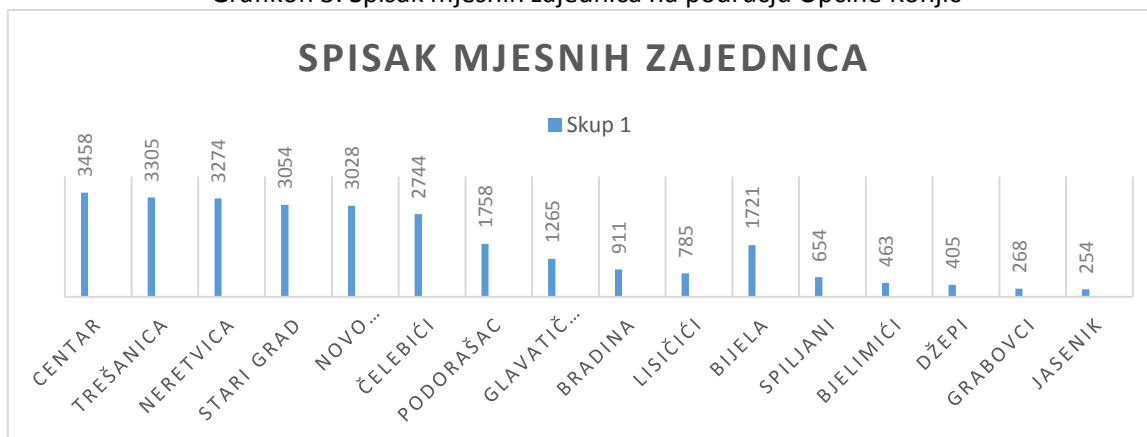
Grafikon 2. Broj stanovnika na području Općine Konjic u periodu 2013-2016. godina

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima broj stanovnika u 2016 godini, bilježi tendenciju pada. Uzročnik tome je migracija stanovništva u veće gradove (Sarajevo, Mostar, te zemlje EU).

Grafikon 3. Spisak mjesnih zajednica na području Općine Konjic

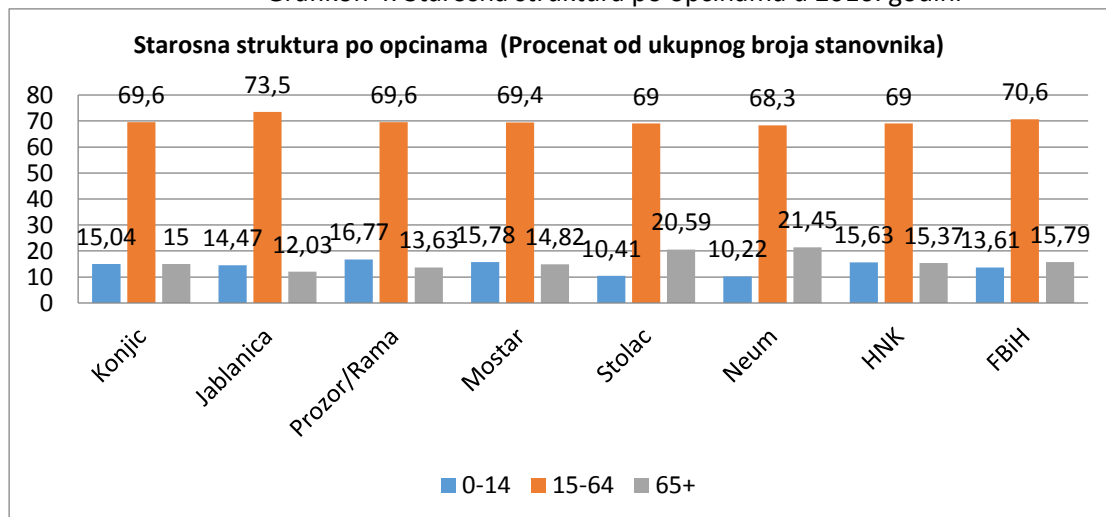

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Stanovništvo Općine Konjic živi u 16 mjesnih zajednica i to 4 urbane (Centar -3358, Trešanica – 3225, Stari grad – 3254 i Novo naselje 3028), i 12 ruralnih (Džepi – 220, Spiljani -454, Bjelimići – 263, Podorašac – 1458, Neretvica-2274, Grabovci – 168, Glavatičevo – 954, Čelebići – 2744, Jasenik- 102, Bradina- 811, Lisičići – 485, Bijela – 1703). Iz navedenih podataka vidljivo je da je najviše naseljenih stanovnika na području Mjesnih zajednica Centar, Trešanica, Neretvica i Stari grad.

Grafikon 4. Starosna struktura po općinama u 2016. godini

Kada posmatramo starosnu strukturu stanovništva na području Općine Konjic u odnosu na općine u okruženju, vidljivo je da i na području ove općine prevladava populacija od 15-64 godine starosti (radno aktivno stanovništvo) te da je broj lica ove dobne starosti približno isti kao i u ostalim općinama i prosjeku FBiH i HNK. Kada je u pitanju populacija preko 65 godina, Općina Konjic spada u općine sa nešto višim procentualnim učešćem ove starosne grupe u ukupnoj populaciji. Za populaciju od 0-14 godina, može se konstatovati da je približno ista u općinama u okruženju, FBiH i Kantonu.

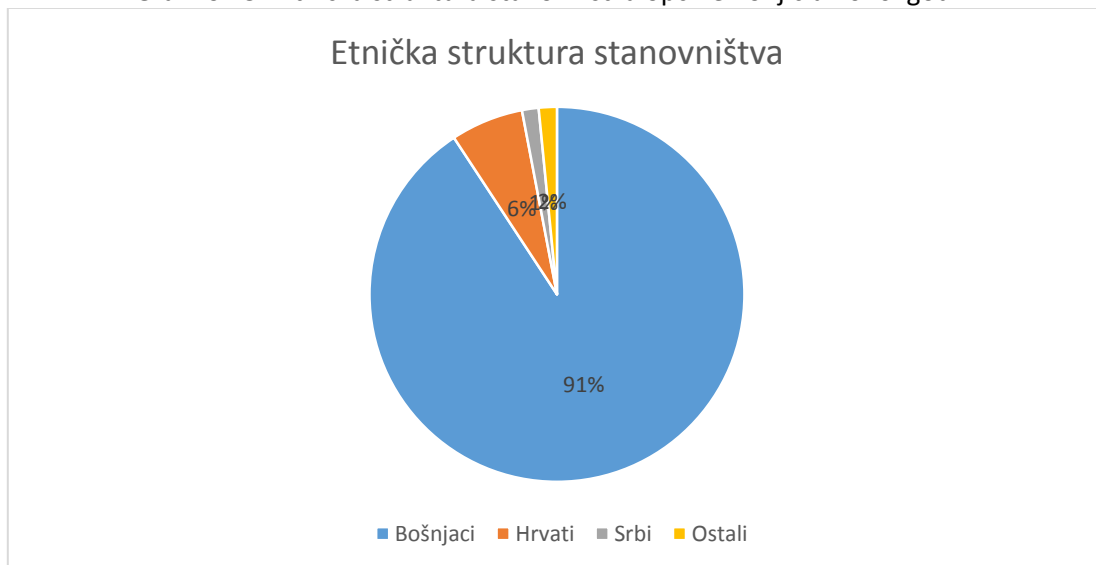
Tabela 1. Starosna struktura po općinama za period od 2013-2016. godine

Općina/ Kanton/ FBiH	2013			2014			2015			2016		
	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Dobna skupina												
Konjic	16,66	67,74	15,59	16,66	67,74	15,59	17,34	67,20	15,46	15,04	69,60	15,00
Jablanica	14,47	71,58	13,95	14,47	71,58	13,95	16,28	70,07	13,65	14,47	73,5	12,03
Prozor	16,77	70,18	13,05	16,77	70,18	13,05	17,70	69,39	12,91	16,77	69,60	13,63
Mostar	16,31	65,78	17,91	16,31	65,78	17,91	16,62	65,55	17,83	15,78	69,40	14,82
Stolac	10,41	69,89	19,70	10,41	69,89	19,70	11,18	69,29	19,53	10,41	69,00	20,59
Neum	10,21	70,77	19,20	10,20	70,78	19,02	11,83	69,49	18,68	10,22	68,30	21,45
HNK	16,01	66,91	17,08	16,01	66,92	17,07	16,52	66,51	16,97	15,63	69,00	15,37
FBiH	18,05	67,88	14,07	17,95	68,00	14,05	17,12	68,71	14,17	13,61	70,60	15,79

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Starosna struktura stanovništva na području Općine Konjic, posmatrano za period 2013-2016. godina ima trend povećanja prosječne starosti, odnosno populacija od 0-14 godina u 2016. godini bilježi blagi pad, populacija od 15-64 godine, također bilježi blagi rast u 2016. godini dok populacija od 65+ je na približno istom nivou.

Grafikon 5. Etnička struktura stanovništva općine Konjic u 2016. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci o etničkoj strukturi stanovništva u 2016. godini su dati na osnovu popisa iz 2013 godine. Isti su uzrokovani ratnim dešavanjima i migracijama stanovništva. Sada na području općine Konjic živi 91 % Bošnjaka, 6% Hrvata, 2% Srba i 1 % ostalih.

Grafikon 6. Spolna struktura stanovništva Općine Konjic u 2016. godini

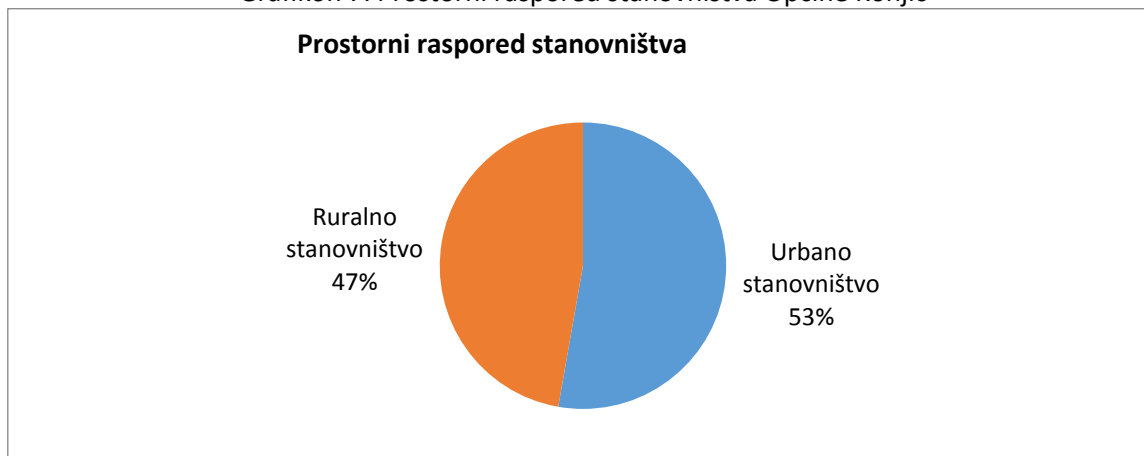

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Kada je u pitanju spolna struktura stanovništva, prema procjenama, udio žena u ukupnom broju stanovnika Općine Konjic je nešto veći od udjela muškaraca (12.081 žena ili 50,7 % i 12.420 ili 49,3% muškaraca).

2.2. Prostorni raspored stanovništva i gustina naseljenosti

Grafikon 7. Prostorni raspored stanovništva Općine Konjic

Izvor: Općinska služba za privredu, razvoj i finansije

Prema procjenama, broj stanovnika koji živi u urbanom području (gradsko i prigradsko stanovništvo) 53 % ili (12865) je veći nego broj ruralnog stanovništva 47% (11636). Veći procenat stanovništva u urbanom području je uglavnom iz razloga što su privredni subjekti najvećim dijelom koncentrisani u gradu i bližoj okolini te zbog obrazovnih ustanova.

Grafikon 8. Gustina naseljenosti po općinama u 2016 godini

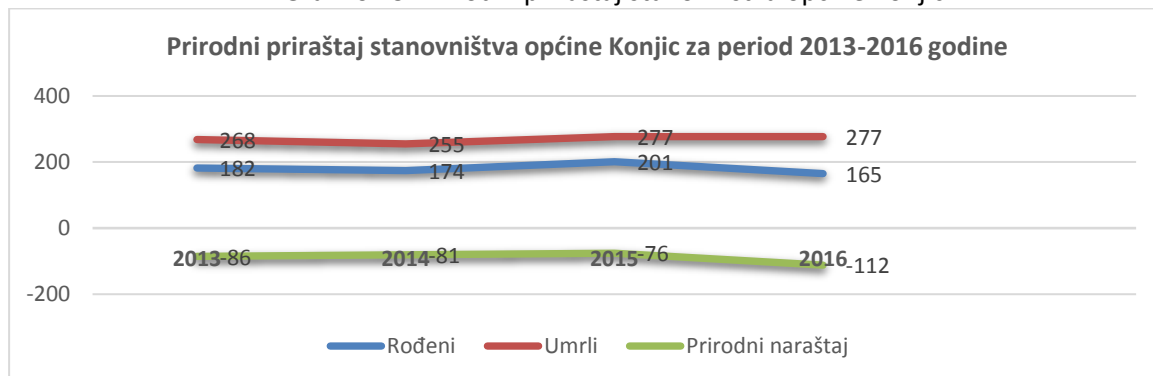

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Sa površinom od 1386,59 km², općina Konjic je općina sa najvećom površinom na području Hercegovačko-neretvanskog kantona. Istovremeno u poređenju sa drugim općinama kao i odnosu na prosječnu gustinu naseljenosti stanovnika po km² površine, općina Konjic spada u rijetko naseljene općine sa 20,1 stanovnika po km² i to u urbanom dijelu grada gustina naseljenosti iznosi 12,3 st/km² a u ruralnom dijelu gustina naseljenosti je 7,8 st/km².

2.3 Prirodni priraštaj stanovništva

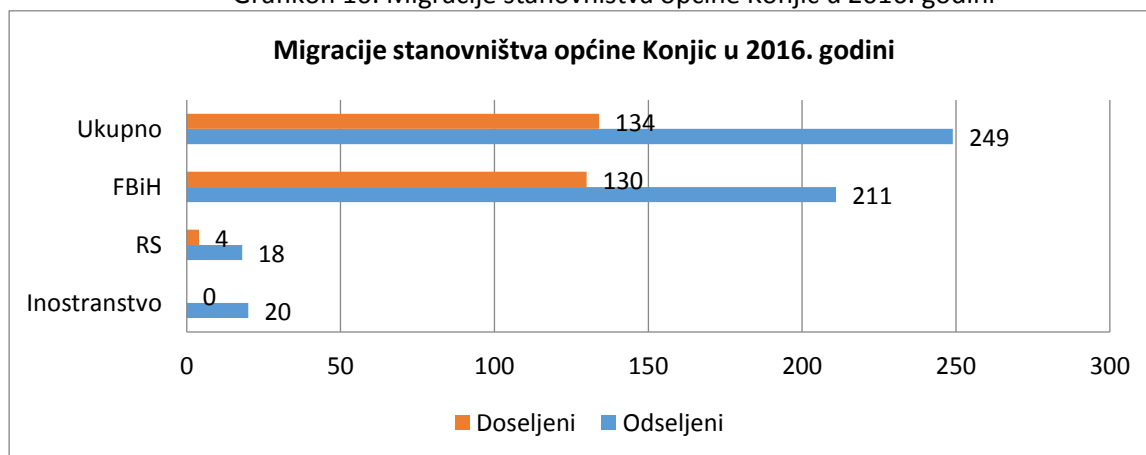
Grafikon 9. Prirodni priraštaj stanovništva općine Konjic

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U posmatranom periodu 2013.-2016. godina zabilježen je **negativan prirodni priraštaj posebno u 2016 godini koji je iznosio -112**. Uzimajući u obzir ovaj trend, **pretpostavljamo da će se ukupan broj stanovnika na području Općine Konjic i dalje smanjivati**, posebno ako se u obzir uzmu i tzv. socijalne i ekonomske migracije ka većim urbanim područjima Sarajeva i Mostara.

Grafikon 10. Migracije stanovništva općine Konjic u 2016. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Općina Konjic ima negativan migracioni saldo. U 2016. godini u Konjic se doselilo 134 stanovnika a odselilo se 249 stanovnika, što u kombinaciji sa kategorijom odseljenog stanovništva (mlado radno-aktivno stanovništvo, obrazovni kadar) predstavlja problem za razvoj općine. Potrebno je preduzeti mjere na razvijanju privrede i kvaliteta života kako bi se negativni migracioni saldo prekinuo i zaustavilo emigriranje radno-sposobnog stanovništva.

3. Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji

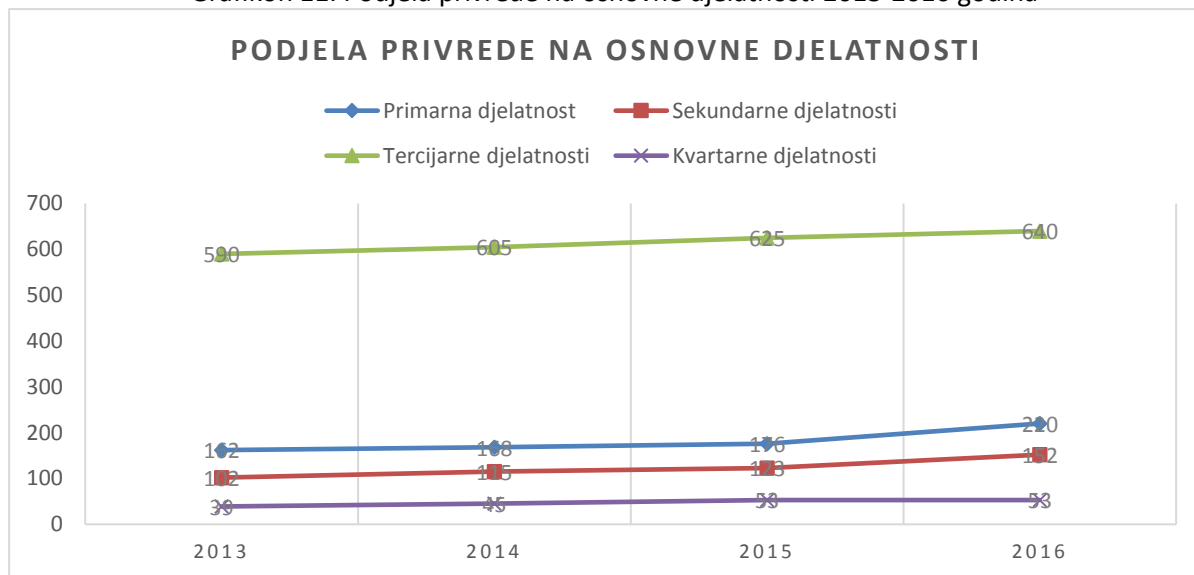
3.1. Broj i struktura privrednih subjekata

Od primarnih djelatnosti u općini Konjic najviše je zastupljena (proizvodnja povrća, proizvodnja jagodičastog voća, pčelarstvo, stočarstvo). Vidljiv je znatan broj povećanja poljoprivrednih djelatnosti u razdoblju od 2013.-2016. godina U strukturi sekundarnih djelatnosti najviše je zastupljena metaloprerađivačka djelatnost, dok je kod tercijarnih djelatnosti najviše zastupljena ugostiteljska

djelatnost i trgovina na veliko i malo. Što se tiče kvartarnih djelatnosti (školstvo, uprava, zdravstvo, policija) evidentiran je povećan broj zaposlenih.

Najveći privredni sektori u općini Konjic iz perspektive zaposlenosti dolaze iz sektora metaloprerađivačke industrije i uslužnih odnosno trgovačkih djelatnosti.

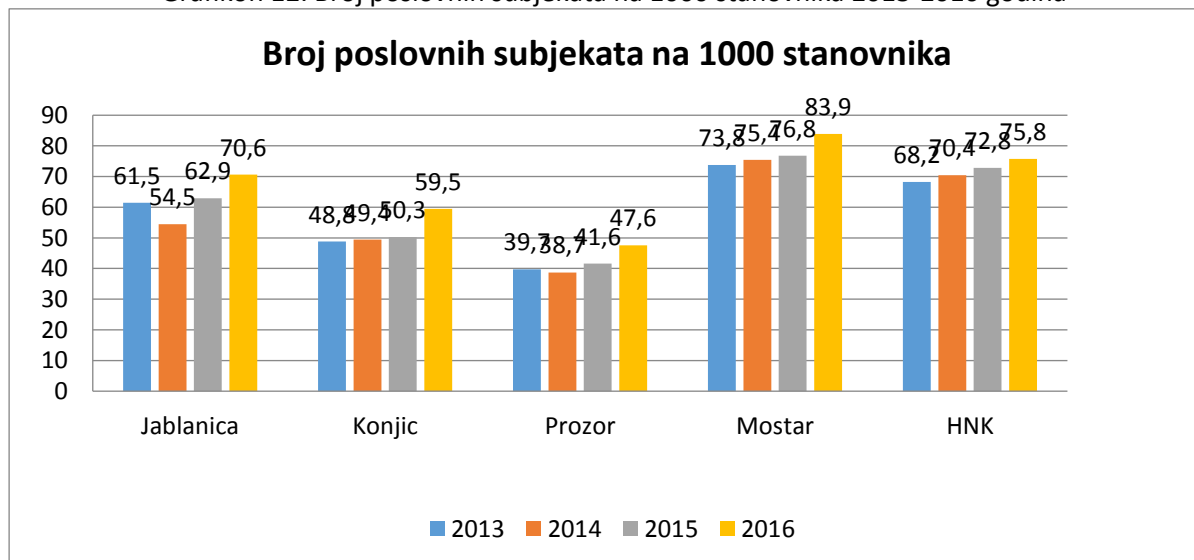
Grafikon 11. Podjela privrede na osnovne djelatnosti 2013-2016 godina

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Općine Konjic

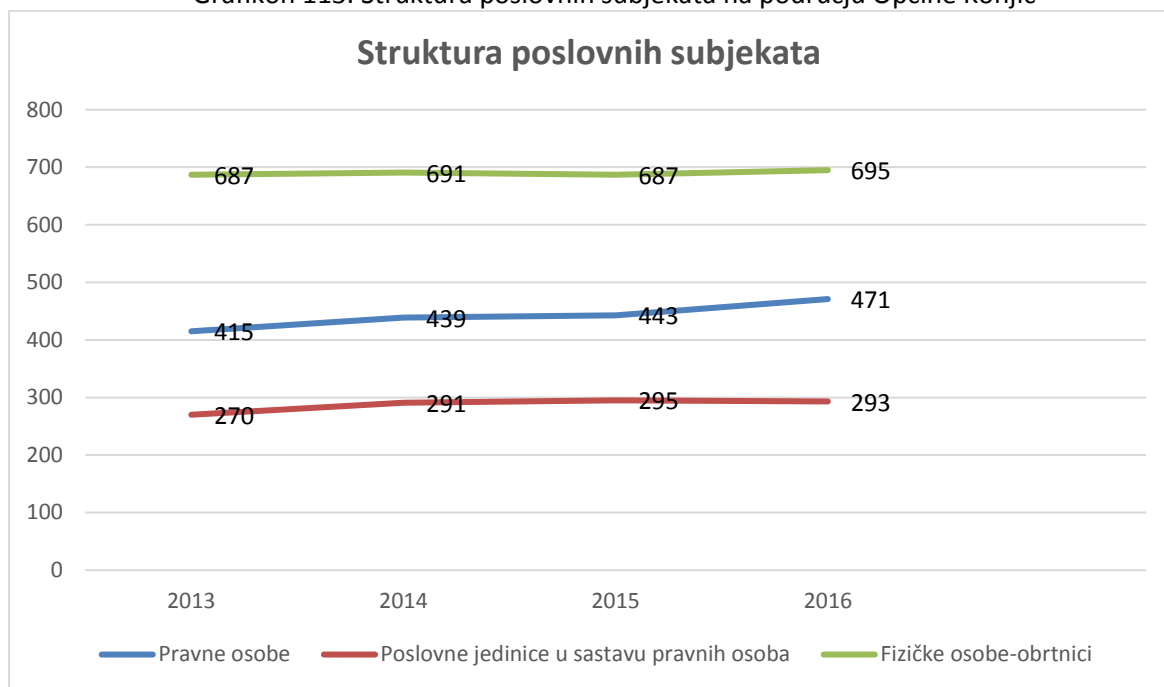
Kada pogledamo broj poslovnih subjekata (koji uključuje sve poslovne subjekte i preduzeća i obrte) možemo vidjeti da u Općini Konjic broj poslovnih subjekata na 1000 stanovnika varira (prema službenim statističkim podacima) s tim da je u svakoj godini vidljiv blagi porast broja poslovnih subjekata, što prati isti trend kao i u cijelom HN Kantonu.

Grafikon 12. Broj poslovnih subjekata na 1000 stanovnika 2013-2016 godina

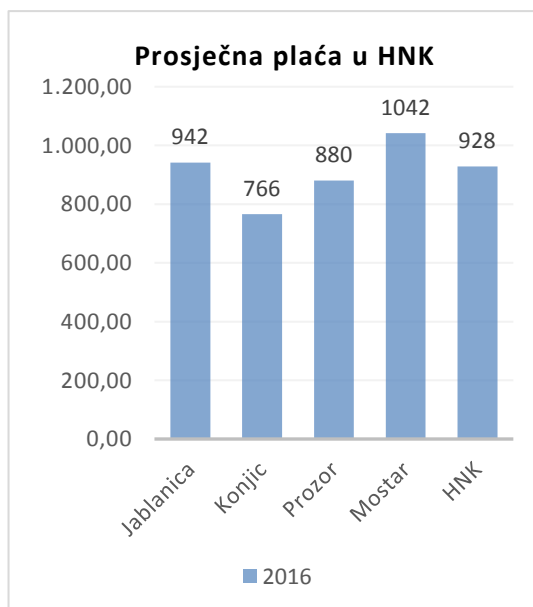
Od ukupnog broja poslovnih subjekata na području Općine Konjic najveći udio je u pravnim osobama, te potom fizičke osobe-obrtnici. Kada pogledamo kretanje broja pravnih i fizičkih osoba, vidljivo je da je u promatranom razdoblju rastao broj pravnih osoba kao i broj fizičkih osoba tj. obrtnika.

Grafikon 113. Struktura poslovnih subjekata na području Općine Konjic

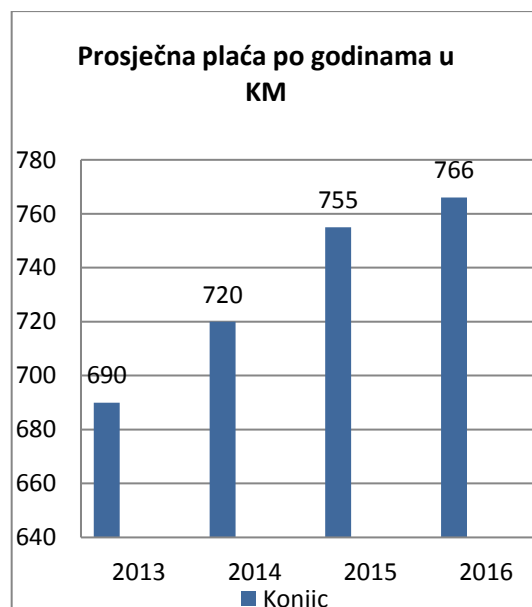

3.2. Prosječne plaće

Prosječne plaće u općini Konjic su nešto manje u odnosu na ostale općine u HNK kao i na sami kanton. Naime, prosječna plaća u 2016. godini iznosila je 755,00 KM, što je manje nego u HNK (890,00), te u ostale tri općine : Jablanica (957,00), Prozor (845,00), Mostar (976,00).

Grafikon 14. Prosječna plata u HNK

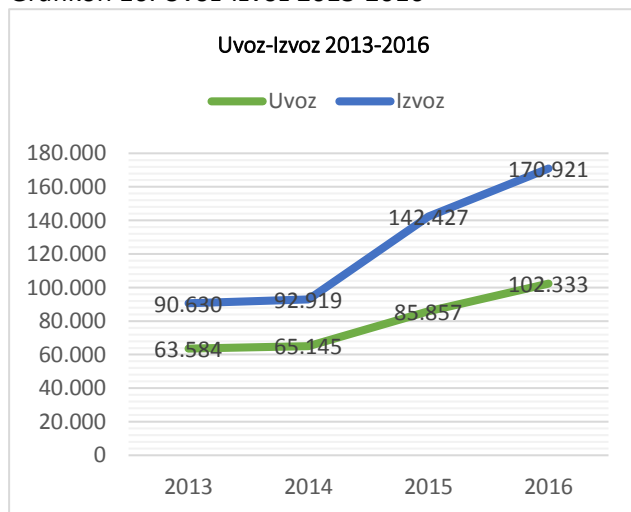
Grafikon 15. Prosječna plaća po godinama u KM

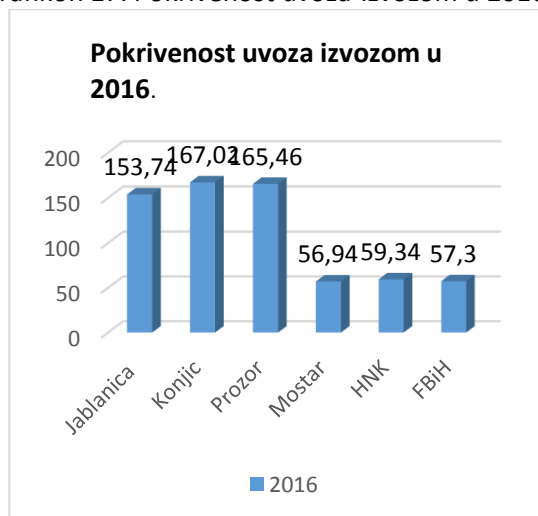
3.3. Vanjskotrgovinska razmjena i najznačajniji izvozni proizvodi i privredni subjekti

Na grafikonu 16. vidljivo je da je u promatranom razdoblju od 2013-2016. godine izvoz u Općini Konjic veći od uvoza. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, Općina Konjic spada u tri najveća izvoznika na području Hercegovačko-neretvanskog kantona. Općina Konjic će učestvovati u procesu "Certifikacije općina s povoljnim poslovnim okruženjem" (BFC) koji za cilj ima unaprijediti mogućnosti investiranja u samu općinu, promovisanje standarda efikasne i transparentne lokalne samouprave, jačanje konkurentnosti, lokalne samouprave, promociju investicija, povećanje zaposlenosti i rast životnog standarda. Kroz ovaj proces općina je uspostavila aktivniju saradnju s poslovnim subjektima kroz organizovanje Lokalnog vijeća za konkurentnost, gdje se periodično vode sastanci s relevantnim privrednim subjektima i pronalaze zajednička rješenja oko važnih ekonomskih pitanja.

Grafikon 16. Uvoz-Izvoz 2013-2016

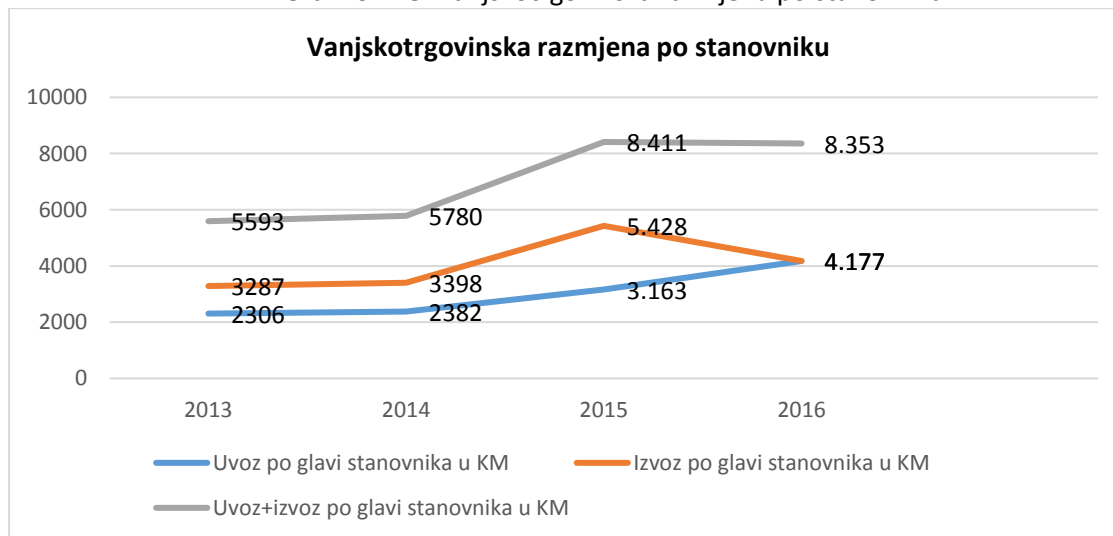
Grafikon 17. Pokrivenost uvoza izvozom u 2016.

Grafikon 18. prikazuje da je u usporedbi sa drugim općinama u HNK, kao i sa samim kantonom, vidljivo da Općina Konjic ima najveću pokrivenost uvoza izvozom. Ovo samo govori da općina Konjic ima dosta više zastupljenog proizvodnog i izvoznog sektora nego ostale Općine u HNK-a.

Po pitanju vanjskotrgovinske razmjene općina Konjic bilježi suficit, tj. izvoz je oko 1,5 puta veći nego uvoz. Ovakav trend možemo pripisati velikoj zastupljenosti proizvodnih i izvoznih kapaciteta.

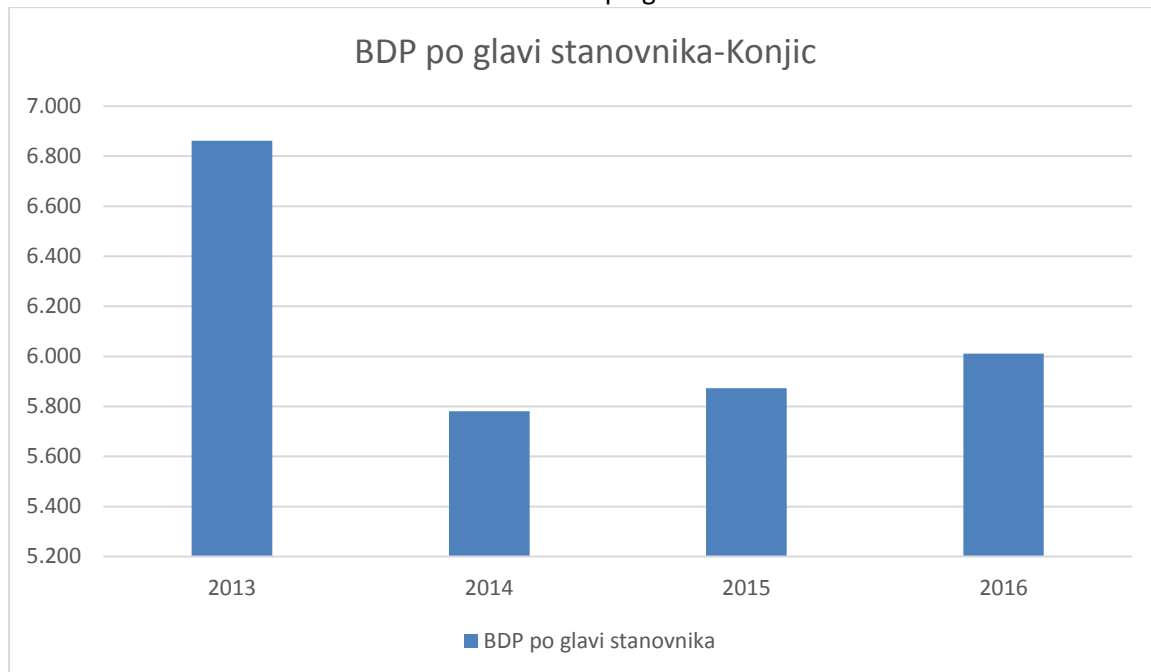
Grafikon 18. Vanjskotrgovinska razmjena po stanovniku

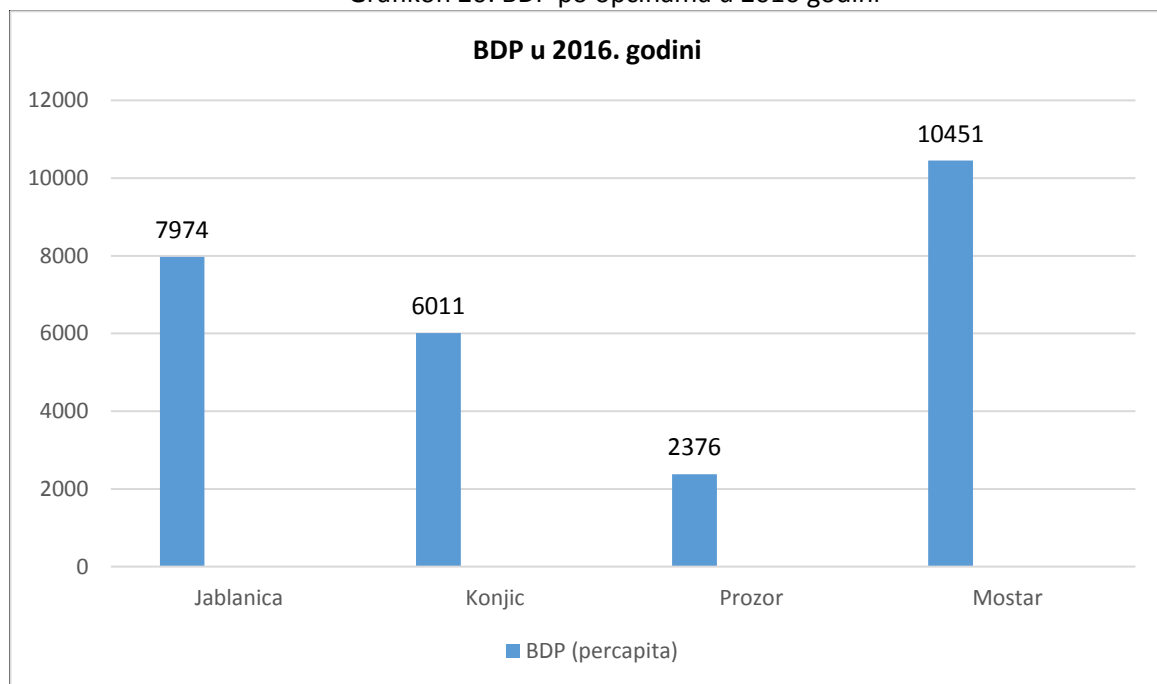
3.4. Bruto društveni proizvod

Kada je riječ o BDP po glavi stanovnika, vidljivo je da je BDP na području općine Konjic, znatno niži u odnosu na BDP drugih općina u okruženju.

Grafikon 19. BDP po glavi stanovnika

Grafikon 20. BDP po općinama u 2016 godini

3.5. Poslovne zone

Općina Konjic ima uspostavljene dvije poslovne zone: Poslovna zona UNIS i poslovna zona ŠIPAD, koje se nalaze u urbanom dijelu općine Konjic.

Metaloprerađivačka zona UNIS je nastala 50-ih godina prošlog vijeka i smještena je u samom gradu Konjicu. Površina poslovne zone je 20 ha, gdje je 90 % privatnog vlasništva i 10 % državnog vlasništva. U poslovnoj zoni UNIS trenutno posluje 20 kompanija koji popunjavaju kapacitete cijele poslovne zone i koje zapošljavaju cca. 2000 radnika .

Poslovna zona "ŠIPAD" je također formirana 50-ih godina i smještena je uz magistralni put M-17 Sarajevo-Mostar. Površina poslovne zone je 20 ha, s mogućnošću proširenja. U poslovnoj zoni trenutno posluje 5 kompanija koje zapošljavaju 265 radnika. Dosadašnja iskorištenost zone je 80% što omogućava privlačenje daljnjih ulaganja u ovu poslovnu zonu.

3.6. Turistički potencijali

3.6.1. Dostignuti nivo razvoja turizma na području općine Konjic

S obzirom na obilje prirodnih potencijala i bogatog kulturno-historijskog naslijeđa, turizam je jedna od bitnih komponenti razvoja općine Konjic. Sa svojim turističkim potencijalom općina Konjic se nametnula kao iznimno atraktivna turistička destinacija u Bosni i Hercegovini.

Geografski položaj Konjica, vezan je za primarne turističke destinacije Sarajevo, Mostar i Dubrovnik. Pored obilaska starog dijela grada, obnovljene Kamene ćuprije, sagrađene 1682. godine, brojnih kulturno-historijski spomenika, turistima se nude i uzbudljive aktivnosti u prirodi kao što su planinarenje, logorovanje, rafting, seoski turizam, vožnja kajacom ili kanuom, planinski biciklizam i paragliding.

Turizam se razvija brzim tempom na području Općine Konjic. Na području općine, prema raspoloživim podacima u ovoj grani privrede zaposleno je oko 500 lica, a BDP ostvaren u 2016. godini, procjenjuje se na 3.000.000-3.500.000,00 KM ili oko 2% ukupno ostvarenog BDP-a na nivou općine.

Tabela 2. Broj turista u periodu od 2013-2016. godine

Godina	2013	2014	2015	2016
Broj posjetitelja	28.000	31.000	35.000	40.500
Ostvareni dohodak u KM (procjena)	1.400.000	1.550.000	1.750.000	2.025.000

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Prema gore navedenim podacima evidentno je da broj posjetilaca iz godine u godinu raste. Zbog toga je prije svega potrebno mnogo ozbiljnije pristupiti ovoj oblasti, krenuvši od same turističke zajednice. Naime, u Konjicu postoji Turistički ured na nivou Hercegovačko-neretvanskog kantona i smatra se da bi isti bio mnogo efikasniji kada bi bio otvoren na lokalnom nivou. Također je potrebno i probuditi veću svijest i vlasti i građana o turističkom potencijalu kojim raspolaže općina Konjic kako bi on bio maksimalno iskorišten. Zadnjih godina sve više turista na putu za Mostar običu i grad Konjic od kojih Konjic ima jako malo prihoda, pa se prema tome u budućnosti potrebno okrenuti ka zadržavanju turista na području općine Konjic čime bi se povećao i dohodak od ove grane.

3.6.2. Konjic kao objekat turističke ponude

Općina Konjic je jedna od rijetkih mjesta koja može kompletno sa svim svojim sadržajem biti objekat turističke ponude.

Ono što stoji kao preduslov ponude je:

- Stari most na rijeci Neretvi smatra se tačkom gdje se Hercegovina spaja sa Bosnom. Podignut je 1682 godine a srušen 1945 godine na dan oslobođenja Konjica. U period 2006-2009 godine obavljani su radovi na rekonstrukciji mosta uz pomoć Vlade Republike Turske I Vlade Federacije Bosne I Hercegovine. Istovremeno je revitalizovana stara konjička čaršija neposredno blizu mosta.
- jedinstveni kulturno – historijski spomenici: 4.160 stećaka na skoro 150 registrovanih nekropola, Šantića vila na Borcima, kuća Zuke Džumhura, Mural Zuke Džumhura, Crkva sv Vasilija Velikog sa pokretnim naslijeđem (pet ikona) i još mnogo njih.
- ARK Titov bunker
- Zavičajni muzej
- dva jezera od kojih je jedno prirodno (Boračko jezero) jedno vještačko (Jablaničko jezero) ,
- Lukomir
- sportsko – rekreativni turizam (rafting na Neretvi, planinarenje, brdski biciklizam)
- skokovi u Kazan
- kongresni turizam,
- lovište, LU“ Neretvica“
- mogućnosti za sportski ribolov na jezerima Boračko i Jablaničko, kao i na rijeci Neretvi i njenim pritokama
- značajni kulturni događaji (Konjičko ljeto, Festival narodnog stvaralaštva „Konjička sehara“, Međunarodni Festival tamburaških skupina, Decenijski projekat "Horovi za ljudska prava", Festival srednjoškolskog dramskog stvaralaštva, koncerti, izložbe i sl.
- Međunarodni festival hrane “FOOD FEST”,
- Plivački miting “Suljo i Mujo”
- Planinarski dom Jezerce,
- prekrasan okoliš,
- ekološki čist grad, pun zelenila.

3.6.3. Kulturno historijski spomenici i kulturne manifestacije

Sa 4.160 stećaka na skoro 150 registrovanih nekropola, općina Konjic spada u red općina sa najvećim brojem nekropola u Bosni i Hercegovini i regiji. Na žalost, mnogi lokaliteti su često na izuzetno strateškim položajima i u naučnom pogledu izuzetno važni, ali teško pristupačni. Naglašene aktivnosti općine Konjic na inventarizaciji spomenika kulturne baštine rezultirale su i proglašenjem nacionalnih spomenika u općini Konjic, kojih do danas ima ukupno devetnaest.

Općina Konjic ima veliki turistički potencijal, pa pored brojnih kulturno historijskih spomenika neizostavno je spomenuti:

Stećke- Bez sumnje, područje općine Konjic historijski je izuzetno bogat prostor. Na žalost, veliki broj spomenika je vremenom nestao, a sa njihovim nestankom Konjic, kao i svaka sredina, ostaje bez dijela svoje prošlosti, bez svjedoka na minula vremena. Zbog toga je potrebno da se u narednom periodu nastavi sa radom na ažuriranju i prikupljanju relevantnih podataka o spomenicima i lokalitetima naslijeđa, njihove zaštite i trajne i kvalitetne promocije kao i integracije u turizam.

Kamenu ćupriju- Ćuprija koja potiče iz Osmanskog perioda i povezuje obale Neretve. Sagrađena je 1682. godine i, uz Višegradsku ćupriju na Drini i Stari most u Mostaru, predstavlja jednu od

najznačajnijih građevina u BiH. Kamena ćuprija je obnovljena te svečano otvorena 16.06.2009. godine. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine je u julu 2003. godine donijela odluku da se Historijska građevina-ostaci Kamene ćuprije u Konjicu proglašene nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine.

Kuću Zuke Džumhura- sadrži fundus od autentičnog namještaja kuće koji je izrađen od strane konjičkih drvorezbara i ukrašen prelijepim tradicionalnim motivima, originalne nošnje Zulfikara Zuke Džumhura, mnoštvo literarne građe-objavljenih i ne objavljenih autorskih tekstova Zuke Džumhura, njegove porodice, pa sve do fotografija na kojima su prisutni najznačajniji Zukini prijatelji, pisci i brojni umjetnici sa kojima se susretao tokom života.

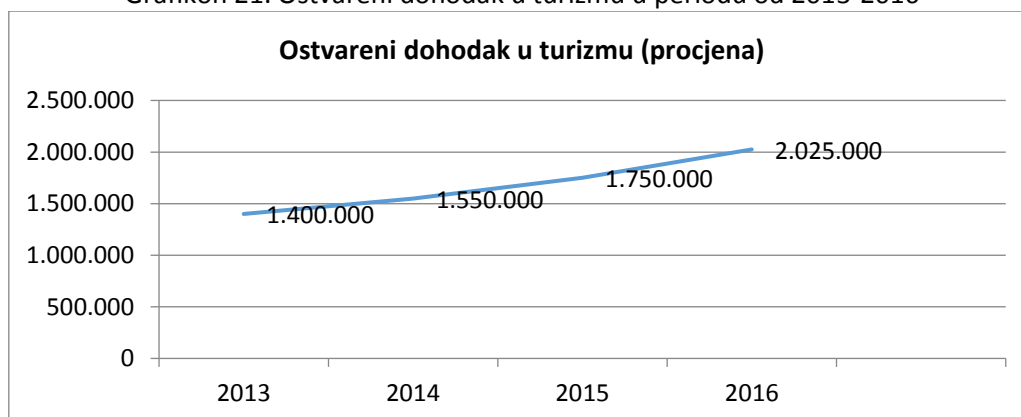
ARK- Bunker - Atomska ratna komanda (vojni naziv "D-O"), nedaleko od Konjica, u unutrašnjosti brda, u podnožju planine Zlatar, podignut od strane bivše JNA na površini od 6.500 m². Smješten na dubini od 280 metara ispod zemlje, bunker je sagrađen sa namjerom da, u slučaju (atomskog) rata, funkcionise kao centar vojnih operacija (sklonište za Štab vrhovne komande) i sklonište za predsjednika Tita, njegovu porodicu i najbliže saradnike.

Vila Aleksa Šantića-Poglavar Bosne i Hercegovine, barun Benko, je 1902. godine sagradio vilu na Borcima. Nakon deset godina, 1910. godine, je prodao vilu porodici Šantić iz Mostara. Već 1913. godine, poznati pjesnik Aleksa Šantić se nastanio u ovoj vili. U martu 2006. godine Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine donijela je odluku da se mjesto i ostaci historijske građevine - Šantića vila na Borcima kod Konjica proglasi nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Trenutno vila se nalazi u oronulom stanju te je općina Konjic u narednom period ima u planu obnoviti. Od svih navedenih spomenika turisti još uvijek najveću zainteresovanost pokazuju za posjetom ARK-a, kojeg je do sada posjetilo čak 60. 000 posjetitelja.

U Konjicu odnedavno djeluje i Zavičajni muzej. Iako još uvijek mlad raspolaže sa značajnom muzejskom zbirkom koju je potrebno bliže približiti turistima, odnosno, potrebno je obezbjediti adekvatno vođenje turističkih grupa i time ga učiniti neizbježnim mjestom za posjetu prilikom obilaska općine Konjic.

Kada su u pitanju kulturne manifestacije sigurno je da su iste izdefinisane i da postaju tradicionalne te da okupljaju sve veći broj poklonika. Za brojne manifestacije i susrete udruženja koje se održavaju u Konjicu već su utvrđeni datumi održavanja, tako da u godini ima 5- 6 kulturnih manifestacija, od kojih je ipak najposjećeniji Festival narodnog stvaralaštva „Konjička sehara“.

Grafikon 21. Ostvareni dohodak u turizmu u periodu od 2013-2016

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Dohodak od turizma svake godine postaje sve veći i nimalo zanemarljiv. Najveći rast dohotka od turizma ostvaren je 2016. godine i to u procentu od cca. 13,6%, dok je u periodu od 2013. godine do 2016. godine dohodak od turizma povećan za cca. 31%.

Tabela 3. Ostvareni broj noćenja

Struktura objekta	2013	2014	2015	2016
Ukupan broj ležajeva	371	371	391	411
Ukupan broj noćenje	2930	3011	3160	3230
Broj noćenja po ležaju	7,9	8,1	8,1	7,9
Broj noćenja po danu	0,021	0,022	0,022	0,021

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

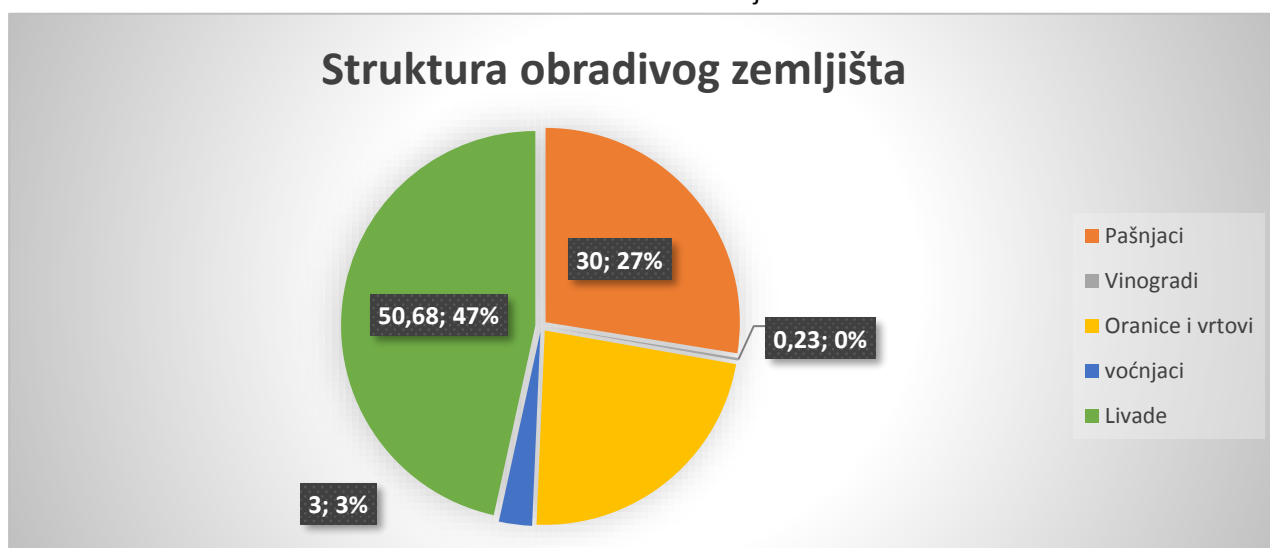
Broj raspoloživih ležajeva na području općine Konjic sve više raste. U 2013. godini bilo je 371 raspoloživ ležaj dok je u 2016. godini bilo 411, time se može zaključiti da je od 2013. godine broj raspoloživih ležaja povećan za 10%.

Broj noćenja po danu u 2013. godine iznosio je 0,022 dok je u 2016. godini smanjen na 0,021. Iako se broj posjetitelja u općini Konjic povećava svake godine i 2016. godina je evidentirana kao uspješna godina kada je u pitanju turizam broj noćenja pokazuje suprotno. Naime, kao što je i prethodno spomenuto veliki broj osoba posjeti Konjic, posebno u ljetnim danima, ali većina i nastavlja put dalje prema Mostaru.

3.7. Poljoprivredni proizvodi i potencijali

Od ukupne površine općine Konjic (1.386 km²) poljoprivredno zemljište pokriva oko 23,10 % ili cca 320 km²(32000 ha). Na jednog stanovnika Općine Konjic dolazi 1,19 hektara poljoprivrednog zemljišta. U Federaciji BiH dolazi 0,56 hektara, a u Republici Srpskoj 0,90 hektara poljoprivrednog zemljišta po stanovniku. Ostali dio zemljišta su voćnjaci, livade, pašnjaci i zapušteno zemljište.

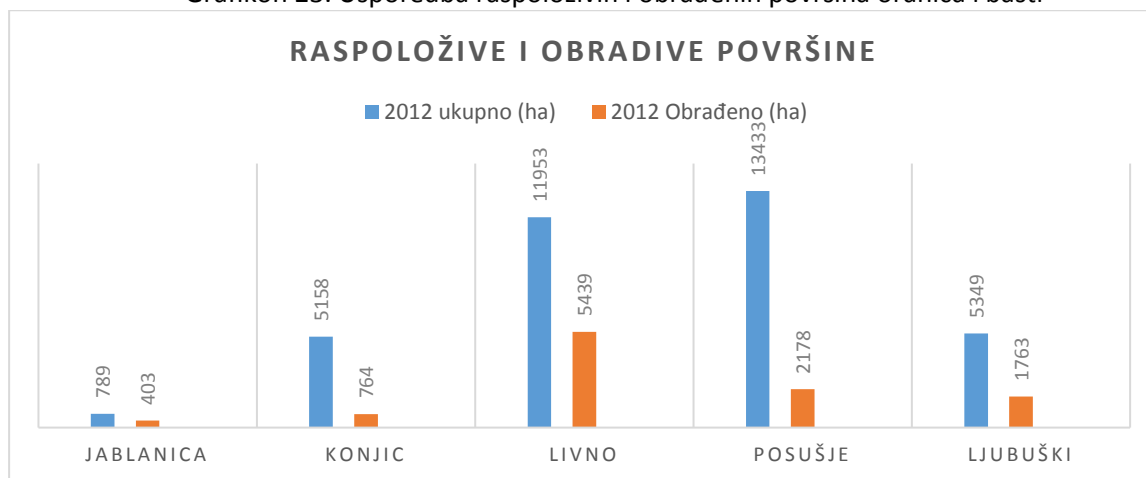
Grafikon 22. Struktura zemljišta

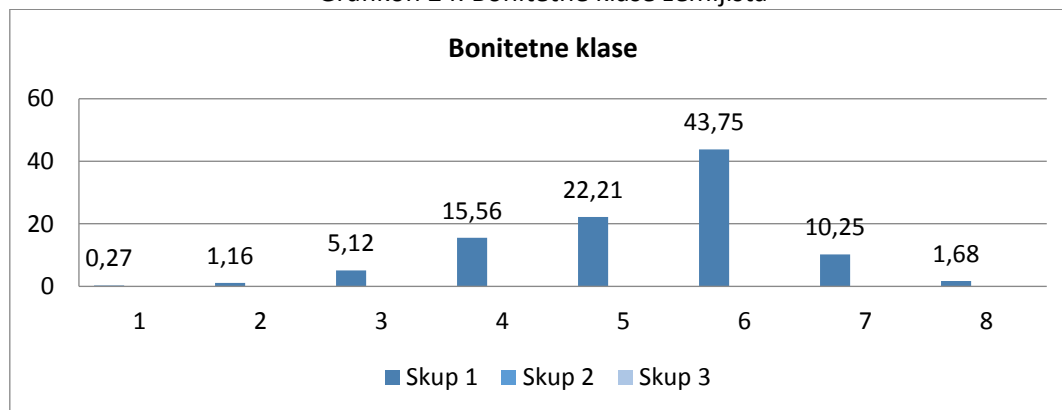
U strukturi obradivog zemljišta posmatrano s grafikona oranice i vrtovi zauzimaju 24,93% , voćnjaci 3%, vinogradi 0,23%, livade 50,68%, pašnjaci 21,16%. Oranice i vrtovi koji predstavljaju cca. 25% od ukupne površine služe uglavnom za ratarsku proizvodnju, sjetvu raznih ratarskih kultura.

Grafikon 23. Usporedba raspoloživih i obrađenih površina oranica i bašti

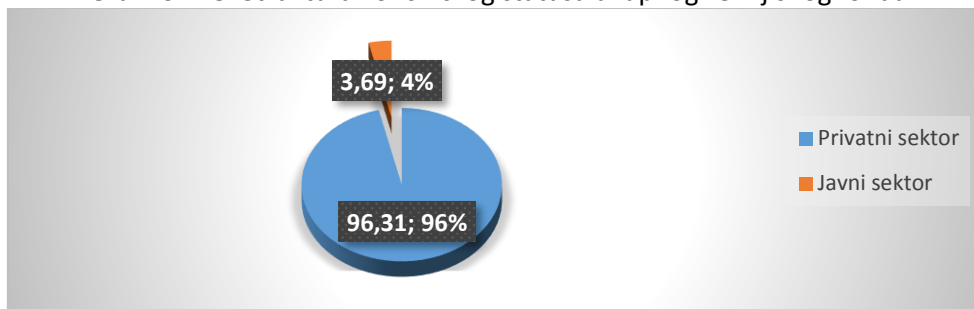
Prema podacima Općinske službe za privredu, finansije i društvene djelatnosti od ukupnih raspoloživih površina 5158 ha obrađuje se 19,50 % što ukazuje na mali interes poljoprivrednih proizvođača da se bave poljoprivrednom proizvodnjom kao **osnovnom djelatnošću**. Ovako mali procenat korištenja poljoprivrednog zemljišta može se uporediti sa nelojalnom konkurencijom, nedovoljnih i neredovnih federalnih posticaja i uvoznom politikom države.

Grafikon 24. Bonitetne klase zemljišta

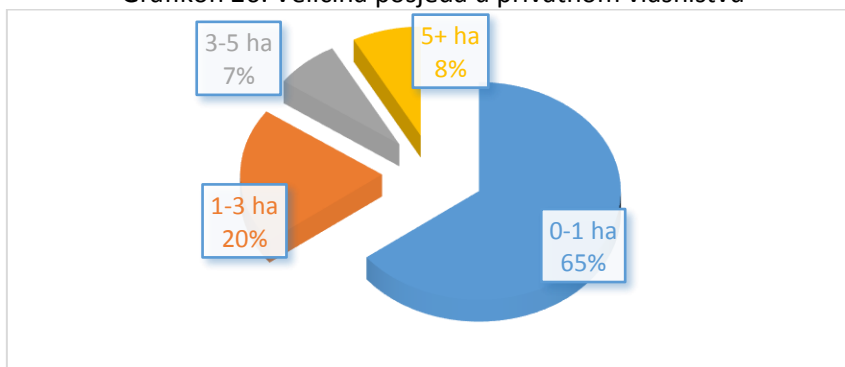
Prema izvršenoj kategorizaciji zemljišta 2016. godine na visokokvalitetno zemljište (najlakše obradivo i sa sadržajem humusa i ostalih svojstava što ga čine u toj grupi) otpada 0,27 %. U drugu i treću klasu spada zemljište sa nešto manjim fizičkim svojstvima koje čine ta zemljišta i od ukupne površine na to zemljište otpada 1,16 % i 5,12 %. Ova zemljišta su najviše ugrožena što je u suprotnosti sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (od strane gradnje i proširivanja industrijskih zona). Najveći postotak zauzima zemljište 5 i 6 klase gdje nije moguće ostvariti maksimalne prinose koje poznaje literatura odnosno na daleko kvalitetnijim zemljištima uz ista ulaganja. Na kraju 7. klasa zauzima 10,25 % i 8 klasa 1,68 % koja su smještena u brdskim područjima Općine.

Grafikon 25. Struktura korisničkog statusa ukupnog zemljišnog fonda

U ukupnoj strukturi zemljišnog fonda na privatni sektor otpad 96 % zemljišta. Radi se uglavnom o manjim površinama gdje je organizovana intenzivna poljoprivredna proizvodnja. Javni sektor zauzima 4 % od ukupnog zemljišnog fonda i raspoređen je na dva subjekta tj. Savez poljoprivrednih udruženja Konjic i Opća poljoprivredna zadruga Konjic. Na tim površinama je organizovana proizvodnja po zakupodavnim odnosima. Manje površine u vlasništvu Općine su smještene uz saobraćajnice, vodotoke, kanale itd. i nisu za neki vid organizovane proizvodnje.

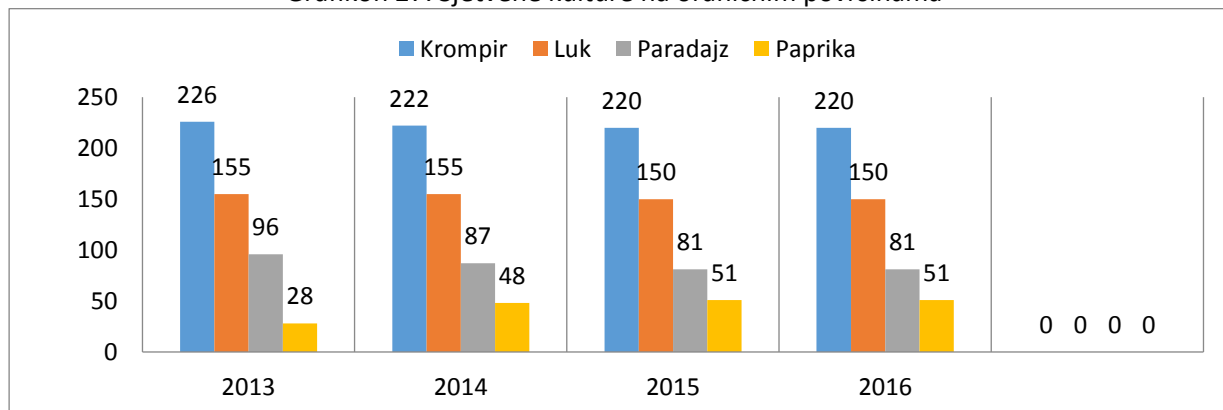
Grafikon 26. Veličina posjeda u privatnom vlasništvu

Ako se posmatra zemljišni fond sa aspekta veličine posjeda vidi se da 65 % posjeda veličine između 0-1 ha što čini osnovni dio za poljoprivrednu proizvodnju kao usitnjeno gdje se koriste najnovija dostignuća nauke kako bi se postigao maksimalni prinos po jedinici površine. Površine od 1-3 ha od ukupnog zemljišnog posjeda zauzimaju 20 % što je solidna osnova za bavljenje komercijalnom poljoprivrednom proizvodnjom. Površine od 3-5 ha zauzimaju 7 % što se odnosi na prepoznatljive poljoprivredne proizvođače i na kraju površine preko 5 ha kojih ima 8 % gdje je moguće organizovati i organizuje se značajnija poljoprivredna proizvodnja.

3.7.1. Dominante ratarske kulture

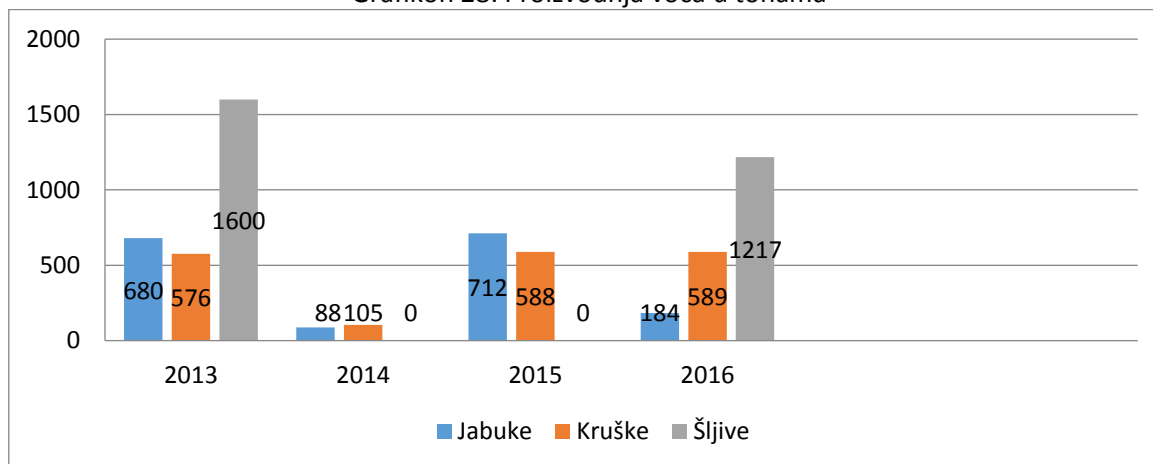
Grafikon 27. Sjetvene kulture na oraničnim površinama

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

U strukturi sjetve najzastupljenija kultura je krompir, na drugom mjestu je luk te paprika i paradajz. Uzimajući u obzir zemljišne površine fizička i ostala svojstva, prinosi koji se ostvaruju po jedinici površine zadovoljavaju mada su daleko ispod maksimalnih prinosa. U zavisnosti od mikro lokaliteta biraju se sorte onih grupa koje zadovoljavaju i od kojih se može očekivati dobar prinos a sve u cilju postizanja rentabilne proizvodnje. Sve kulture se proizvode uz primjenu sve agrotehnike kao i kvalitetnog sjemenskog, sadnog materijala uz ostvarivanje solidnih prinosa na zemljištima koja dominiraju u ovoj Općini.

Grafikon 28. Proizvodnja voća u tonama

U sektoru voćarstva, sa raspoloživim sortimentom voća za ovo područje, primjetan je pad proizvodnje, u periodu 2014-2015 godina što je vidljivo iz grafikona. Razlog tome su nepovoljni vremenski uslovi. U budućoj proizvodnji ove vrste voća se treba posvetiti očuvanju postojećih nasada, a posebno očuvanju autohtonih vrsta istog.

Na području Općine Konjic od 2009 godine započinje intenzivno podizanje nasada jagodičastog voća (najviše maline) gdje je u toku 5 godina zasađeno cca. 65 ha nasada jagodičastog voća (10 ha jagode, 1 ha borovnice, 1 ha kupine 53 ha maline). Velika zainteresovanost za sadnju ove vrste voća je iz razloga što ima mogućnost izvoza u EU i brz povrat investicije.

3.7.2. Stočni fond

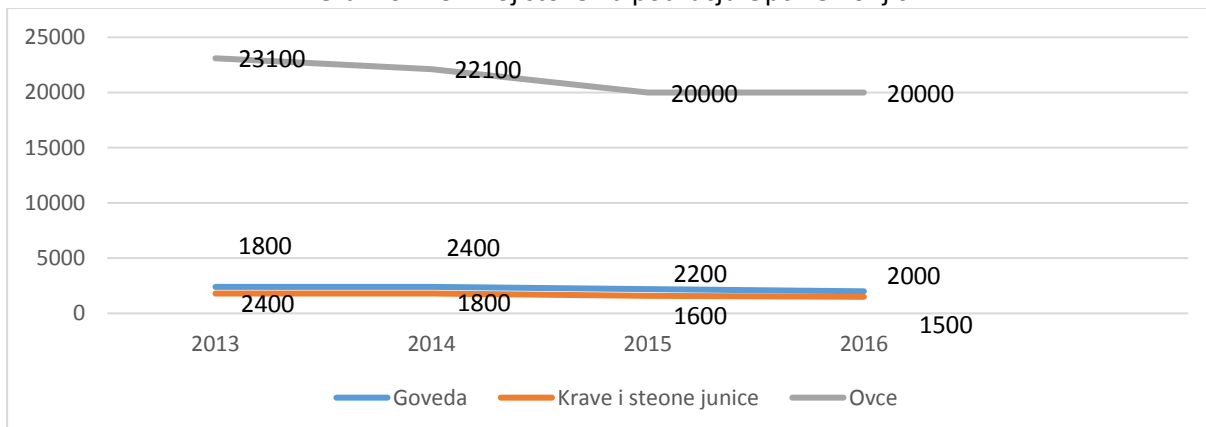
Stočarstvo predstavlja jednu od vodećih grana poljoprivrede koja ima tendenciju okrupnjavanja.

Tabela 4. Stočni fond

Vrsta stoke	2013	2014	2015	2016
Goveda	2.400	2.400	2.200	2.000
Krave i steone junice	1.800	1.800	1.600	1.500
Ovce	23.100	22.100	20.000	20.000
Ovce za priplod	19.100	17.500	16.000	16.000
Svinje	2	-	-	-
Krmače i suprasne nazimce	2	-	-	-
Konji	95	95	70	70
Kobile i ždrebne omice	8	8	6	6
Perad (.000 grla)	17.200	17.200	17.200	17.200
Koke nosilice (.000 grla)	14.200	14.200	14.200	14.200
Koze	350	400	400	600
Kunići	-	-	-	-
Košnice pčela	6.700	5.000	6.000	5.500

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Grafikon 29. Broj stoke na području Općine Konjic

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Iz tabele i grafikona je vidljivo da je ukupno brojno stanje kako goveda tako i krava i steonih junica i ovaca u velikom padu. Kada su u pitanju ovce radi se o nomadskom držanju gdje na području Općine imamo oko 15 držalaca ovaca a ostale se drže sporadično u okviru porodičnog domaćinstva. U ovoj proizvodnji treba razmišljati o štalskom čuvanju ovaca uz određene ispuste jer nomadska ispaša predstavlja problem zbog nekontrolisane ispaše što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

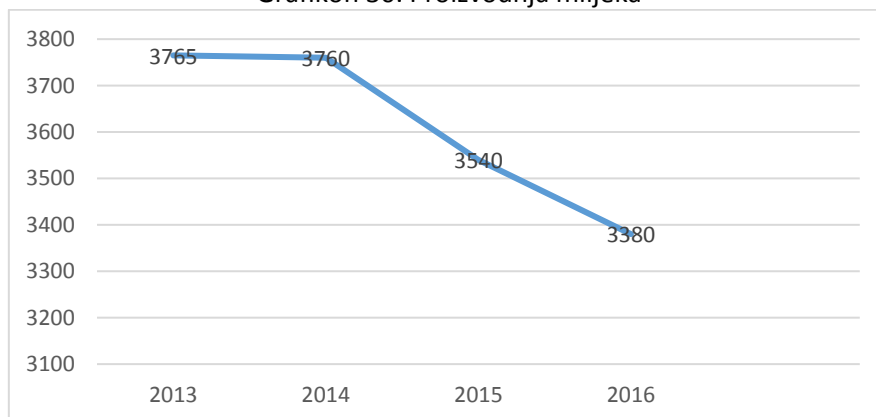
Pored goveda i ovaca primjetna je proizvodnja meda. Iz tabele i grafikona je vidljivo da je broj košnica u blagom padu a razlog tome je nedovoljno podsticanje pčelarske proizvodnje i loši vremenski uslovi za ovu vrstu proizvodnje. Poljoprivredni proizvođači su iz hobija prerasli u vid komercijalne proizvodnje gdje pojedinci imaju i preko 100 košnica.

Tabela 5. Proizvodnja mlijeka, jaja i meda u periodu 2013-2016

Opis	2013	2014	2015	2016
Kravlje mlijeko (hilj. litara)	3.765	3.760	3.540	3.380
Ovčije mlijeko (hilj. litara)	746	675	652,5	652.5
Kozije mlijeko	35.000	75.000	75.000	125.000
Vuna (tona)	39	30	29	29
Jaja (hilj komada)	3.394	3.394	3.394	3.408
Po kokoši	244	244	239	239
Med (tona)	105	75	100	50
Po košnici (kg)	15,5	15	15,5	15

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Grafikon 30. Proizvodnja mlijeka

U grafikonu je prikazana proizvodnja kravljeg mlijeka gdje je evidentiran veliki pad. Veliki pad se može obrazložiti skupom stočnom hranom, nesigurnim plasmanom mlijeka kao i niskom novčanom podrškom koja je također i neredovna. Ako se nastavi ovakav trend moguće je da dođe do još većeg smanjenja proizvodnje. Ono što bi država trebala učiniti da bi održala postojeću proizvodnju mlijeka je blagovremeno isplaćivanje novčanih podrški. Osim kravljeg mlijeka manje količine mlijeka proizvode se od ovaca i koza. Ove vrste mlijeka se prodaju na pijacama ili se vrši manja prerada.

Tabela 6. Proizvodnja i prodaja šumskih sortimana

Opis	Proizvodnja				
	2012	2013	2014	2015	2016
Ogrijeveno drvo	119.096	115.222	110.053	108.213	106.346
Ostalo grubo obrađeno drvo	50.446	45.358	43.297	40.618	39.294

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

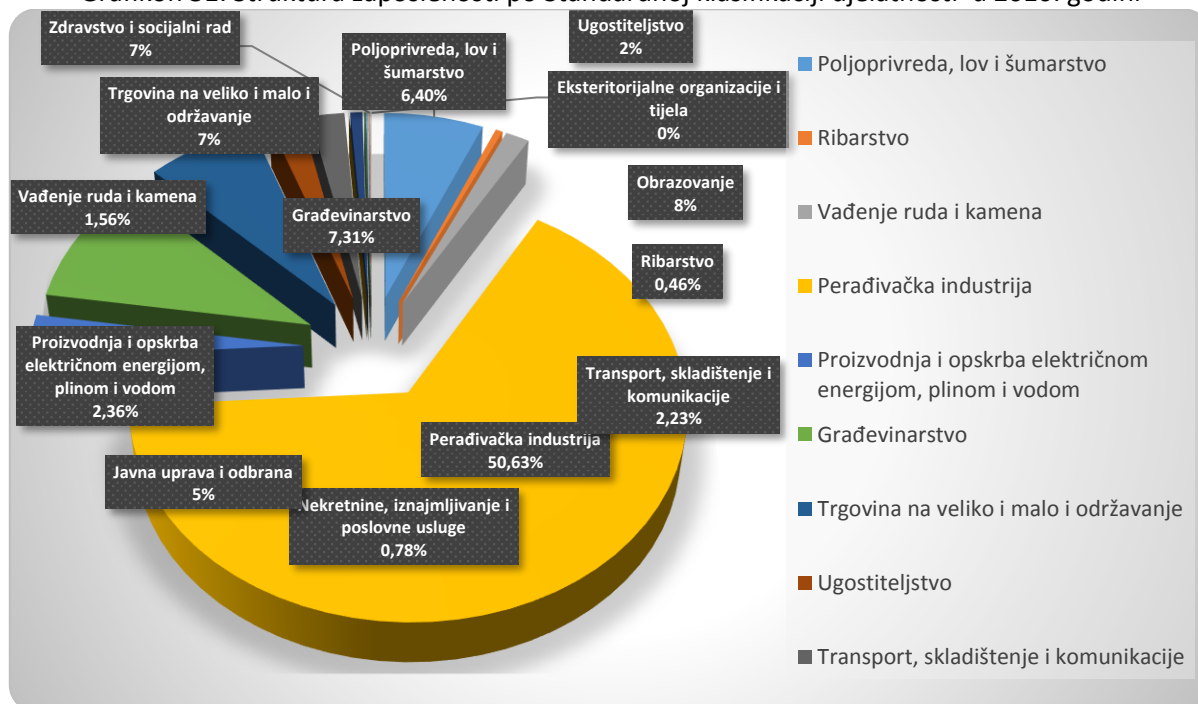
Površina šumskog zemljišta na području općine Konjic iznosi 50.901 ha. Šume u općini Konjic su uglavnom u privatnom sektoru i ono što je ostalo u društvenom sektoru je tokom rata isječeno tako da se vrši prirodno podmlađivanje uz nekontrolisani rast i gustinu rasta. Iz tabele se može vidjeti da je proizvodnja i prodaja šumskog sortimenta u naglom opadanju. Razlog tome je u komplikovanoj proceduri prilikom odobravanja sječe drvene mase te građani pribjegavaju bespravnoj sječi, prometu i prodaji ogrjevnog i ostalog drveta. Da bi se izbjegao opadajući trend proizvodnje i prodaje šumskih sortimenata bilo bi nužno urediti ovu oblast i dati je u nadležnost lokalnoj samoupravi.

4. Tržište rada

4.1. Zaposlenost i nezaposlenost

Na području općine Konjic u 2016. godini bilo je zaposleno 4.948 osoba. Znatno veći broj zaposlenih osoba su **muškarci 3093, a žena 1.855.**

Grafikon 31. Struktura zaposlenosti po Standardnoj klasifikaciji djelatnosti u 2016. godini

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Klasificirano prema djelatnostima, najveći broj zaposlenih osoba je u prerađivačkoj industriji (50,63%), u građevinarstvu (7,31%), trgovina na veliko i malo i održavanje (6,18%), poljoprivreda, lov i šumarstvo

(6,40%), proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom i vodom (2,36%), transport, skladištenje i komunikacija (2,23), ugostiteljstvo (2,09%), vađenje ruda i kamena (1,56%), nekretnine, iznajmljivanje i poslovne usluge (0,78%), ribarstvo (0,46%), obrazovanje (8%), javna uprava i odbrana (5%) zdravstvo i socijalni rad i ostale društvene, socijalne i osobne uslužne aktivnosti (7%). Najveća snaga na području općine Konjic leži u prerađivačkoj industriji u kojoj prednjače metalna i drvena industrija.

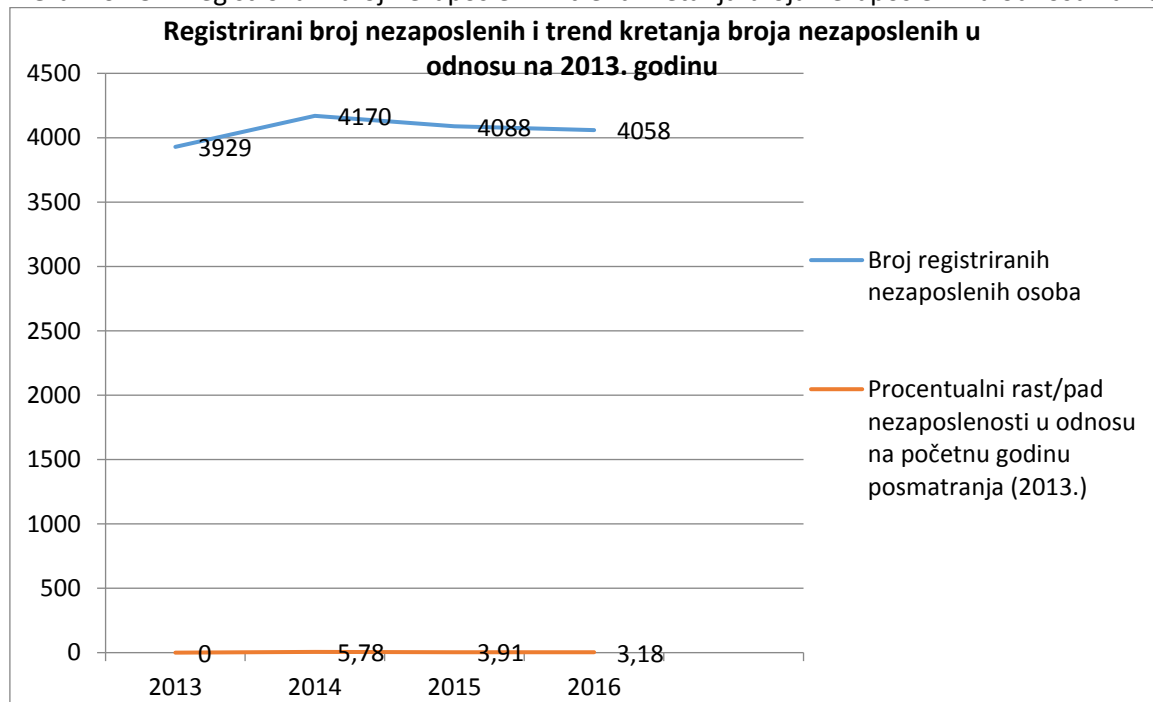
Tabela 7. Zaposleni period 2014-2016. godina (po veličini preduzeća)

	2014	2015	2016
Mikro (do 9 zaposlenih)	450	625	645
Mala (od 10 do 49 zaposlenih)	1250	1367	1404
Srednja (50- 250 zaposlenih)	1500	1659	1700
Velika (preko 250 zaposlenih)	877	1063	1199
Ukupno	4077	4714	4948
Procjena broja zaposlenih „na crno“ - neprijavljeni	469	416	438

Broj zaposlenih osoba u poređenju 2014-2016. godina bilježi oscilacije. Najveći broj zaposlenih je zabilježen u 2016. godini (1199) u velikim preduzecima (preko 250 zaposlenih), zatim kod malih preduzeca (1404), srednjim preduzecima (1700) i mikro preduzecima (645).

Stvarna slika zaposlenih osoba na području općine Konjic, može se steći posmatranjem broja lica koja su zaposlena „na crno“. Najveći broj zaposlenih na crno zabilježen je u 2014. godini (469). Lica koja su zaposlena na ovaj način, znatno narušavaju strukturu zaposlenih lica na području općine Konjic. Najveći broj zaposlenih lica na ovaj način radi u oblasti građevinarstva, trgovine-na pijacama, i ugostiteljstvu.

Grafikon 32. Registrovani broj nezaposlenih i trend kretanja broja nezaposlenih u odnosu na 2013.

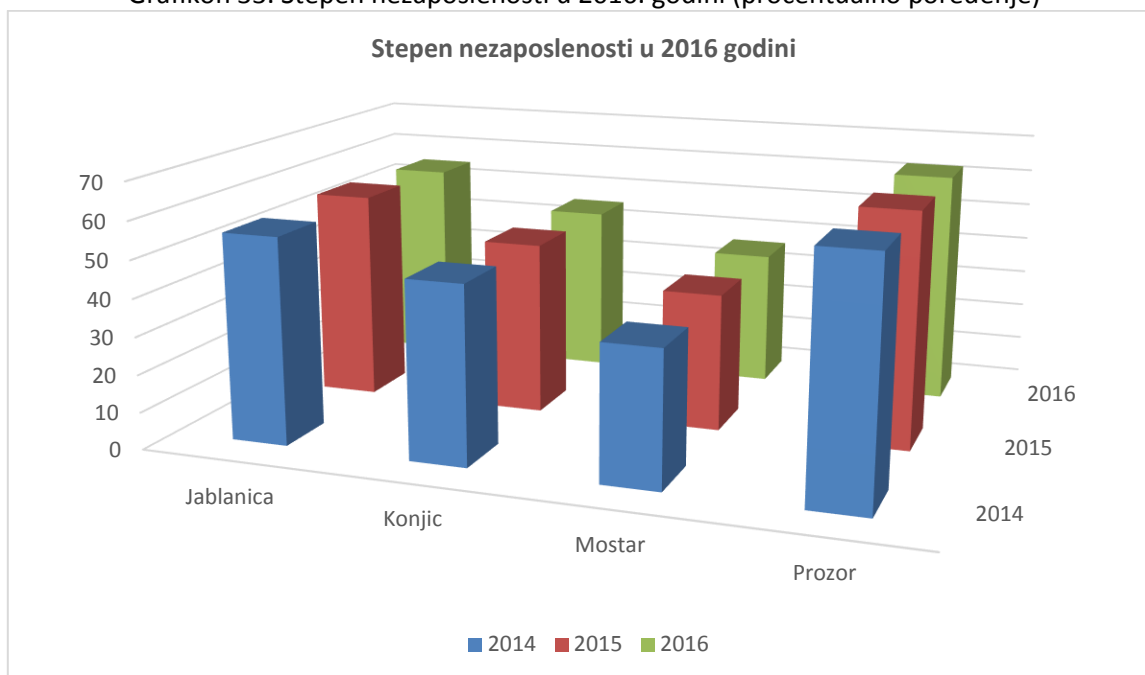
Izvor:

Zavod za zaposljavanje HNK

Na području općine Konjic u toku 2016. godine broj registrovanih nezaposlenih osoba je 4.058, što je za 3,18% više u odnosu na 2013. godinu.

Grafikon 33. Stepen nezaposlenosti u 2016. godini (procentualno poređenje)

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

Stopa nezaposlenosti na području općine Konjic je u 2016. godini iznosila 45,5% koja je veća u odnosu na stepen nezaposlenosti na području HNK (40,9%). U poređenju sa drugim općinama Hercegovacko – neretvanskog kantona vidimo da je u 2016. godini stopa nezaposlenosti najviša u općini Stolac 65,1%, Prozor-Rama 62,6%, Capljina 50,4%, dok najmanju stopu nezaposlenosti na području HNK ima općina Neum 27,3%.

Grafikon 34. Stopa nezaposlenosti (%) u periodu 2013.-2016. godina

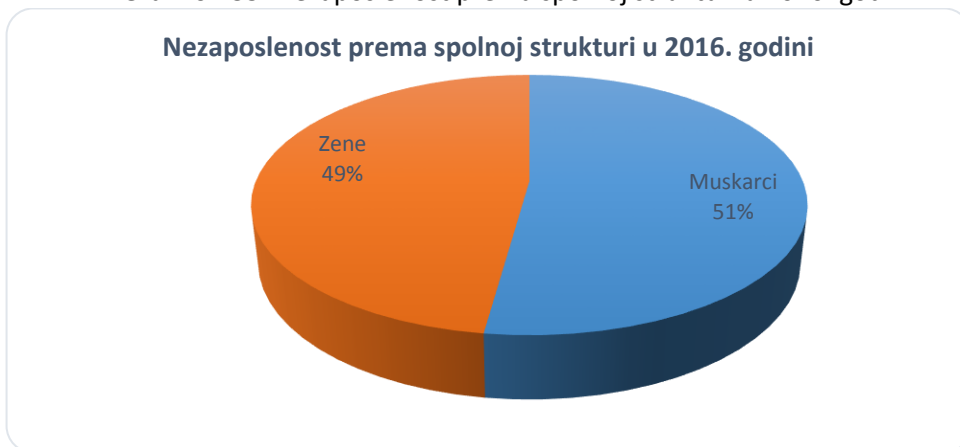

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

Iz grafikona se može vidjeti da je najveća stopa nezaposlenosti bila u 2014 i iznosila je (47,4%) i smanjivala se u toku 2015 i 2016 godine s obzirom da je kroz projekte prekvalifikacije i dokvalifikacije

radne snage potrebne za privredni sektor (metaloprerađivačka i drvoprerađivačka industrija) zaposleno 90 osoba. Općina Konjic je za realizaciju ovih projekata izdvojila 264.000.00 KM.

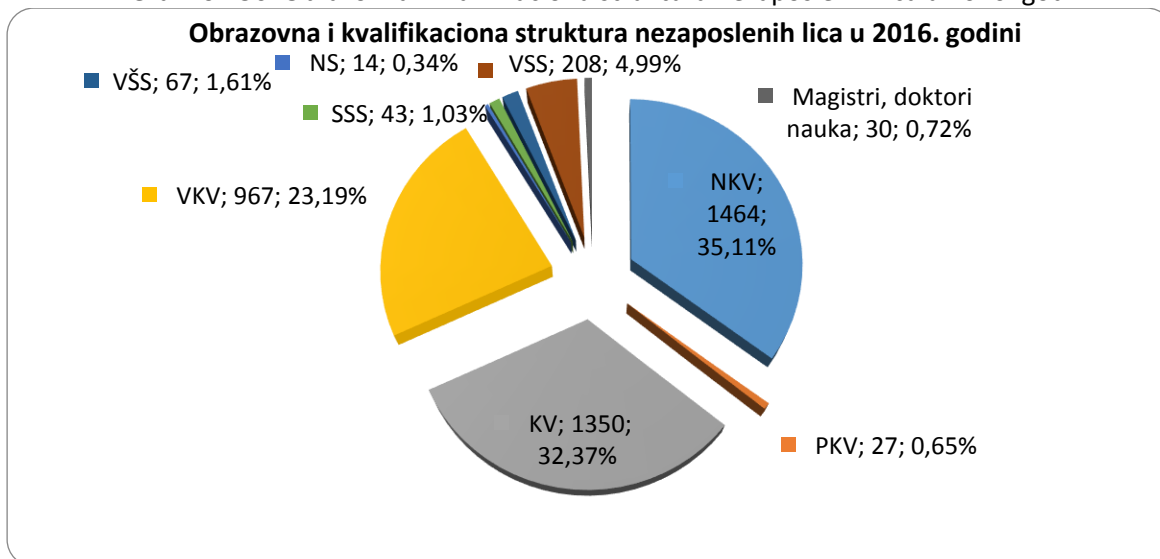
Grafikon 35. Nezaposlenost prema spolnoj strukturi u 2016. godini

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

Broj nezaposlenih muškaraca u 2016. godini je 2.125 ili 51%, a žena 2003 ili 49%. Razlog većem broju registrovanih muških osoba na zavodu za zapošljavanje jeste što dosta žena se nije nikada prijavilo na zavod za zapošljavanje.

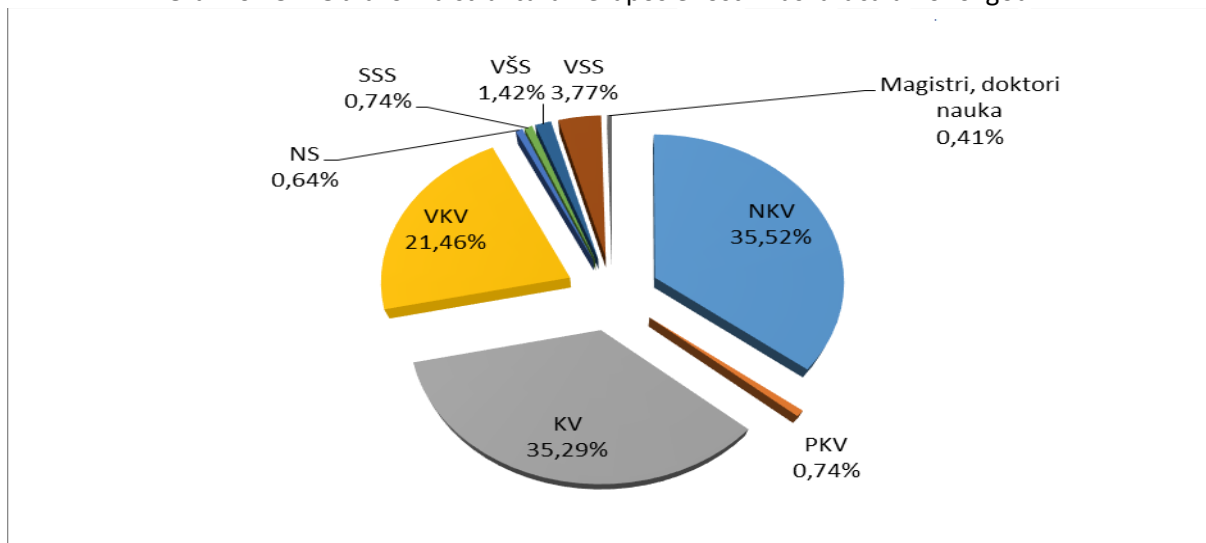
Grafikon 36. Obrazovna i kvalifikaciona struktura nezaposlenih lica u 2016. godini

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

Ako pogledamo kvalifikacionu strukturu nezaposlenih vidimo da najveći broj nezaposlenih čine NKV i KV radnici, koji zajedno sa VKV čine 90% nezaposlenih i da buduće aktivnosti zapošljavanja moraju uzeti u obzir ove marginalizovane strukture.

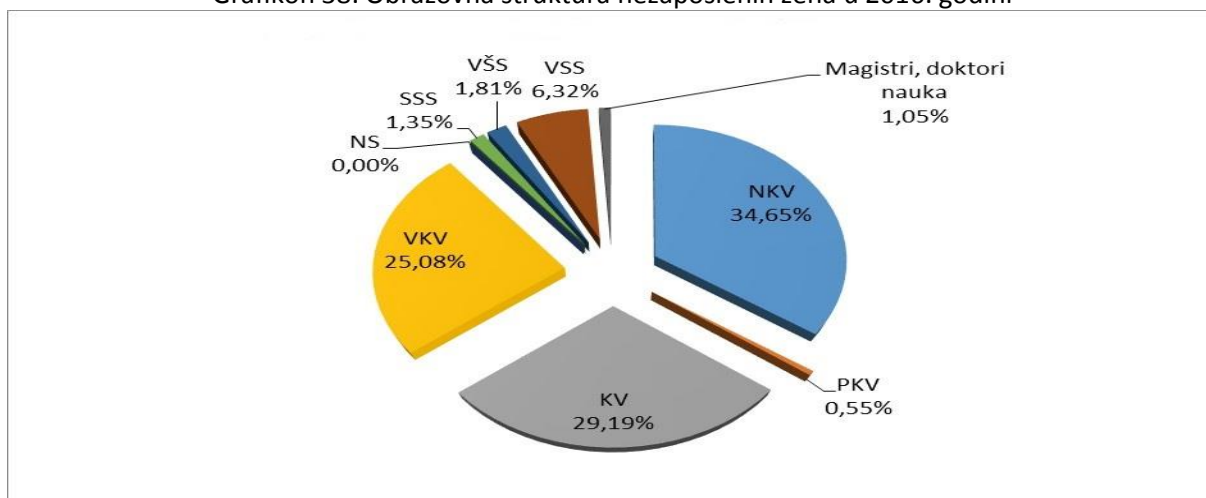
Grafikon 37. Obrazovna struktura nezaposlenosti muškaraca u 2016. godini

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

U kvalifikacionoj strukturi nezaposlenih muškaraca vidimo da najveći broj nezaposlenih čine NKV radnici sa 35,52%, KV 35,29%, VKV 21,46%, VSS 3,77%, VŠS 1,42%, SSS i PKV 0,74%, NS 0,64% i magistri 0,41%.

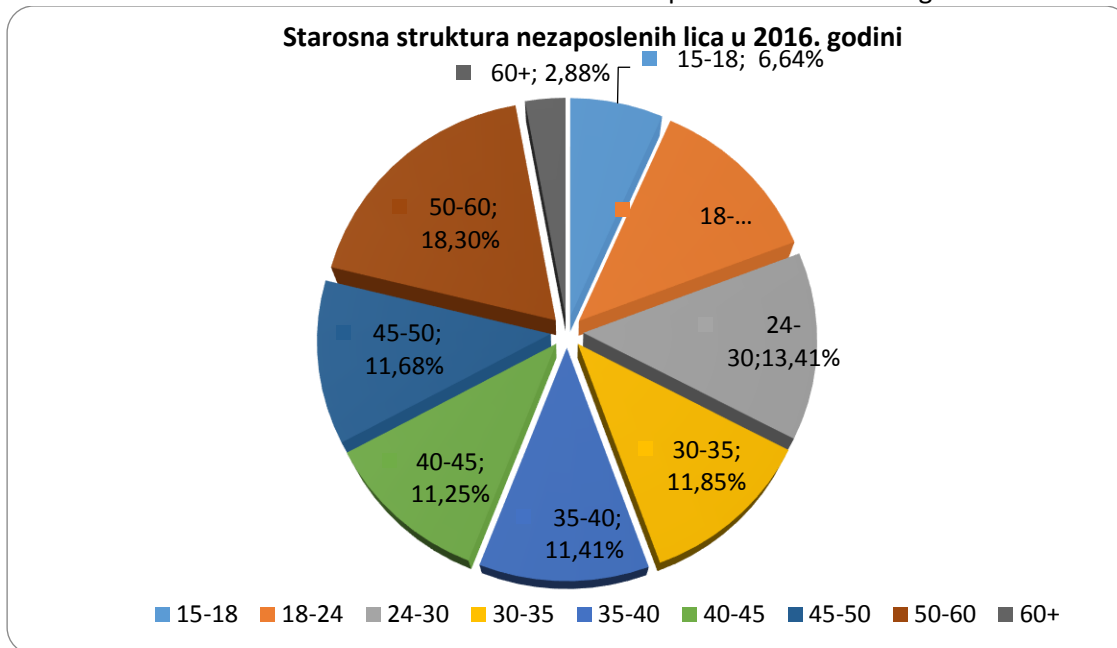
Grafikon 38. Obrazovna struktura nezaposlenih žena u 2016. godini

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

U obrazovnoj strukturi nezaposlenih žena prevladavaju NKV radnice sa 34,65%, KV 29,19%, VKV 25,08%, VSS 6,32%, VŠS 1,81%, SSS 1,35%, PKV 0,55%, magistri 1,05% i NS 0,00%.

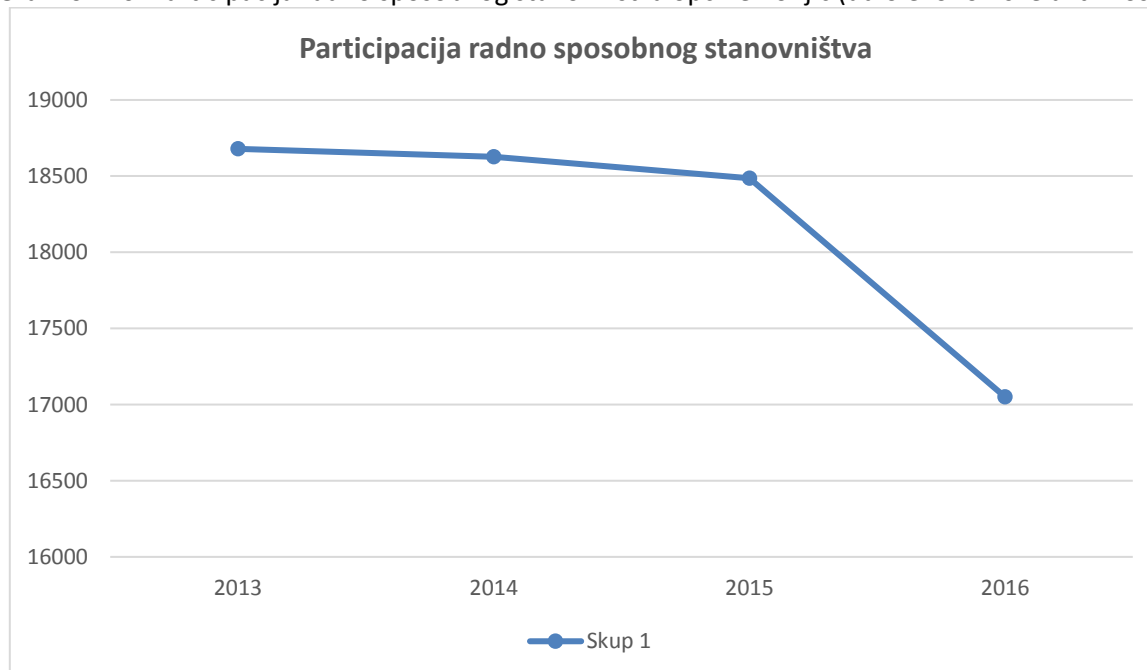
Grafikon 39. Starosna struktura nezaposlenih lica u 2016. godini

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

Ako analiziramo starosnu strukturu nezaposlenih lica, vidimo da prevladavaju lica dobne starosti od 50-60 godina sa 18,30% u ukupnom broju nezaposlenih, 24-30 godina sa 13,41%, 18-24 godina sa 12,59%, 30-35 godina sa 11,85%, 45-50 godina sa 11,68%, 35-40 godina sa 11,41%, 40-45 godina sa 11,25%, 15-18 godina sa 6,64% i 60+ sa 2,88%.

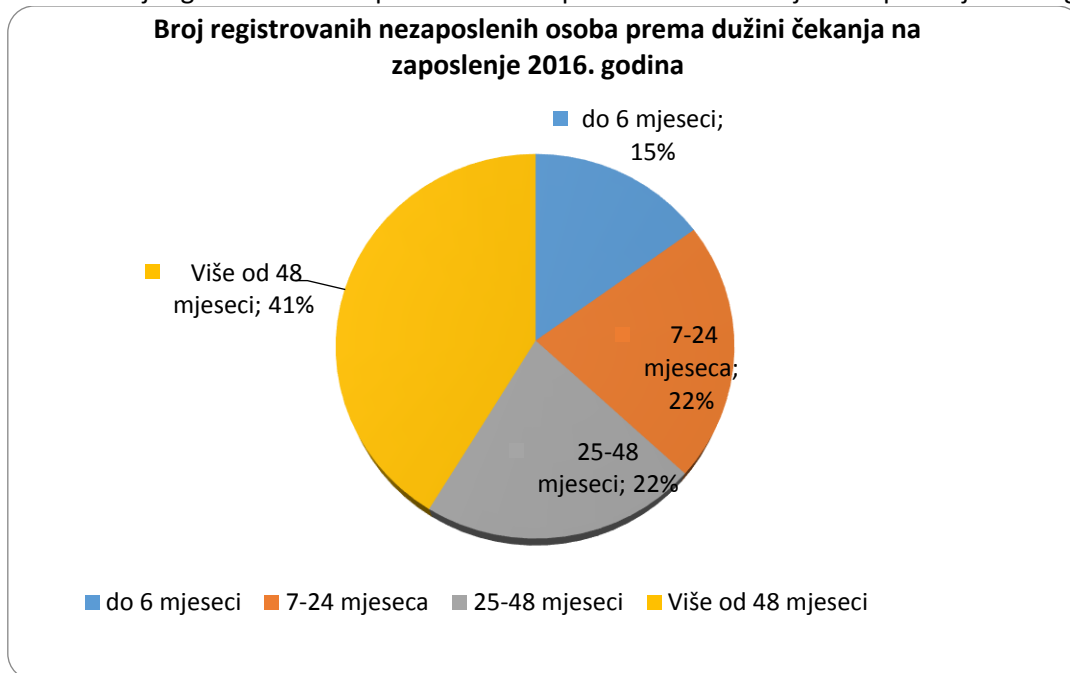
Grafikon 40. Participacija radno sposobnog stanovništva općine Konjic (udio ekonomske aktivnosti)

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Bez obzira na loše stanje na tržištu rada, participacija radno sposobnog stanovništva općine Konjic (udio ekonomske aktivnosti), može se sa stopom od 68,11 ocijeniti kao relativno povoljna, imajući u vidu da je ista veća od stope na nivou HNK (67,08%) za 2016. godinu. (na kantonu niža za 1,03%).

Grafikon 41. Broj registrovanih nezaposlenih osoba prema dužini čekanja na zaposlenje 2016. godina

Izvor: Zavod za zaposljavanje HNK

Posmatrajući broj registrovanih nezaposlenih osoba prema dužini čekanja na zaposlenje (2016. godina), može se konstatovati da je najveći broj nezaposlenih sa dužinom čekanja više od 48 mjeseci (41%), zatim sa dužinom čekanja 7-24 i 25-48 mjeseci (22%) i do 6 mjeseci sa dužinom čekanja (15%).

4.2. Penzioneri-broj, struktura po vrsti penzije/mirovine

Prema statističkim pokazateljima Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje u Federaciji BiH ukupan broj penzionera za mjesec 04/17 je 407.749.

Prosječna penzija u Federaciji BiH iznosi 372,17 KM, najniža 326,17 KM, zajamčena 434,90 KM i najviša 2.174,48 KM.

U općini Konjic prema statističkim pokazateljima koji se odnose na mjesec decembar 2016.godine ukupan broj penzionera je 4.436 a prema tabeli:

Tabela broj 8: Broj penzionera na području Općine Konjic 2016 godina

STAROSNE		INVALIDSKE		PORODIČNA		UKUPNO	
Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
2512	1.010.986,93	702	241.538,39	1331	438.332,29	4545	1.690.857,61

U općini Konjic prema statističkim pokazateljima koji se odnose na mjesec decembar 2013.godine ukupan broj penzionera je 4.351 a prema tabeli

Tabela broj 9: Broj penzionera na području Općine Konjic 2013 godina

STAROSNE		INVALIDSKE		PORODIČNA		UKUPNO	
Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
2236	856.920,53	778	255.285,45	1337	418.114,01	4351	1.527.319,99

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Broj penzionera se u periodu od četiri godine povećao za 5%. Ovo je posljedica zakonskih rješenja i mogućnosti prijevremenog penzionisanja. U svakom slučaju valja primjetiti da je prosječna penzija na

području općine Konjic 370,00 KM a obzirom na broj penzionera, očigledno je da će ova kategorija biti socijalno veoma osjetljiva i u narednom periodu.

Na području općine Konjic u 2016. godini zaposleno je 4.948 lica sa znatno većim brojem zaposlenih muškarca nego žena. Klasificirano prema djelatnostima, najveći broj zaposlenih osoba je u prerađivačkoj industriji, potom građevinarstvu te u trgovini na veliko i malo. Najveća snaga na području općine Konjic leži u prerađivačkoj industriji u kojoj je vodeća metalna industrija.

Broj zaposlenih osoba u poređenju na period 2013-2016. godina bilježi blagi rast, s tim da se u 2014. godini broj zaposlenih smanjio. Najviše zaposlenih se nalazi u velikim preduzećima, nakon čega slijede mala, srednja i mikro preduzeća.

Na području općine Konjic u toku 2016. godine broj registriranih nezaposlenih osoba je 4.128, što je znatno povećanje u odnosu na 2013. godinu. Stopa registrirane nezaposlenosti na području općine Konjic je visoka i u 2016. godini, iznosila je 45,5%. Broj nezaposlenih osoba u 2016. godini uključuje 51% muškaraca i 49% žena.

Ako pogledamo kvalifikacionu strukturu nezaposlenih vidimo da najveći broj nezaposlenih čine NKV i KV radnici, koji zajedno sa VKV čine 90,00% nezaposlenih i da buduće aktivnosti zapošljavanja moraju uzeti u obzir ove marginalizovane strukture.

Ako analiziramo starosnu strukturu nezaposlenih lica, vidimo da prevladavaju lica dobne starosti od 50-60 godina sa 18,30%.

Ako uzmemo u obzir broj zaposlenih na području općine Konjic u 2016. godini sa brojem penzionera, dolazimo do podatka da na jednog penzionera dolazi 1,1 zaposlenih. Navedeni podatak je zabrinjavajući, broj penzionera iz godine u godinu raste, a broj zaposlenih ne bilježi znatan rast.

5.1 Socijalna zaštita

Sistem socijalne zaštite osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. U odnosu na druge dijelove sistema socijalne sigurnosti, socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva. Socijalna zaštita djece i porodica sa djecom praktično je organizirana kroz socijalnu, dječiju i porodično-pravnu zaštitu. Ova oblast uređena je kroz zakone o socijalnoj zaštiti, dječijoj zaštiti i porodične zakone i provodi se prvenstveno putem centra za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite.

Javna ustanova Centar za socijalni rad u Konjicu (u daljem tekstu Centar) je ustanova socijalne zaštite koju je osnovala Općina Konjic za poslove i realizaciju prava utvrđenih:

- Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom (Sl. novine Federacije BiH, broj: 36/99, 54/04,36/06 i 14/09),
- Zakonom o socijalnoj zaštiti HNK (Sl. novine HNK broj: 3/05),
- Porodičnim zakonom (Sl. novine Federacije BiH, broj: 35/05),
- Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici (Sl. novine FBiH, broj: 20/13) i drugih zakona, te za pružanje usluga socijalnog rada na području općine Konjic

Centar proučava probleme i način njihovog rješavanja iz oblasti socijalne zaštite, podstiče i organizuje aktivnosti od preventivnog značaja za oblast socijalne zaštite, primjenjuje i provodi oblike socijalne zaštite, neposredno pruža usluge socijalnog rada, rješava u prvom stepenu zahtjeve za ostvarivanje

prava u okviru nadležnosti, obavlja poslove u oblasti porodične zaštite, zaštite odgojno zanemarene djece, te učestvuje u izvršavanju odgojnih mjera i mjera zaštitnog nadzora, obavlja savjetodavni rad, saraduje sa građanima, mjesnim zajednicama, državnim organima i ustanovama, pravnim licima, udruženjima građana, humanitarnim organizacijama, policijskim upravama, pravosudnim organima i drugim organima koji mogu doprinijeti unapređenje kvalitete socijalnog rada i socijalne zaštite, vodi propisanu evidenciju i prikuplja dokumentaciju o korisnicima socijalne zaštite, o primjenjenim oblicima socijalne zaštite i utrošenim materijalnim sredstvima, i na kraju sve te podatke unosi i ažurira u informacijski sistem.

Tabela 10. Iznos isplaćene pomoći putem Centra za socijalni rad Konjic

Vrsta pomoći	Iznos pomoći u KM/mjesečno (prosjeak)				
	2012	2013	2014	2015	2016
stalna novčana pomoć	15.209	14.464	14.074	13.559	13.670
novčana naknada za pomoć i njegu druge osobe	230.025	177.783	121.798	123.081	132.545
druga materijalna pomoć	7.397	7.083	7.907	7.083	7.082
osposobljavanje za život i rad	1.341	1.250	1.100	1.100	1.007
smještaj u drugu obitelj	1.031	819	439	678	500
smještaj u ustanove socijalne zaštite	32.641	31.240	33.999	31.747	32.581
jednokratne novčane pomoći	7.033	6.933	6.466	5.700	6.300
zdravstveno osiguranje	1.592	1.528	1.554	1.770	2.034
usluge socijalnog rada i drugog stručnog rada	17.100	18.125	19.000	20.000	20.962
kućna njega i pomoć u kući	-	-	-	-	-
dječiji dodatak	-	-	-	-	-
naknada umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu	-	-	-	-	-
naknada umjesto plaće roditelju koji koja nije u radnom odnosu	-	-	-	-	-
Ukupno sredstava	313.369	259.225	206.337	204.718	216.681

Izvor: Centar za socijalni rad Konjic

Najveće promjene su izvršene na tri vrste pomoći, a to je:

- novčane naknade za pomoć i njegu druge osobe
- smještaj u drugu obitelj i
- zdravstveno osiguranje

Prva dva oblika pomoći su se u proteklim godinama smanjili za 50% dok se vrsta pomoći u vidu zdravstvene zaštite povećala za 50%.

Iznos ukupnih isplaćenih sredstava za navedene vrste socijalnih pomoći kako je vidljivo bilježi smanjenje iz godine u godinu iz razloga što se svake godine izdvaja manje novca u budžetima u ove svrhe. Od 2012. do 2016. godine isplata sredstava smanjila se za oko 30%, što nije zanemarljiv podatak.

Tabela 11. Statistički pregled zaposlenih u Centru za spocijalni rad

Vrsta posla	2012			2013			2014			2015			2016		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S

Zaposleni u centrima - ukupno	3	8	11	3	8	11	3	8	11	3	7	10	3	7	10
Direktor	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Socijalni radnici	1	2	3	1	2	3	1	3	4	1	2	3	1	2	3
Defektolozi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pedagozi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Psiholozi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medicinske sestre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pravnici	-	2	2	-	2	2	-	2	2	-	2	2	-	2	2
Administrativno osoblje	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Ostali	-	2	2	-	2	2	-	1	1	-	1	1	-	1	1

Izvor: Centar za socijalni rad Konjic

U Centru za socijalni rad do 2014. godine bilo je zaposleno 11 osoba dok je 2015. godine taj broj smanjen za jedan. Također, vidljivo je i to da Centar za socijalni rad nema zaposlenog nijednog pedagoga ni psihologa.

U cilju poboljšanja u oblasti socijalne zaštite na području općine Konjic, a na osnovu povećanog broja slučajeva nasilja u porodici, narušenih porodičnih odnosa, brakorazvoda, maloljetničke delikvencije koja je u najvećem broju izazvana narušenim porodičnim odnosima, ovisnošću i sl., neophodno je formiranje jednog psihološkog savjetovališta na nivou općine. Djelovanje savjetovališta olakšalo bi rješavanje problema u domenu Centra, suda, policije i drugih subjekata.

5.2. Obrazovanje

5.2.1. Predškolsko obrazovanje

Predškolsko obrazovanje se institucionalno provodi u Javnoj ustanovi dječje obdanište "Zulejha Begeta". Dječije obdanište postoji i radi više od 40 godina u Konjicu. U njemu je zaposleno 5 odgajatelja a njegov kapacitet može prihvatiti do 48 djece u dvije odgojne grupe. Implementacijom projekta "Zeleni ekonomski razvoj" u saradnji UNDP-a i Općine Konjic izvršena je toplifikacija Javne ustanove kroz postavljanje termofasade, promjenu otvora i uvođenjem grijanja na pelet. Ukupna vrijednost projekta je iznosila 130.000,00 KM.

Problem jeste kapacitet koji posjeduje JU dječije obdanište "Zulejha Begeta", jer on sam nije dovoljan za potrebe općine Konjic, te je u budućnosti potrebno raditi na njegovom proširenju. Također, prethodni problem vezuje sljedeći, a to je broj predškolske djece koji pohađaju program predškolskog odgoja na području općine Konjic koji nije zadovoljavajući. Cilj i obaveza na ovom polju je obezbijediti izvršenje pripremnih radnji da sva djeca prije upisa u prvi razred osnovne škole pohađaju i predškolski program.

5.2.2. Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje ima dobro izgrađenu mrežu centralnih i područnih škola. Pored 6 centralnih škola nastava se odvija i u 22 područne škole. Većina objekata osnovnih škola su sanirani nakon ratnih razaranja.

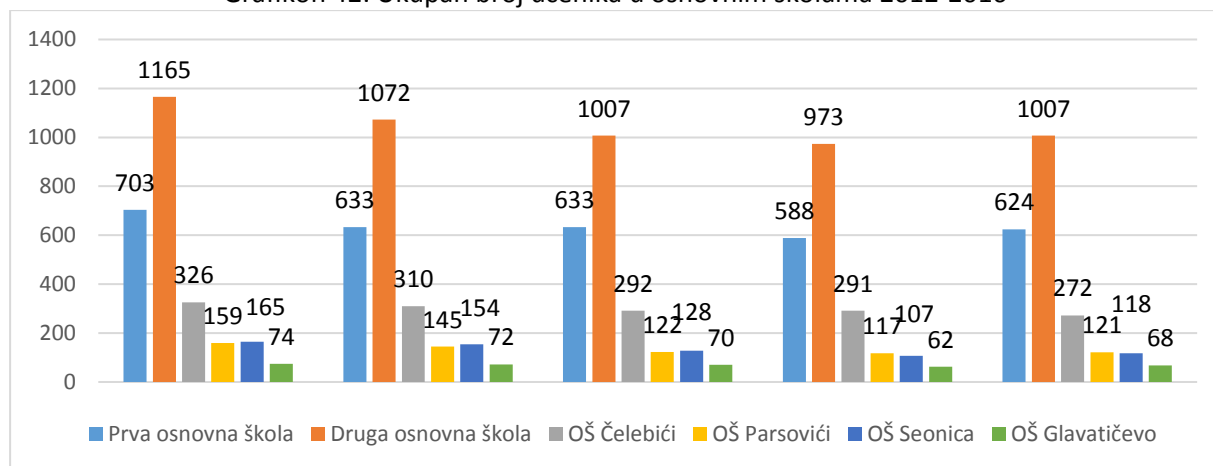
Škole kao što su: "Prva osnovna škola", "Druga osnovna škola", osnovna škola "Čelebići", osnovna škola "Seonica" imaju svoju sportsku dvoranu, biblioteku a i omogućen fizički pristup djeci s posebnim potrebama. Većina područnih škole u općini Konjic nemaju ni sportsku dvoranu a ni biblioteku na raspolaganju, dok u područnoj školi "Hasanovići" nije riješeno ni pitanje sanitarnih čvorova i vode za piće.

Tabela 12. Pregled obrazovnih ustanova (predškolsko i osnovno obrazovanje)

Naziv ustanove	Broj područnih škola	Broj učenika									
		2012		2013		2014		2015		2016	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Prva osnovna škola	3	307	326	306	327	281	307	293	331	270	300
Druga osnovna škola	4	546	526	501	506	496	477	532	518	495	500
OŠ Čelebići	6	169	141	176	116	163	128	156	116	135	104
OŠ Parsovići	4	81	64	58	64	59	58	63	58	60	64
OŠ Seonica	4	67	87	62	66	57	50	62	56	60	62
OŠ Glavatičevo	1	39	33	38	32	30	32	34	34	30	37
Ukupno	22	1209	1117	1141	1111	1086	1052	1140	1113	1050	1067

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Grafikon 42. Ukupan broj učenika u osnovnim školama 2012-2016

Izvor: Općinska služba za privredu i društvene djelatnosti

Kao što je to trend i u drugim sredinama, broj učenika koji pohađaju osnovnu školu bilježi veliki pad u periodu 2012-2016. godine. U prethodnoj tabeli je vidljivo da je 2012. godine u 6 osnovnih škola bilo 2592 učenika, dok taj broj u 2015. godini iznosi 2210, što predstavlja smanjenje od cca. 15%.

Tabela 13. Broj upisanih učenika u prvi razred

	2012		2013		2014		2015		2016	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Gradske škole	102	81	84	90	81	96	75	63	78	65
Seoske škole	48	40	44	32	40	35	34	37	30	31
Ukupno	150	121	128	122	121	131	109	100	108	96

Izvor: Odsjek za privredu i društvene djelatnosti

5.2.3. Srednja škola

Srednje obrazovanje u općini Konjic organizovano je u jednoj srednjoj školi i to u JU „Srednja škola Konjic“. Nastava se odvija na dva lokaliteta: u centralnoj školi i na lokalitetu UNIS-ovih tvornica. Škola zapošljava 81 profesora, raspolaže sa djelimično opremljenim kabinetom i radionicom za praktičnu nastavu; također ima i novoizgrađenu fiskulturnu dvoranu i bibliotečki fond od 11.000 knjiga.

Grafikon 43. Broj učenika srednje škole od 2012. do 2016. godine

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Trenutno se u JU „Srednja škola Konjic“ obrazuju učenici u sljedećim zanimanjima:

- Opće gimnazije,
- Ekonomskog tehničara,
- Elektrotehničara energetike,
- Medicinsku sestru - tehničara,
- Poljoprivrednog tehničara,
- Automehaničara,
- Mašinbravara,
- Konobara,
- Kuhara,
- Elektroinstalatera,
- Elektromehaničara,
- Prodavača,

5.2.4. Visokoškolsko obrazovanje

Od 2012. godine na području općine Konjic djeluje i „Visoka škola za turizam i menadžment Konjic“. Studijski program je koncipiran u skladu sa Okvirnim zakonom o Visokom obrazovanju Hercegovačko – neretvanskog kantona i Bolonjskom deklaracijom. Njegov prevashodni cilj je pružanje sadržajnog i kvalitetnog obrazovanja, kao i osposobljavanje mladih stručnjaka za kvalitetno djelovanje na polju geografije za oblast turizma. Nastava se odvija samo na I ciklusu i to na sljedećim studijskim programima:

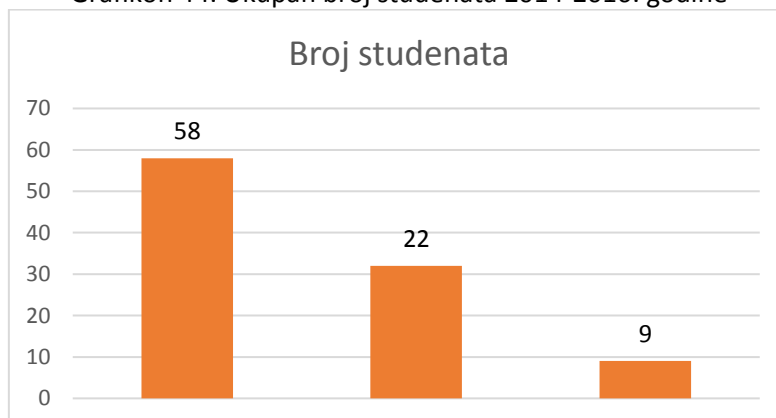
1. Menadžment u turizmu;
2. Geoturizam;
3. Menadžment informacionih tehnologija

Tabela 14. Broj studenata

Naziv ustanove i vrsta obrazovanja (navesti sve profile za koji se vrši obrazovanje pojedinačno)	Broj studenata					
	2014		2015		2016	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Visoka škola za turizam i menadžment	42	16	15	7	6	3

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Grafikon 44. Ukupan broj studenata 2014-2016. godine

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Do sada je izašla jedna generacija diplomanata sa ove Visokoškolske ustanove, a na osnovu grafikona može se vidjeti da se broj studenata na ovoj visokoškolskoj ustanovi smanjuje iz godine u godinu.

5.3. Zdravstvo

Principi stalnog unapređenja kvaliteta zdravstvene zaštite zasnivaju se na vrijednostima koju su ugrađene u koncept rada i usvojene u svakodnevnoj praksi i koje trebaju da osiguraju zdravstvenu uslugu koja je efikasna orjentisana na pacijenta, pružena na vrijeme, sigurna, efektivnai pružena pod jednakim uslovima. Prema podacima Zavoda za zdravstvo HN kantona, zdravstveno osiguranje na općini KONjic koristi 40.533 korisnika i članova njihovih porodica. U sistem zdravstvenog osiguranja nije uključeno svo stanovništvo, što predstavlja jedan od najizraženijih problema u zdravstvenoj zaštiti stanovništva.

U oblasti zdravstva na području općine rade dvije javne ustanove: JZU Dom zdravlja Konjic i JU Opća bolnica Konjic i četiri privatne ordinacije: PZU-Poliklinika Hadžihusejnović, stomatološka ordinacija dr.

Emir Duranović, stomatološka ordinacija dr. Zumreta Nuhić, stomatološka ordinacija dr. Šefika Čolaković, stomatološka ordinacija dr. Adnan Sarajlić i stomatološka ordinacija dr. Prohić Nasih.

Zdravstvena zaštita stanovnika na području opštine Konjic, trenutno se provodi u jedinstvenom (integrisanom) sistemu zdravstvene djelatnosti primjenom mjera vanbolničke – primarne zdravstvene zaštite, specijalističko – konsultativne (polikliničke) i bolničke zdravstvene zaštite. Podjela poslova između primarne, specijalističko – konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite obavlja se ovisno od poslova i zadataka, od složenosti medicinskih postupaka, specijalnosti zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, medicinsko – tehničke opreme kao i specifičnosti pojedinih područja na općini.

Primarna zdravstvena zaštita obuhvata:

- djelatnost porodičnog doktora,
- djelatnost opće medicine,
- školsku medicinu,
- higijensko-epidemiološku zaštitu,
- zubozdravstvenu zaštitu,
- hitnu medicinsku pomoć,
- medicinu rada,
- zdravstvenu zaštitu radnika,
- zaštitu žena i djece,
- kućno liječenje,
- centra za mentalno zdravlje,
- centra za fizikalnu rehabilitaciju,
- centra za polivalentnu patronažu,
- dijagnostičku i
- apotekarsku djelatnost.

Sprovodi se na 5 punktova u gradu, 2 zdravstvene stanice i 10 terenskih ambulanti. Osim u sjedištu Ustanove, u mjesnim zajednicama: Lisičići, Čelebići, Polje Bijela, Odžaci, Bjelimići, Solakova Kula, Jasenik, Džanici, Repovci, Čuhovići opremljene su ambulante u kojima rade timovi porodične medicine, gdje je građanima olakšan pristup primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Bolnička konsultativno - specijalistička djelatnost je organizirana na 11 punktova, a provodi se u 16 ordinacija (interna, pedijatrija, neurologija - psihijatrija, dermatovenerologija, opća hirurgija, ortopedija sa traumatologijom, urologija, ORL, oftalmologija, ginekologija – akušerstvo, radiologija).

Kada govorimo o bolničkom kapacitetu, stacionarni dio bolnice se sastoji od 4 odjeljenja (interno, dječije, ginekološko s porodilištem i hirurško) na ukupnom iskoristivom prostoru od oko 4000 m² i s ukupnim smještajnim kapacitetom od 75 postelja. Hirurško odjeljenje bolnice objedinjuje sve hirurške discipline (opšta hirurgija, urologija, ginekologija i traumatologija). U sklopu hirurškog odjela funkcionira operativni trakt sa 3 operacione sale koje su zadovoljavajuće opremljene, tako da se danas rade gotovo sve vrste operativnih zahvata iz opšte hirurgije, a dobrim dijelom i iz ginekologije, urologije i traumatologije. Rade se i endoskopske operacije sa dijagnostikom iz opšte hirurgije i ginekologije. Godišnje se u prosjeku uradi oko 400 velikih operativnih zahvata. U bolnici funkcionira dobro opremljeni dijagnostički trakt sa UZV, Rtg i CT dijagnostikom. U sklopu laboratorija radi se kompletna laboratorijska dijagnostika, osim mikrobiologije.

Tabela 15. Broj ustanova zdravstvene zaštite na području općine Konjic

	2012	2013	2014	2015	2016
Dom zdravlja	1	1	1	1	1
Područne ambulante	10	10	10	10	10
Timovi porodične medicine			9	9	9

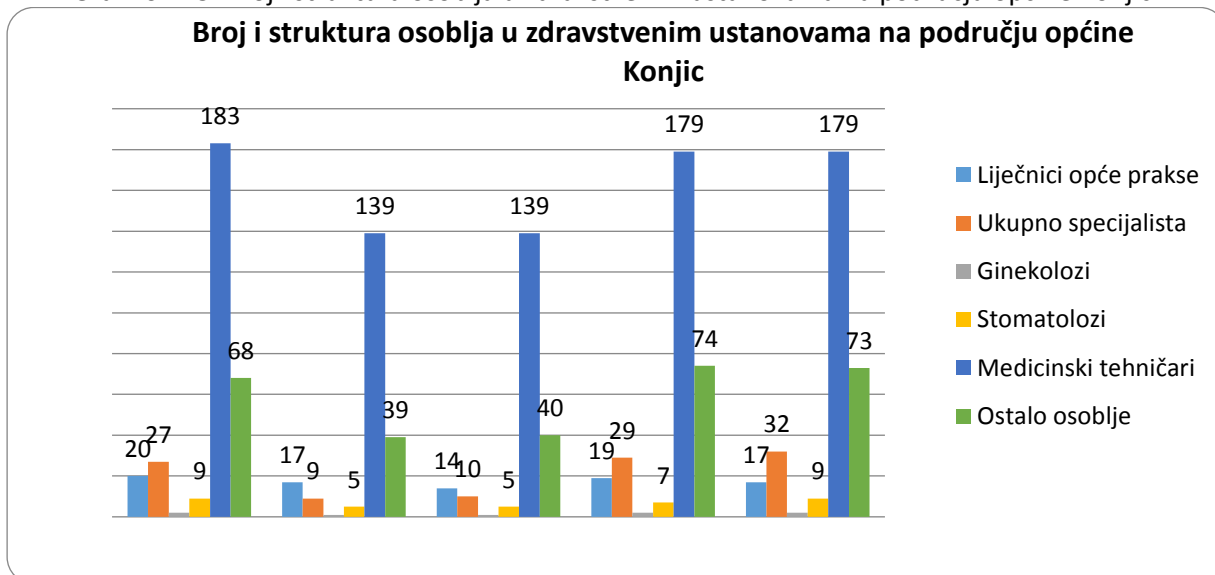
Hitna pomoć	1	1	1	1	1
Javne apoteke	1	1	1	1	1
Privatne apoteke	4	4	4	5	5
Savjetovaništa koja rade na unapređenju zdravstvene zaštite kroz prevenciju i edukaciju	2	2	2	1	1

Izvor: Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Od 2012. godine broj timova porodične medicine je 9 i taj se broj zadržava sve do 2016. godine. Broj doktora na hiljadu i sto stanovnika na području općine Konjic iznosi 2, dok za područje Općine Jablanica broj doktora na hiljadu stanovnika iznosi 1 a za područje grada Mostara 5 doktora pokriva hiljadu stanovnika.

Broj privatnih apoteka na području općine Konjic je povećan u odnosu na period 2012. godine i u 2015. godini broj privatnih apoteka je iznosio 5.

Grafikon 45. Broj i struktura osoblja u zdravstvenim ustanovama na području općine Konjic

Izvor: Opća bolnica Konjic

Što se tiče broja zaposlenika u zdravstvu na području općine Konjic, najveće promjene u broju zaposlenih ima u broju medicinskih tehničara, gdje je tokom 2013. i 2014. godine zabilježen znatan pad u strukturi ovog broja zaposlenih, da bi se u 2015. i 2016. godini povećao broj medicinskih tehnicara na 179. U pogledu ostalih zdravstvenih radnika mogu se primjetiti blage oscilacije u njihovom broju.

Kada govorimo o finansiranju zdravstvenih ustanova na području općine Konjic u narednoj tabeli može se vidjeti finansiranje primarne zdravstvene zaštite-Doma zdravlja:

Tabela 16. Finansiranje primarne zdravstvene zaštite-Dom zdravlja

Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
Ostvareni budžet	7.283.412	6.567.406	7.115.873	7.140.661	3.696.000
Iznos dotacije iz općinskog budžeta	66.136	10.000	24.318	33.848	100.000
% učešća Zavoda za zdravstveno osiguranje	91,96	92,58	86,69	86,85	

% učešća Kantona			4,22	6,27
% učešća Općine	0,91	0,15	0,65	0,47
% učešća korisnika zdrav. zaštite u pokriću dijela ili ukupnih izdataka	0,34	0,86	1,41	1,45
% učešća drugih izvora	6,79	6,41	7,03	4,96

Izvor: Služba za privredu finansije i društvene djelatnosti

Evidentno je iz tabele da su izdvajanja za Dom zdravlja Konjic iz općinskog budžeta varirala tokom godina. Najveća izdvajanja su bila u 2016. godini i iznosila su 100.000,00 KM, dok su najmanja izdvajanja bila u 2013. godini i iznosila su 10.000,00 KM. Učešće Zavoda za zdravstveno osiguranje je smanjeno tokom 2014. i 2015. godine, dok je sa druge strane procenat učešća korisnika zdravstvene zaštite u pokriću dijela ili ukupnih izdataka u stalnom porastu.

5.4. Kultura

Na području općine Konjic ustanova čija je djelatnost u oblasti kulture jeste JU „Narodni univerzitet Konjic“ koji broji 10 zaposlenika. Narodni univerzitet Konjic posjeduje univerzalnu salu za kino i pozorišne predstave, kao i ostale kulturne manifestacije, sa pratećim prostorima, te otvorenu scenu. Pored toga ima dovoljan broj prostora u kome se odvijao, a i danas se odvija kulturni i društveni život, te različiti vidovi edukacija.

U objektu su danas, između ostalih sadržaja smješteni: gradska biblioteka sa bogatim knjižnim fondom, galerija za izložbene svrhe, te tzv. bosanska soba i drvena sala za održavanje raznih kulturnih i društvenih manifestacija, kao i prostori za različite vrste kurseva. Dio prostora u objektu koriste: kulturno-umjetnička društva, ansambli i udruženja. Tu je i ured Turističke zajednice, a od nedavno i sjedište Visoke škole za turizam i menadžment.

Dio Narodnog univerziteta čine i sljedeće kulturne ustanove:

- Zavičajni muzej u Konjicu koji je osnovan u martu 2011. god. Iako mlad i tek na početku svoga zadatka, već je postao neizostavnim mjestom za upoznavanje prošlosti i prirodne baštine općine Konjic.
- Rodna kuća Zuke Džumhura depadans je Zavičajnog muzeja Konjic i sadrži fundus od autentičnog namještaja kuće koji je izrađen od strane konjičkih drvorezbara i ukrašen prelijepim tradicionalnim motivima, originalne nošnje Zulfikara Zuke Džumhura, mnoštvo literarne građe-objavljenih i ne objavljenih autorskih tekstova Zuke Džumhura, njegove porodice, pa sve do fotografija na kojima su prisutni najznačajniji Zukini prijatelji, pisci i brojni umjetnici sa kojima se susretao tokom života.

Kao kulturna ustanova može se spomenuti i Muzej drvorezbarstva "Mulićev rekord", koji je najstariji muzej drvorezbarstva na području Bosne i Hercegovine i koji je u vlasništvu porodice Mulić.

Najpoznatije kulturne manifestacije na području Općine Konjic su;

- Međunarodni festival folklornog stvaralaštva "Konjička sehara" koji za cilj ima predstavljanje kulturno-umjetničkog stvaralaštva općine Konjic i Bosne i Hercegovine, upoznavanje i komunikacija s drugim kulturama, druženje i razvijanje saradnje među kulturnim društvima u regiji i Evropi,
- Festival glumca—cilj Festivala je ostvarivanje kontakata s teatarskim stvaraocima regije, razmijene iskustva i u konačnici ponuda publici i svim gostima kvalitetne i najbolje bh. pozorišne produkcije, kao i gostujuće ansamble.

Osim prethodno navedenih institucija značajan doprinos njegovanju tradicije i kulture doprinose i brojna udruženja sa područja općine Konjic, kao što su: A.P. »Neretva Konjic« , BZK »Preporod«, HKD» Napredak«, KUU »Sejfullah, Vokalni ansambl »Rezonanca, «Konjički tamburaši», Udruženje za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa, Odred izviđača - skauta "Neretva" Konjic osim što okupljaju značajan broj mladih u svojim sekcijama, također su nosioci smotri, kulturnih i zabavnih sadržaja u gradu.

5.5. Sport

Javni interes u oblasti sporta općina Konjic ostvaruje kreiranjem uslova za zadovoljavanje lokalnih potreba građana u oblasti sporta i sportske rekreacije.

Sportske aktivnosti u općini Konjic su izražene kroz: 2 karate kluba-„Ilgman“ i „Bošnjak“, rukometni klub-„Neretva“, „Ilgman“, Organizacija sportskih ribolovaca Konjic, ženski odbojkaški klub „Konjic“, šahovski klub „Ilgman“, klub dizača tegova „Konjic“, „Neretva“, planinarsko društvo „Borašnica“, ženski košarkaški klub „Konjic“ i muški košarkaški klub „Konjic“, fudbalski klub- „Ilgman“ „Klis“, i škola fudbala „Bambino“ i dr. Najznačajniji sportski tereni i objekti: Gradski fudbalski stadion kapaciteta 1000 mjesta sa pomoćnim igralištem, Sportska dvorana Konjic kapaciteta 500 mjesta otvoreni stadion malih sportova u sklopu prve osnovne škole, kapaciteta oko 300 gledalaca; sportska dvorana, te niz sportskih terena raspoređenih po gradskim kvartovima.

Od igrališta na području sela najznačajnija su: Fudbalski stadion u Buturović Polju kapaciteta 500 mjesta, te asfaltirana igrališta u Podorašcu, Čelebićima, Glavičine, Glavatičevo, Ribići i Spiljani, te djelimično urađena igrališta: Lisičići, Idbar, Orahovica. Finansiranje sporta se vrsi na osnovu javnog poziva za programe ili putem grantova sportskim organizacijama Sportske aktivnosti dvoranskih klubova- trenazni procesi, utakmice, sportske manifestacije odvijaju se u sportskoj dvorani „Konjičanka“, dok škola fudbala „Bambino“ koristi prostor PCS Partizanova koji su prilagodili svojim potrebama. Stadion „Ilgman“ koji je u vlasništvu Općine Konjic koristi fudbalski klub „Ilgman“.

Tabela 17. Pregled ustanova sporta (m² korisnog prostora u funkciji)

Naziv ustanove	m ² korisnog prostora u funkciji				
	2012	2013	2014	2015	2016
Sportska dvorana Konjic	2500	2500	2500	2500	2500
PSC Partizanovo	1726	1726	1726	1726	1726
Stadion „Ilgman“	35767	35767	35767	35767	35767

Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

U cilju podizanja masovnosti sporta potrebno je izgraditi igrališta za djecu te u svakoj mjesnoj zajednici asfaltnu površinu i igrališta za košarku, rukomet i nogomet.

U toku osnovnog školovanja obavezno uključivati djecu u ponuđene sportske programe i kroz redovno bavljenje tjelesnom vježbom i sportskim aktivnostima, uticati na stvaranje navika zdravog načina življenja.

Sportske objekte različite starosti i opremljenosti nužno je tehnološki osposobiti prema zahtjevima modernog sporta, a ovisno o razvijenosti pojedinih sportova i strategiji razvoja općinskog sporta.

Posebnu pažnju i u ovoj oblasti treba posvetiti izgradnji institucionalnih kapaciteta, koji će na najfunkcionalniji i najekonomičniji način provoditi općinske politike iz ove oblasti i upravljati sportskim objektima, kontinuirano i predano raditi na omasovljenju amaterskog sporta i sl.

5.6. Ranjive grupe

Osim kroz javnu ustanovu Centar za socijalni rad, rješavanje problema osoba u stanju socijalne potrebe i ostalih ranjivih grupa u nadležnosti je i rješava se i kod općinskih službi kroz dva referata namijenjena za socijalno zbrinjavanje korisnika boračke zaštite i izbjeglih i raseljenih lica i lokalnog stanovništva.

Osoba u stanju socijalne potrebe na području općine Konjic smještene su u kolektivnom centru u Ovčarima. Realizacijom projekta CEB II u Hercegovačko-neretvanskom Kantonu i potpisivanjem Sporazuma omogućit će izgradnju objekta sa 10 stanova, čime će biti zbrinuto 30 osoba. Ukupna vrijednost projekta je 301.749,00 eura, od čega je učešće domaćih Valast 92.500,00 eura a kreditno zaduženje kod CEB Banke 209.249,00 eura.

Putem nadležne službe također se kroz jednokratne novčane pomoći interveniše u slučajevima teškog socijalnog stanja, iznenadnih i teških oboljenja i dr. slučajeva u kojima se nađu građani. Međutim, ova ograničena sredstva nisu dovoljna da bi se osigurao kvalitetna podrška svim socijalno ugroženim kategorijama.

Tabela 18. Ranjive grupe odrasli

	Osobe ometene u psihičkom i fizičkom razvoju i osobe sa invaliditetom			Materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe			Stare osobe bez obiteljskog staranja			Osobe društveno negativnog ponašanja			Osobe i obitelji u stanju soc. potrebe kojima je uslijed posebnih okolnosti potrebna pomoć		
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
2012	252	378	630	585	481	1066	340	380	720	195	28	223	240	280	520
2013	283	423	706	350	290	640	320	350	670	204	22	226	230	280	510
2014	226	337	563	241	228	469	290	320	610	179	20	199	220	280	500
2015	241	361	602	192	208	400	280	310	590	168	21	189	210	290	500
2016	222	331	553	181	208	389	260	290	550	150	19	169	200	270	470

Izvor: Centar za socijalni rad Konjic .

Romi

Romi se na području općine Konjic suočavaju se sa vrlo kompleksnim socio-ekonomskim izazovima, od kojih se ističu vrlo loši uslovi stanovanja i nizak nivo obrazovanja. U matične knjige rođenih na području Općine Konjic upisano je ukupno 406 Roma.

Broj djece osnovno-školskog uzrasta koja su uključena u obrazovni sistem u školskoj 2015/16 je 17. Prema informacijama Centra za socijalni rad Konjic na spisku učenika za dobijanje udžbenika i školskog pribora u školskoj 2015/16. godini koje obezbjeđuje kantonalno Ministarstvo obrazovanja, kulture i sporta, nalazila su se i imena učenika Roma.

Povratnici

Na području općine Konjic trenutno boravi 2226 raseljenih lica, od čega je 453 interno raseljenih. Riječ je o licima koja ne koriste kolektivni niti alternativni smještaj, već borave u Konjicu, ali njihova imovina u povratničkim naseljima na području naše općine još uvijek nije obnovljena. Ostali raseljeni su iz općina Prozor-Rama, Čapljina, Gacko, Nevesinje i dr.

Realizacijom projekta CEB II koji se realizuje u saradnji sa Federalnim ministarstvom raseljenih lica i izbjeglica, izgradit će se objekat sa 10 stanova, čime će biti zbrinuto 30 osoba. Ciljne grupe projekta su raseljene osoba i povratnici koji žive u kolektivnom centru i alternativnom smještaju, kao i osoba u stanju socijalne potrebe za stambenim zbrinjavanjem.

Kako bi se stvorili uslovi za povratak raseljenih lica u mjesta prijeratnog prebivališta i njegovu održivost, neophodno je nastaviti sa aktivnostima općinske administracije u pravcu upućivanja preporuka i prijedloga nadležnim ministarstvima i međunarodnim humanitarnim organizacijama za nastavak obnove stambenih jedinica, te obezbjeđenje poljoprivredne mehanizacije, sadnica, sjemenskog materijala i provedbu projekata održivog razvoja na povratničkim područjima.

Osobe sa invaliditetom

Položaj u kojem se nalaze osobe sa invaliditetom još uvijek karakteriše veliki stepen socijalne isključenosti. Takve osobe se suočavaju sa različitim oblicima diskriminacije, kako od strane osoba bez invaliditeta (poslodavci, institucije, pojedinci), tako i među samim osobama sa invaliditetom (nejedinstvo uzrokovano ostvarivanjem nejednakih prava koja se stiču prvenstveno po osnovu uzroka nastanka i stepena invaliditeta).

Broj osoba sa invaliditetom – Položaj osoba sa invaliditetom u BiH reguliše nekoliko stotina domaćih i međunarodnih propisa. Jednako veliki broj državnih, etitetskih i lokalnih vlasti, domaćih nevladinih organizacija registrovanih na različitim nivoima, kao i međunarodnih organizacija bave se pitanjima osoba s invaliditetom, njihovim pravima i položajem u društvu. Na kraju i pored regulisanja položaja osoba sa invaliditetom od strane svih nivoa vlasti tačan broj takvih je jako teško utvrditi. Na osnovu podataka dobivenih od službi za socijalni rad i PiO fondovima u oba entiteta, procjenjuje se da više od 270.000 (7%) građana u Bosni i Hercegovini ima status invalida. Taj procenat u općini Konjic je jako teško dobiti jer svaka od općinskih službi, ustanova ili udruženja vode sopstvenu evidenciju (Centar za socijalni rad -94, udruženja RVI- 657 i civilnih žrtava-77). Pored navedenih veliki broj je i onih koji ne spadaju u kategoriju ratnih vojnih invalida, osoba sa invaliditetom koje ostvaruju pravo na novčanu nadoknadu po osnovu invaliditeta ili članova udruženja, tako da je taj dio osoba sa invaliditetom isključen iz bilo kakve evidencije.

Nepostojanje jedne sveobuhvatne evidencije o osobama sa invaliditetom teško je planirati bilo kakav program za unaprijeđenje stanja u kojem se trenutno nalazi ova kategorija stanovništva. Organizacija osoba sa invaliditetom je relativno malo, nisu ujedinjene u jedinstven pokret koji bi artikulirao interese, zastupao ih i promovisao prava ove populacije.

Socijalna isključenost– kada se govori o socijalnoj isključenosti, nemoguće je zaobići osobe s invaliditetom. Njihove životne mogućnosti uvelike su ograničene. Model dosadašnjeg odnosa prema invalidnim osobama se zasnivao na socijalnim davanjima koja su društveno i ekonomski neodrživi, zbog toga je donesena Strategije o izjednačavanju mogućnosti za osobe sa invaliditetom u Federaciji BiH od posebnog značaja za uređivanje stanja u oblasti invalidnosti. Donošenjem ove Strategije kantoni i općine su se obavezale da urade lokalne akcione planove za njenu implementaciju, te da u svojim budžetima obezbjede finansiranje i uvođenje posebnog budžetskog koda na kojem će se planirati potrebna finansijska sredstva. Nažalost i danas je u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, kao i u općini Konjic ključni problem nepostojanje dovoljno radnih mjesta za osobe sa invaliditetom. Kada se govori o uslugama za podršku kao što su personalni asistenti, gestovni tumači, asistenti u nastavi, savjetovanje, informisanje, prekvalifikacija, evidentno je da je i u općini Konjic prisutnost i nivo usluga nedovoljan, te da se i na tom polju trebaju uložiti dodatni napori.

Zbog svega toga, neki od mogućih budućih pravaca djelovanja za unaprijeđenje stanja i položaja osoba sa invaliditetom bi trebali biti:

1. Podizanje kapaciteta organizacija osoba sa invaliditetom
2. Formiranje jedinstvene evidencije/registra osoba sa invaliditetom
3. Povećanje nivoa informisanosti osoba sa invaliditetom o njihovim pravima
4. Identifikacija subjekata za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i motivacija za zapošljavanje
5. Decentralizacija programa edukacije/profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom
6. Neophodno je obezbijediti adekvatnu pristupačnost prostorijama javnih ustanova, odnosno otkloniti arhitektonske barijere.

Osobe koje se na području Općine Konjic nalaze u teškom socijalno-imovinskom stanju žive u kolektivnom centru Ovčari u jako teškim uslovima. Stanje objekata u ovom centru je izuzetno loše. Međutim realizacijom projekta CEB II omogućit će se izgradnja objekta sa 10 stanova, čime će biti zbrinuto 30 osoba.

Položaj osoba sa invaliditetom je regulisan je od strane različitih nivoa vlasti. Na žalost, i pored svih konvencija i zakona, osobe sa invaliditetom su suočene sa različitim preprekama i diskriminacijama, kako od strane osoba bez invaliditeta tako i od strane drugih osoba sa invaliditetom. Iako je svijest o osobama s tjelesnim invaliditetom porasla u društvu, naši sugrađani dalje nailaze na brojne prepreke. Na području općine Konjic ima jako veliki broj javnih ustanova, obrazovnih i zdravstvenih ustanova, ali i kompletne gradske infrastrukture koji nisu prilagođeni ili onemogućavaju pristup i kretanje osoba sa invaliditetom.

5.7 Analiza stanja mladih

Institucionalno organizovana briga o mladima, omladinsko udruživanje i učestvovanje mladih u donošenju odluka zasniva se na poštivanju ljudskih prava, ustavnog poretka i zakona i uvažavanje međunarodnih standarda i prakse u radu sa mladima. Ove odredbe precizirane su Zakonom o mladima koji prvi puta na području FBiH uređuje pitanja koja se odnose na mlade tj. osobe u životnoj dobi od navršenih 15 do 30 godina starosti. Na području Općine Konjic djeluju 4 Udruženja mladih i to;

- Udruženje mladih "PERSPEKTIVA"
- Udruženje mladih "BUDIMO KORISNI DRUŠTVU"
- Udruženje mladih "VRTALJICA"
- Udruženje mladih "REMORKER"

Usvajanjem Pravilnika o vođenju spiska omladniskih organizacija na području općine Konjic, postoji mogućnost da broj OCD-a koja se bave pitanjima mladih (u skladu sa Zakonom o mladima) bude veći od trenutnog.

Shodno napretku u razvoju politike prema mladima, omladinske politike i razvoja civilnog društva u općini Konjic, potrebno je dosljedno primjenjivati relevantne dokumente koji se bave mladima i organizacijama civilnog društva, i između ostalog:

- Izraditi akcioni plan za mlade radi ostvarenja ciljeva koji će se definisati u nevedenom dokumentu;
- Kontinuirano pratiti stanje u svim sektorima koji se dotiču mladih (kultura, sport, obrazovanje, društvo, socijalna politika...) te istraživati potrebe mladih i donosti adekvatne mjere prema trenutnom stanju;
- Posebnu pažnju posvetiti podršci Vijeću mladih i drugim OCD-ima koje se bave mladima u općini Konjic;
- Kontinuirano promovisati aktivnije učešće mladih u društvenim procesima kroz aktivnosti OCDa i povećanje broja mladih u savjetima mjesnih zajednica;
- Promovisati volonterizam među mladima u partnerstvu sa svim institucijama i tijelima koja se bave mladima;

- Posebnu pažnju i u ovoj oblasti treba posvetiti izgradnji institucionalnih kapaciteta, koji će na najfunkcionalniji i najekonomičniji način provoditi općinske politike iz ove oblasti.

5.8 Organizacije civilnog društva (OCD)

Udruženje predstavlja dobrovoljnu, nevladinu i neprofitnu organizaciju zasnovanu na slobodi udruživanja više fizičkih ili pravnih lica koja se osniva radi ostvarivanja i unapređivanja određenog zajedničkog cilja ili opšteg cilja i interesa koji nisu zabranjeni Ustavom i Zakonom. Cilj udruženja je uvijek neprofitabilnog karaktera, jer ukoliko bi se kao cilj deklarirao profit, onda ne bi bilo riječi o udruženju, već o privrednom društvu.

Na području općine Konjic djeluje više od 50 nevladinih organizacija u različitim misijama. Među najaktivnijim udruženjima su: Savez poljoprivrednih udruženja Konjic, Udruženje za zaštitu okoliša "Zeleni Neretva", Udruženje voćara Konjic „Konjic“, Udruženja poslodavaca i samostalnih privrednika Konjic, Udruženje "Žena za ženu", Kulturno-umjetničko udruženje "Sejfullah", Kulturno-prosvjetno društvo "Svjetlost", Udruženje roditelja djece i omladine sa posebnim potrebama "I", Udruženja građana "Volonteri i prijatelji Konjica" (VIPK), Udruženje građana "Organizacija sportskih ribolovaca Konjic", Udruženje logoraša općine Konjic, Udruženje građana "Organizacija sportskih ribolovaca Konjic", Udruženje žena "Konjičanka", Udruženja ratnih vojnih invalida Konjic, Udruženje građana dijabetičara "Dijabetes" Konjic, Udruženje za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa, BZK »Preporod«, HKD» Napredak«, A.P. Neretva Konjic, Vokalni ansambl "Rezonanca", Udruženje penzionera/umirovljenika Konjic, Crveni križ, Udruženje Civilnih žrtava rata, Udruženje šahovski klub "Igman" Sportsko društvo "Lisičići Konjic" i Plivački klub "Lisičići" Konjic .

U razvoju društva i servisiranju potreba građana udruženja i lokalna uprava imaju različite ali dopunjavajuće uloge: lokalni organi uprave razvijaju koncept kvalitetnog servisa građana a udruženja promovišu razvoj građanskog društva.

Pravni subjektivitet je veoma značajan element udruženja, jer mu omogućava da učestvuje u pravnom prometu koji je nadgradnja nad društveno-ekonomskim prometom što ustvari dalje znači omogućavanje ostvarivanja funkcije udruženja, a to je djelovanje u kontekstu ostvarenja neprofitabilnog zajedničkog cilja. Međutim problem se javlja u finansiranju organizacije civilnog društva, jer su ona neadekvatna i nekonzistentna.

Mnogi nemaju izgrađene kapacitete za kreiranje projektnih prijedloga i apliciranje na razne EU fondove namjenjene razvoju civilnog sektora. Dodatni problem većini organizacija predstavljaju i neuslovni prostori u kojima djeluju. Saradnjom i partnerskim djelovanjem nevladinih organizacija i općinskih službi realizuju se brojne aktivnosti, manifestacije i projekti: aktivnosti strateškog planiranja, održavanje tradicionalnih kulturnih manifestacija, zajednički projekti iz oblasti sigurnosti, položaja ranjivih grupa i manjina u zajednici i slično. Općina Konjic u periodu od 2012-2016 godina je izdvojila cca. 1.675.000,00 KM kroz javne pozive za implementaciju projekata nevladinog sektora (kultura, sport izdavaštvo), te sufinansiranje kulturnih i sportskih manifestacija.

Za daljnji razvoj civilnog društva potrebno je:

- Dosljedna provedba usvojenih politika prilikom raspodjele općinskih sredstava namjenjenih za OCD i kontrolu kvaliteta provedenih aktivnosti;
- Strateški po stvarnim potrebama finansirati pojedine oblasti/sektore unutar OCD-a;
- Razvijati kapacitete organizacije jer OCD nemaju iskustva u pisanju projekata prema donatorima koji imaju zahtjevnije kriterije;

Edukovati osoblje OCD-a za pisanje prijedloga projekta/upravljanje projektnim ciklusom i drugim temama vezanim za rad OCD-a.

6. Civilna zaštita i sigurnost građana

U funkciji obezbjeđivanja sigurnosti građana i lične imovine, na području općine Konjic djeluju Služba civilne zaštite i Policijska uprava Konjic.

U sklopu Službe civilne zaštite funkcionira Operativni centar CZ, sa jednim uposlenikom. Pokrivenost rada centra je radnim danom od 08,00 do 16,00. Preostalo vrijeme pokriva se preusmjeravanjem telefona na Kantonalni operativni centar CZ. U slučaju vremenskih nepogoda Operativni centar CZ radi 24 sata. Svaki dan Operativni centar CZ šalje dnevne izvjestaje Kantonalnom operativnom centru o svim aktivnostima.

Od sredstava veze trenutno Centar raspolaže telefonskom vezom koja je uvezana u sistem veza Kantonalnog operativnog centra i preko koje će se ostvarivati kontakt sa Kantonalnim i općinskim operativnim centrima CZ na nivou HNK.

U oblast civilne zaštite i sigurnosti, prikazana je analiza stanja elemenata koji bitno utiču na kvalitet života i bezbjednost života u JLS i to: klizišta, ugroženost poplavama, zaštita od požara, zemljište kontaminirano minama, kriminalitet i javni red i mir i struktura kriminaliteta.

Tabela 19. Pregled klizišta

	2012	2013	2014	2015	2016
Broj registriranih klizišta na području općine	4	4	1	0	4
Broj stanovnika direktno ugroženog klizištima					
Broj saniranih klizišta					
Nivo investicija u sanaciju klizišta (KM)					

Izvor: Služba civilne zaštite općine Konjic

Na području općine Konjic evidentirano u periodu 2012-2016. godine ukupno 13 klizišta, s tim da je najveći broj klizišta evidentiran u 2010. godini. Na području općine Konjic trenutno najaktivnije klizište je „Jezerine“ za koje je urađena Studija sanacije klizista.

6.1. Ugroženost poplavama

Tabela 20. Pregled poplava

	2012	2013	2014	2015	2016
Dužina vodotokova na području općine	145.130m	145.130m	145.130m	145.130m	145.130m
Dužina uređenih vodotokova na području općine	4.200 m	4.885 m	5.235 m	5.370 m	5.375m
Dužina poplavno rizičnih vodotokova na području općine	-	-	-	-	-
Broj stanovnika koji su potencijalno ugroženi poplavama	0	0	0	0	0
Dužina godišnje saniranih vodotokova na području općine	700 m	665 m	350 m	145 m	0 m
Nivo ukupnih investicija u sanaciju vodotokova (KM)	728.162,10	714.424,50	383.916,60	93.348,20	0
Nivo općinskih investicija u sanaciju vodotokova (KM)	573.162,10	714.424,50	383.916,30	73.348,20	0

Izvor: Služba Civilne zaštite općine Konjic

U prethodnoj tabeli, prikazani su podaci o stanju vodotoka na području općine Konjic i procjenama broja stanovnika ugroženih ovom pojavom. Nivo investicija u sanaciji vodotoka je bio značajan u

periodu od 2012. do 2013. godine, da bi se taj iznos znacajno smanjio u periodu 2014. i 2015. godine. Vec u 2016. godini nije uopce bilo ulaganja u sanaciju vodotoka na području Općine Konjic.

6.2. Zaštita od požara

U sklopu Službe CZ formiran je Odsjek za zaštitu od požara i vatrogastvo – PVJ u kojem je trenutno zaposleno 13 osoba i to: 6 Šefova smjene – vatrogasca, 5 vozača-vatrogasaca i 2 vatrogasac-serviser.

Na području Općine Konjic trenutno je organizovana i djeluje samo vatrogasna jedinica VD Konjic. Ova jedinica operativno pokriva cijelu teritoriju Općine Konjic. Sjedište jedinice je u Konjicu u Vatrogasnom domu. Jedinica ima organizovano stalno dežurstvo.

Tabela 21. Stanje ugroženosti požarima na području općine Konjic

Godina	Broj požara								Procjena mat. stete (KM)
	Ind.i proiz. objekti	Drugi poslovni objekti	Stamb. objekti	Stočna hrana	Sume	Otvoreni prostori	Vozila	Ostalo	
2012	0	0	14	2	81	40	3	43	
2013	0	0	3	2	14	21	5	56	
2014	0	0	6	2	15	12	9	52	
2015	2	6	4	2	24	67	8	122	
2016	0	8	8	0	30	30	4	106	
UKUPNO	2	14	35	8	164	170	29	379	

Izvor: Služba civilne zaštite općine Konjic

Što se tiče opremljenosti Vatrogasnog doma u općini Konjic, smatra se da je jedan od najopremljenijih na području Bosne i Hercegovine. Da bi se adekvatno odgovorilo na opasnosti uzrokovane požarom neophodno bi bilo zapošljavanje još dva lica u VD.

Na osnovu prethodne tabele vidljivo je da je najveći broj požara registrovan u 2012. godini, zbog požara koji je bio zahvatio šumske predjele tokom jednog dužeg perioda u toku godine. Ukupan broj intervencija PVJ Konjic u 2012. godini je iznosio 183. Tokom narednih godina taj broj intervencija bilježi pad, tako da je u 2013. godini iznosio 101, u 2014. godini 96 intervencija a u 2015 godini se broj intervencija znatno povećao i iznosio je 235 te u 2016 godini je iznosio 186.

S obzirom na prethodnu tabelu Metodologijom za izradu procjene ugroženosti od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj: 8/11), a u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije“, broj: 64/09) propisan je sadržaj i način izrade procjene ugroženosti od požara na području općine, kao i postupak usklađivanja, ažuriranja i čuvanja procjene ugroženosti. U skladu sa tim u Općini Konjic je usvojila dokument Procjena ugroženosti od požara i Plan zaštite od požara 2016. godine.

Uzimajući u obzir prethodno rečeno, generalni zaključak procjene je da postoji povećana ugroženost od požara na području općine Konjic.

6.3. Zemljište kontaminirano minama

Tabela 22. Zemljište kontaminirano minama

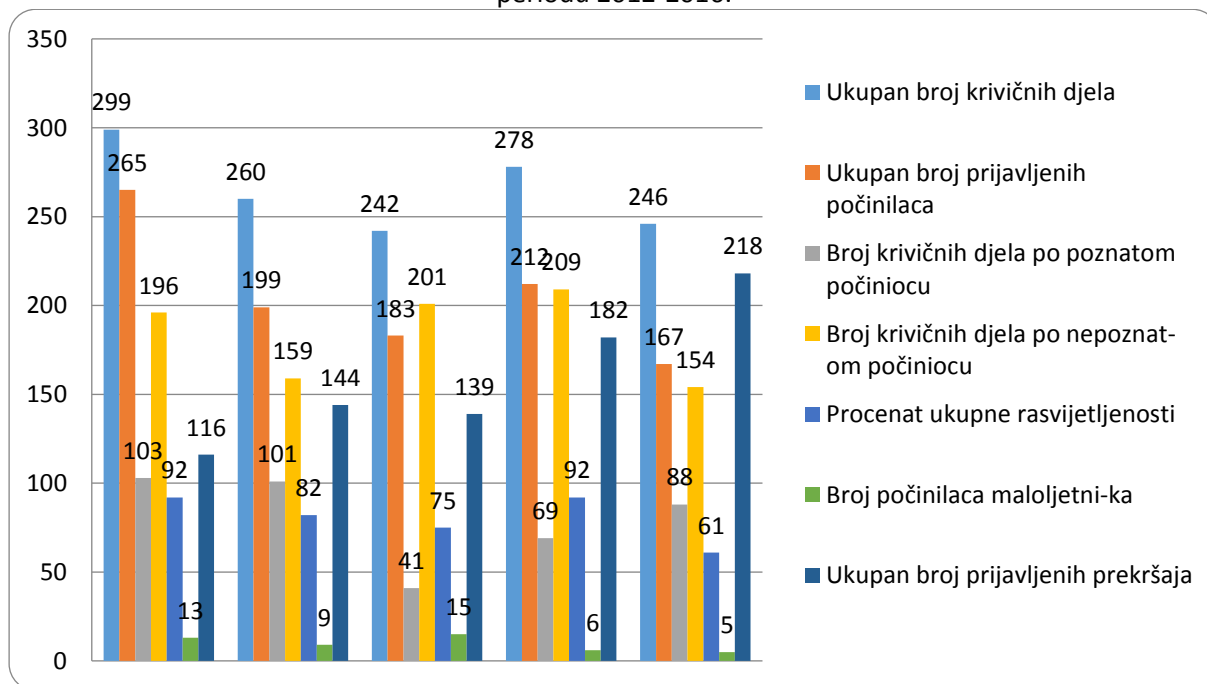
Kategorija	Površina (ha)	% ukupne površine općine
I – lokaliteti koji su u svakodnevnoj civilnoj upotrebi, lokacije repatrijacije izbjeglica i raseljenih osoba, lokacije za obnovu i rekonstrukciju infrastrukture i ekonomije	814	0,60%
II – lokaliteti koji su povremeno u upotrebi ili su u kontakt-zoni sa lokacijom iz I kategorije, ekonomski resursi	1.453	1,10%
III – periferni lokaliteti	6.489	0,05%
Ukupno	8.756	0,01748

Izvor: Služba Civilne zaštite Općine Konjic

Iz tabele je vidljivo da ukupna kontaminirana površina općine Konjic iznosi 8.756 ha, što je procentualno 0,01748 od ukupne površine općine Konjic. S obzirom da je općina Konjic teritorijalno među većim općinama u FBiH i da najveći dio njene teritorije čine periferni lokaliteti (III kategorija) oni su površinski najviše kontaminirani minama (6.489 ha).

6.4. Kriminalitet i javni red i mir: stepen otkrivenosti i struktura

Grafikon 46. Pregled kriminaliteta i narušavanja javnog reda i mira na području općine Konjic u periodu 2012-2016.

Izvor: PU Konjic

Kada je u pitanju ukupan broj krivičnih dijela u periodu 2012. –2016. godina, vidljivo je da broj krivičnih dijela ali i broj prijavljenih počinitelja bilježi pad, naročito u 2016. godini. Međutim, ukupan broj prijavljenih prekršaja u posmatranom periodu bilježi značajan rast.

Tabela 23. Pregled strukture kriminaliteta

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Krvni delikti	27	10,4	17	7	19	6,8	11	4,5	10	4,3
Imovinski delikti	156	60	179	74	199	71,6	157	63,8	145	61,7
Narkomanija	8	3,1	8	3,3	13	4,7	14	5,7	20	8,5
Ostala krivična djela	69	26,5	38	15,7	47	16,9	64	26	60	25,5
Ukupan broj/postotak	260	100	242	100	278	100	246	100	235	100

Izvor: PU Konjic

U navedenoj tabeli, dat je prikaz strukture kriminaliteta na području općine Konjic. Broj krvnih delikata se smanjio znatno u periodu 2012. – 2016. godina, imovinski delikti bilježe značajne oscilacije tokom vremena, najmanji broj imovinskih delikata se bilježi u 2013. i 2014. godini. Značajno je napomenuti da broj krivičnih djela iz oblasti narkomanije bilježi konstantan rast.

7. Prostorno planiranje

Prostorno planiranje je naučna disciplina, administrativna tehnika i politika koja se bavi organizacijom, uređenjem i opremanjem teritorije nekog naselja, regiona ili cijele države. Ono predstavlja izraz organizovane kontrole djelovanja ljudi i izbor strategije organizovane kontrole djelovanja ljudi, i izbor strategije uređenja prostora do koje se dolazi kolektivnom odlukom preko demokratskih institucija. Općina Konjic ima usvojen nacrt Prostornog plana kao dugoročnog razvojnog dokumenta, za period 2013-2033. godine, koji daje smjernice i uputstva institucijama i službama lokalne uprave za postupanje i korištenje prostora.

Kad govorimo o Regulatornim planovima općina Konjic je usvojila slijedeće :

- Buturović Polje,
- Čelebići,
- Centar,
- Donje Polje,
- Kolonija,
- Orahovica i
- Stari Grad

Trenutno je u fazi usvajanja regulatorni plan za Boračko jezero.

Shodno gore navedenom može se konstatovati da je područje općine Konjic relativno dobro pokriveno planskom dokumentacijom.

7.1. Stanje tehničke infrastrukture

7.1.1. Elektroenergetska infrastruktura

Najveći udio potrošnje odnosi na domaćinstva (cca 50%), potom dolazi potrošnja u industriji (29%), ostala potrošnja (19,9%) i javna rasvjeta 1,1%. Podaci, takođe, ukazuju na pozitivne pomake u razvoju potrošnje električne energije koji se ogledaju kroz, kontinuirano povećanje broja kupaca, povećanje specifične potrošnje po domaćinstvu te smanjenje učešća domaćinstava u ukupnoj potrošnji što ukazuje na rast potrošnje u industriji i ostaloj potrošnji.

Prema Indikativnom planu razvoja proizvodnje, na trafostanici TS 110/x kV Konjic, potrošnja u 2012. godini bila je 67.374.24 MWh sa izmjerenim vršnim opterećenjem od 12,96 MW.

Struktura potrošnje Pri tome, struktura potrošnje u 2012. godini bila je: Industrijska potrošnja (35 i 10 kV) 26,22 %, domaćinstva 52,10 %, ostala potrošnja (0,4 kV) 19,73% i javna rasvjeta 1,95%.

Od prenosnih vodova, područjem Općine Konjic prolazi jedan dalekovod 400 kV, dva dalekovoda 220 kV i tri dalekovoda 110 kV koji povezuju HE Jablanica sa Sarajevom. Od navedenih dalekovoda, samo je jedan dalekovod 110 kV u funkciji napajanja konzuma Općine. Međutim, samo postojanje prenosnih vodova omogućava jednostavniji i uz manje troškove, razvoj elektroenergetske mreže.

Distributivna mreža je naponskog nivoa 35 kV, 10 kV, 10(20) kV i 0,4 kV. Srednjenaponska mreža 35 kV je većim dijelom izgrađena kao zračna mreža na čelično-rešetkastim stubovima, a manjim dijelom kao kablovska.

I 10(20) kV mreža je većim dijelom izgrađena kao zračna, pretežno na armirano-betonskim stubovima, dok je kablovska mreža zastupljena u samom gradu.

Napajanje kupaca koje pokriva PJD Konjic ostvareno je iz transformatorske stanice 110/35/10 kV Konjic, četiri transformatorske stanice 35/10 kV i transformatorske stanice 110/20 kV EVP Konjic (Ovčari) koja isključivo napaja željeznicu.

Osnovno napajanje električnom energijom vrši se iz transformatorske stanice TS 110/35/10 kV Konjic koja je u vlasništvu Elektroprenosa BiH. Trafostanica je preko dva 110 kV dalekovoda vezana za HE Jablanica i područje Sarajeva. Instalirana snaga trafostanice je 30 MVA i distribuira se preko tri 35 kV voda i sedam 10 kV vodova. Trafostanice 35/10 kV su vezane za ovu trafostanicu, ali su 35 kV vodovima vezani i na trafostanicu TS 35/10 kV Padina uz Jablanici. Na slici data je dispečerska šema PJD Konjic sa trafostanicama i vodovima preko kojih se vrši napajanje kupaca.

Mrežu niskog napona (0,4 kV) čine nadzemni vodovi (95%) od kojih su neizolirani (62%) i izolirani (33%) i podzemni vodovi (5%). Preko 3/4 nadzemne mreže je postavljeno na drvenim stubovima, 12% je na betonskim stubovima, dok je 2% mreže na krovnim ili drugim nosačima.

Dalekovodi 400 i 220 kV kao i dvostruki vod DV 110 kV HE Jablanica – Sarajevo 1 koji prolaze preko općine nisu u funkciji njenog napajanja električnom energijom, ali su značajni sa aspekta izgradnje novih proizvodnih objekata i njihovo uvezivanje u EES.

7.1.2. Telekomunikacije

Na području općine Konjic 16 mjesnih zajednica imaju telefonsku mrežu i mogućnost pristup internetu, dok je cijelokupna općina pokrivena signalom mobilne mreže

U 2016. godini registrovano je 6.468 fiksnih priključaka, što je manje u odnosu na 2011-tu godinu kada je broj fiksnih priključaka iznosio 7.049. Ovakav trend smanjenja fiksnih priključaka može se pripisati pokrivenosti područja općine kvalitetnim signalom mobilne telefonije i povećanjem broja korisnika mobilne telefonije, kao i ubrzanim razvojem ADSL tehnologije i mobilnog Interneta.

Procjene govore da u 2012 godini broj internet korisnika iznosi 2.359, dok se taj broj u 2016- toj godini uvećao 41,28 %, sa tendencijom povećanja u narednom periodu.

7.2. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga

7.2.1. Investicije

Kada su u pitanju veće investicije koje je općina Konjic realizovala u posljednjih 6 godina, treba spomenuti sljedeće :

- Uređenje terena za Drecelj industrijska i stambena zona cca 688.177,19 KM
- Put Dubočani Pribinje – most Rakitnica , Infrastruktura po mjesnim zajednicama 1.651.839,32 KM
- Izgradnja Centra za upravljanje otpadom cca 2.534.428,16 KM
- Obnova Starog mosta cca 3.000.000,00 KM
- Kanalizacioni kolektor sa uređajem sa prečišćavanje grada Konjica cca 10.559.286 KM
- Pješački most na Trešanici cca 377.446,18 KM
- Pješačka staza Luka – Drecelj cca 128.524,00 KM

- Rekonstrukcija osnovnih škola i puteva MZ Neretvica 701.731,34 KM

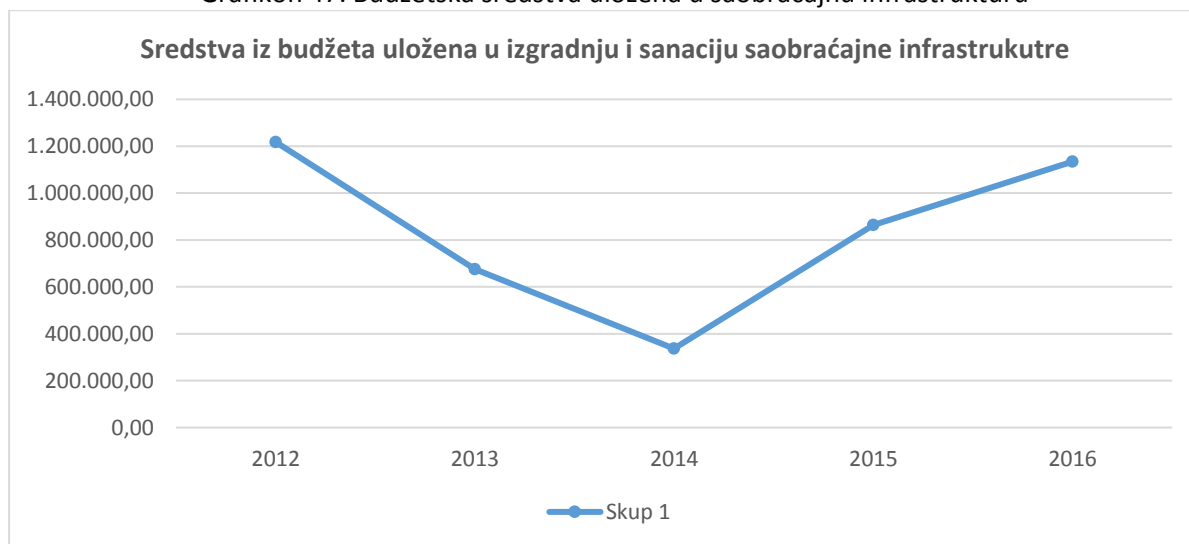
Općina Konjic trenutno ima 8 projekata u realizaciji i 38 spremnih za implementaciju i kandidaturu prema višim nivoima vlasti i međunarodnim fondovima.

7.2.2. Saobraćajna infrastruktura

7.2.2.1. Cestovni saobraćaj

Saobraćajna infrastruktura podrazumijeva izgradnju, preategorizaciju ili rekonstrukciju. Ugroženost biljnog i životinjskog svijeta, kao i prirodnih resursa, najveća je u prostorima pod određenim vidom zaštite. Dužina putne mreže na teritoriji općine je 1.138,00 km u čiju rekonstrukciju i održavanje su kontinuirano ulagana sredstva. Iznos ukupnih finansijski sredstava iz budžeta uložena u izgradnju i sanaciju saobraćajne infrastrukture po godinama iznosi:

Grafikon 47. Budžetska sredstva uložena u saobraćajnu infrastrukturu

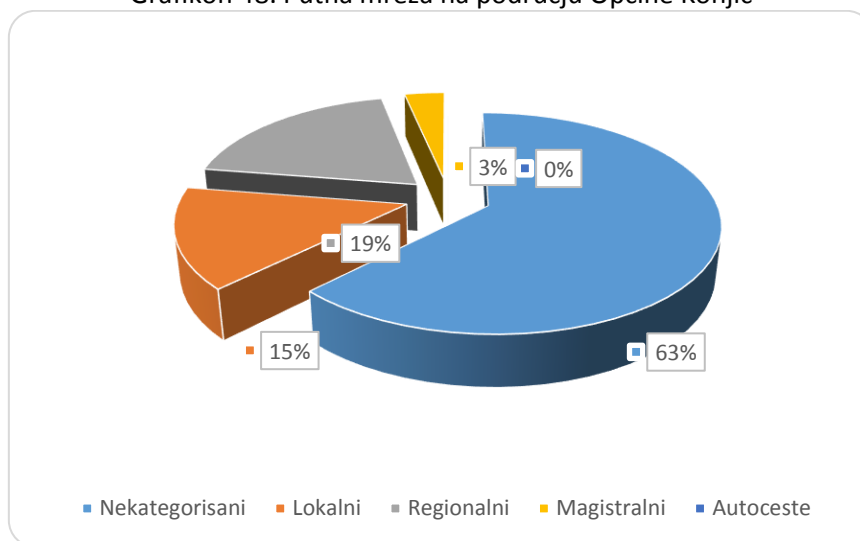

Ukupno uloženi sredstva u saobraćajnu infrastrukturu za period 2012 - 2016 godinu iznosi 4.228.164,00 KM.

Tabela 24. Cestovna infrastruktura Općine Konjic

Opis	Dužina (km)	%	Stanje (dobro/loše) / stepen modernizacije
<u>Nekategorizirani</u>	<u>712</u>	<u>62,60</u>	Dobar
Lokalni	170	14,90	Dobar
Regionalni	218	19,20	Dobar
Magistralni	38	3,30	Dobar
Autocesta	0	0	
Ukupno	1.138	100	

Grafikon 48. Putna mreža na području Općine Konjic

Izvor: Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu

Obzirom na površinu općine Konjic izuzetno je mala gustina kategorisane putne mreže. Što se tiče modernizovanosti putne mreže magistralni i regionalni pravci su asfaltirani, dok su lokalni putevi većim dijelom modernizovani. Ako gledamo dužinu puteva u kilometrima po stanovniku može se konstatovati da Općina Konjic ima povoljan odnos dužine puteva.

7.2.2.2. Željeznička mreža

Željezničkom prugom normalnog kolosjeka Sarajevo – Čapljina - Ploče, Općina Konjic je povezana sa željezničkom mrežom u zemlji i šire. Dužina pruge kroz Općinu Konjic iznosi 38,71km. Pored željezničke pruge u općini Konjic postoje i željezničke stanice koje su navedene u nastavku:

- Bradina (km 41+084,54 do km 41+831,94)
- Grad (km 48+868,35 do km 49+549,15)
- Ovčari (km 57+623,51 do km 58+358,90)
- Konjic (km 66+241,50 do km 67+063,85)
- Čelebići (km 72+400,00 do km 73+193,33)

Općina Konjic je u proteklim godinama uložila značajna finansijska sredstva u izgradnju i rekonstrukciju lokalnih i nekategorisanih puteva. Pored povećanja stepena saobraćajne povezanosti i modernizacije putnih komunikacija investiranje u izgradnju putnih komunikacija u ruralnim područjima ima veliki značaj i za stvaranje preduslova za ostanak stanovništva na tim područjima, te pružanje mogućnosti za intenzivnije bavljive poljoprivredom.

Posebnu pažnju u narednom periodu treba posvetiti asfaltiranju neasfaltiranih puteva, ali i redovnom investiranju u održavanje asfaltiranih puteva. Potrebno je u gradskom području i pojedinim prigradskim MZ-a obezbijediti siguran saobraćaj pješaka izgradnjom trotoara.

Bolja saobraćajna povezanost omogućila je i veći stepen pokrivenosti općine organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada, odnosno smanjenje broja divljih deponija.

Željeznička pruga na čitavoj dužini kroz općinu Konjic je rekonstruisana i na zadovoljavajućem je nivou. Ukrštaji sa saobraćajnicama su van nivoa tako da je povoljno sa aspekta sigurnosti. U sklopu rekonstrukcije i modernizacije željezničke pruge izvršena je rekonstrukcija i modernizacija željezničkih stanica u općini Konjic.

7.2.3. Vodovodna mreža, investicije i potrošnja vode

JKP ViK Konjic osnovano je 1990. godine u cilju pružanja kvalitetne usluge vodosnabdijevanja stanovništvu općine Konjic. U svojoj nadležnosti pored gradskog vodovoda ima i druge vodovodne sisteme. U nadležnosti ovog poduzeća je i gradska kanalizacija.

Vodovodni sistemi kojima upravlja JKP ViK su Gradski vodovod Konjic, vodovod Glavčine i Bijela, vodovod Borci, vodovod Boračko jezero, vodovod Glavatičevo, vodovod Čelebići, vodovod Buturović polje i Seonica i vodovod Ovčari.

Vodovodni sistemi u nadležnosti mjesnih zajednica su: Bulatovići, Jasenik, Džanići, Nevizdraci, Parsovići, Homolje, Lisičići, Kralupi Pokojište, Glavatičevo, Grabovci, Čuhovići, Džepi, Odžaci, Bradina, Spiljani, Gorani, Solakova kula.

Vodozahvati za vodovodne sisteme su u najvećem broju slučajeva kaptirana prirodna izvorišta, dok se samo oko 5% vode osigura crpljenjem iz bunara. Transport vode se u 90% obavlja putem gravitacije dok se ostatak transportira potisnim cjevovodima, odnosno uz pomoć pumpi. Pumpanjem se voda transportira u sistemima Boračko jezero, Repovica, Tuleg, Glavatičevo.

Tabela 25. Vodovodna mreža, potrošnja vode i projekcija potreba količine vode

Opis	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Br. kilometara vodovodne mreže na području općine	115.758	115.820	115.950	115.950	115.950	115.950
Br. potrošača vode sa javnog vodovoda	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000
% gubici vode	30%	30%	30%	30%	25%	25%
Potrebe l/s	500l/s	500 l/s	500 l/s	500 l/s	500 l/s	500 l/s
Br. domaćinstava u općini bez priključka na vodovod	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Br. Domaćinstava u općini koji koriste vodu iz lokalnih sigurnih/kontroliranih vodovoda	10%	10%	10%	10%	10%	10%
% domaćinstava u općini koji imaju kvalitetno regulirano vodosnabdijevanje pitkom vodom	75%	75%	75%	75%	75%	75%
Br. domaćinstava u općini koji nemaju pristup vodovodu	25%	25%	25%	25%	25%	25%
Prosječna cijena m3 vode	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
% naplate usluga vodoopskrbe	80%	80%	80%	80%	80%	80%

Izvor: JKP "Vodovod i kanalizacija" d.d. Konjic

7.2.4. Otpadne vode i kanalizaciona mreža

U gradu Konjicu oko 75% stanovnika priključeno je na kanalizacijski sistem grada, dok su ostali stanovnici problem otpadnih voda riješili izgradnjom septičkih jama i to su većinom obodna naselja grada. Pored grada Konjica, na području općine Konjic nalaze se i sljedeća veća naselja: Čelebići, Lisičići, Buturović polje, Glavatičevo kao i Boračko jezero koje nemaju izgrađen kanalizacijski sistem, a otpadne vode ugrožavaju recipijente, tj. Jablaničko i Boračko jezero.

Pitanje prikupljanja, odvođenja i prerade otpadnih voda iz industrijske zone (Unisov kompleks) nije riješeno. Postojeći kanalizacijski sistem nije adekvatan, kolektori su oštećeni, a pumpno postrojenje nije u funkciji. Iz tih razloga, otpadne vode industrije se izljevaju iz kolektora i utječu direktno u površinske vodotoke ili se infiltriraju u podzemlje gdje zagađuju zalihe podzemnih voda koje prihranjuju površinske vodotoke. Također, teška je situacija i sa pojedinim metaloprerađivačima koji svoje otpadne tehnološke vode ispuštaju direktno u rijeku Neretvu. Industrijska postrojenja dužna su

izvršiti prikupljanje vlastitih otpadnih voda i dovesti ih na razinu standarda otpadnih voda domaćinstava kako bi se mogle upustiti u gradski kanalizacijski sistem.

Veliki problem prikupljanja, odvođenja i prerade otpadnih voda je i na lokaciji Boračkog jezera. Trenutno na području Boračkog jezera postoji samo jedan kanalizacijski vod koji se upušta u rijeku Šišticu neposredno ispod mosta, a prikuplja otpadne vode manjeg broja objekata. Vikend objekti su problem otpadnih voda riješili izradom septičkih jama od kojih je veliki broj urađenih kao propusne. Prostor oko Boračkog jezera, a naročito dio koji se nalazi sjeverno od jezera najgušće je naseljen i sa najvećim brojem septičkih jama, koje svojim sadržajem usljed procjeđivanja zagađuju vode jezera. Identična situacija je i u naseljima smještenim na obali Jablaničkog jezera. Tendencije da se područja Boračkog i Jablaničkog jezera razviju kao značajnija turistička mjesta, ukazuje na to da se očekuje brzi razvoj i urbanizacija ovog područja. Da bi se omogućio neometan razvoj razmatranih područja, nužna je izgradnja suvremene kanalizacijske mreže sa uređajima za pročišćavanje, koja bi uz riješen problem vodosnabdijevanja stvorila realne uvjete, kako za dalji razvoj, tako i za adekvatnu zaštitu prirodne okoline.

Općina Konjic trenutno ulaže značajne napore u rješavanje problematike prikupljanja, odvođenja i tretmana otpadnih voda naselja koja trenutno nije adekvatno riješena. Izgradnjom glavnih kolektora uz lijevu i desnu obalu rijeke Neretve, odnosno Jablaničkog jezera, i postrojenja za tretman otpadnih voda doći će do poboljšane higijensko-sanitarne situacije u naseljima, kao i poboljšanja kvalitete vode u vodnim tijelima, naročito rijeci Neretvi i Jablaničkom jezeru koji su recipijenti svih korištenih voda sa područja općine.

Kroz projekt WATSAN (water and sanitation) predviđena je, pored izgradnje lijevoobalnog i desnoobalnog kolektora, izgradnja kanalizacijskih sistema u naseljima Bijela, Ovčari, Puhala i Donje Polje.

U sklopu novih i postojećih kanalizacijskih sistema u planu je izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda: Drecelj, Bijela, Glavičine, Puhala, Donje Polje, Ovčari, Donje Selo, Boračko jezero.

Tabela 26. Otpadne vode-kanalizaciona mreža

	2012	2013	2014	2015	2016
Br. kilometara kanalizacijske mreže na području općine	14.000	14.015	14.015	14.150	14.220
Domaćinstva – priključci	3815	3820	3822	3826	3852
Pravne osobe – priključci	500	510	515	520	535
Br. domaćinstava u općini bez priključka na kanalizacionu mrežu – procjena	50%	50%	50%	50%	50%
Prosječna cijena m3 otpadne vode	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
Postotak naplate usluga	80%	80%	80%	80%	80%

Izvor: JKP "Vodovod i kanalizacija" d.d. Konjic

7.2.5. Odvod smeća i otpada

Upravljanje komunalnim otpadom na području općine Konjic u isključivoj je nadležnosti JKP "Standard" d.o.o Konjic. Preduzeće je ovlašteno da vrši prikupljanje i transport komunalnog otpada na privremeno odlagalište u Repovačkom potoku, kao i da vrši poslove fakturisanja i naplate. J.K.P. „Standard“ d.o.o. obavlja sljedeće djelatnosti

Općina Konjic ima izrađen i usvojen Općinski plan upravljanja otpadom, kojim se posmatra period planiranja 2012 – 2017.godine. Obzirom na recentnost dokumenta, ovaj Plan će bezrezervno preuzeti podatke postojećeg stanja, kao i planskih komponenti, te da u tom smislu i kapacitetu trebaju biti uvećani u odnosu na parametre date Općinskim planom upravljanja otpadom.

U najvećem dijelu općine Konjic otpad se prikuplja u kontejnere 1,1 m3. U jednom dijelu grada i općine prikuplja se u kesama i kantama. Iz užeg gradskog područja otpad se odvozi svakodnevno, dok se iz

prigradskih i padinskih dijelova grada i udaljenijih naselja vrši po planu – jedanput, eventualno dva puta sedmično, zavisno od potrebe.

Ukupno 4.153 domaćinstva su uključena u sistem prikupljanja otpada, što čini obuhvat pokrivenosti uslugom cca 80%

Na osnovu dostavljenih podataka od strane operatera u vidu kvartalnih izvještaja o prikupljanju i vaganja otpada na području Općine za 2014. godinu, podataka o broju stanovnika iz Federalnog zavoda za statistiku i podataka o dnevnim i specifičnim količinama otpada iz Federalnog plana upravljanja otpadom procijenjene su buduće količine otpada u naredne 5 (pet) godine na razmatranom području. Ulazni podaci i pretpostavke na osnovu kojih je rađena procjena količina otpada za period od 5 (pet) godina su sljedeći:

- Broj stanovnika na području općine Konjic za 2013 g. iznosi 25.881,
- Broj stanovnika na području općine neće se bitno mijenjati, te će rasti u prosječnoj godišnjoj stopi od oko 0,28 %,
- Godišnja količina otpada za 2013. godinu iznosi 12.750 tona,
- Godišnja količina otpada za 2014. godinu iznosi 12.900 tona,
- Godišnja količina otpada za 2015. godinu iznosi 13.038 tona,
- Godišnja količina otpada za 2016. godinu iznosi 13.135 tona.
- Procentualna zastupljenost recikliranog otpada na mjesečnoj osnovi iznosi 40 % od ukupnog otpada,
- Dnevna količina otpada po stanovniku iznosi 1,0 kg za 2016. godinu.,
- Specifična količina ukupnog otpada po stanovniku raste po prosječnoj godišnjoj stopi od 2 %,
- Obuhvatnost organizovanim odvozom otpada za 2016. godinu je 80 % (podatak operatera), a od 2018. g. 95 %. ¹

7.2.6. Groblja

U kontekstu osiguranja grobnih površina, prostornom osnovom su evidentirana 172 groblja, od kojih je većina u upotrebi. Grad Konjic ima gradsko groblje na Musali, čiji je kapacitet skoro popunjen, te je u planskom periodu potrebno obezbijediti novu lokaciju.

Tabela 27. Groblja

	2012	2013	2014	2015	2016
Broj slobodnih ukopnih mjesta na području općine	950	800	700	580	523
% trenutne popunjenosti	80	85	90	95	95
Prosječna cijena ukupnog mjesta	80	80	80	80	80
Iznos finansijskih sredstava koji je uložen u izgradnju i održavanje grobalja	7000	7000	12000	10000	10000

Izvor: JKP „Standard“ d.o.o. Konjic

¹ Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada općine Konjic

Grad Konjic ima gradsko groblje na Musali, čiji je kapacitet skoro popunjen, te je u planskom periodu potrebno obezbijediti novu lokaciju, a postojeće groblje po zatvaranju tretirati kao parkovsku površinu.

7.2.7. Parking mjesta

Na području općine Konjic postoji 126 javnih parking mjesta koja se naplaćuju i 156 privatnih. Pored njih, privrednih subjekata i trgovinskih centara postoji veliki broj uređenih parkirališta koja su u funkciji obavljanja djelatnosti. Na prostoru općine postoji i veliki broj obilježenih i neobilježenih javnih parking mjesta.

U narednom periodu potrebno je nastaviti sa aktivnostima uspostave i naplate parkirališta u urbanom djelu grada.

7.2.8. Lokalni prevoz

Javni prijevoz na području Općine Konjic odvija se kroz linijski i vanlinijski prijevoz putnika. U okviru linijskog prijevoza putnika Općina Konjic prema ukazanim potrebama stanovnika i iskazanom interesu prijevoznika vrši usklađivanje redova vožnje na općinskim autobusnim linijama, pokušavajući na taj način zadovoljiti potrebe što većeg broja stanovnika kako u gradskim tako i u prigradskim sredinama. Najveći broj registrovanih linija za prijevoz putnika čine tzv. "đačke" i "radničke" linije kojima se zadovoljavaju potrebe za prijevozom učenika i zaposlenika na području općine Konjic.

U okviru linijskog prijevoza putnika na općinskim autobusnim linijama registrovano je ukupno 25 redova vožnje sa ukupno 88 polazaka i 89 povrataka na registriranim linijama, koji vrši 5 prijevoznika i to: "Terzić" d.o.o. Konjic, "Radmanić" d.o.o. Konjic, "Pripo" d.o.o. Konjic, "Neretva-bus" d.o.o. Konjic, "Bjelimići-bus" d.o.o. Konjic, "Konjictrans" d.d. Konjic i "Konjic KB bus" d.o.o. Konjic.

Osim općinskih autobusnih linija potrebe stanovništva za linijskim prijevozom putnika zadovoljavaju se registracijom kantonalnih, federalnih, međuentitetski i međunarodnih linija. Registracija ovih redova vožnje nije u nadležnosti Općine Konjic.

Taksi prijevoz kao javni prijevoz putnika u vanlinijskom cestovnom prijevozu je sistemski uređen, a nizom općinskih odluka je učinjeno mnogo kako bi se poboljšali uslovi u prometu te zadovoljile potrebe stanovništva i interesi taksi-prijevoznika.

Općina Konjic trenutno uređuje i održava 3 taksi stajališta koja su raspoređena u naseljenim mjestima Novo naselje, Trešanica, Varda (društveni dom) kako bi bili dostupni što većem broju putnika.

Izmjenama kantonalnih i lokalnih propisa povećan je broj taksi-vozila kako bi se u potpunosti odgovorilo interesima građana te smanjio nelegalan rad.

Od ukupno registrovanih poslovnih subjekata, na kraju 2016. godine 17 su u oblasti taksi-prijevoza.

7.2.9. Zelene površine

Na području općine Konjic u 2016 godini je evidentirano 30.940 m² gradskog zelenila (travnjak), 1180 m² grmlje i 1.900 m² žive ograde. Održavanje parkovnih površina povjereno je JKP „STANDARD“ d.o.o. Konjic

U narednom periodu potrebno je nastaviti održavanja zelenih površina u gradu a na prostorima gdje se vrši gradnja novih stambenih objekata vršiti ozelenjivanje površina prema postojećim regulacionim planovima općine Konjic.

8. Organizacija lokalne samouprave

8.1. Organizacija vlasti u Općini

Općina Konjic je jedinica lokalne samouprave. Općina ima svojstvo pravnog lica sa pravima i obavezama propisanim Ustavom, Zakonom i Statutom Općine.

Statutom Općine Konjic uređuje se samoupravni djelokrug Općine, organizacija, ovlaštenja i način rada i međusobni odnosi organa Općine. Isto tako određuju se oblici neposrednog odlučivanja građana u

lokalnim poslovima, osnivanje i rad mjesnih zajednica, organizacija i rad lokalne uprave, imovina i finansiranje lokalne samouprave, neposredno učešće građana u odlučivanju i dr.

Izvršavanje programskih zadataka obavlja se u okviru nadležnosti utvrđenih zakonom, Statutom i drugim propisima, a u skladu sa Programom rada jedinstvenog općinskog organa uprave, stručnih službi i Programom rada Općinskog vijeća, koji se donose svake godine.

Poslovi kantonalne uprave koji su Zakonom preneseni na Općinskog načelnika i poslovi lokalne samouprave, iz samoupravnog djelokruga Općine, obavljaju se u službama za upravu. Stručni i tehnički poslovi za potrebe Općinskog vijeća i Općinskog načelnika obavljaju se u stručnim i posebnim službama. Organi uprave u svim oblastima kontinuirano rade na sprovođenju utvrđene politike i neposrednom izvršavanju zakona, podzakonskih akata, drugih propisa i općih akata, rješavanju u upravnim stvarima, vođenju propisane evidencije i izdavanju isprava, pružanju pravne pomoći u ostvarivanju i zaštiti prava građana i drugih stručnih i upravnih radnji.

U općini je 6 službi za upravu i jedna stručna služba.

I Službe za upravu:

1. Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu,
2. Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti,
3. Služba za opću upravu i inspeksijske poslove,
4. Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina,
5. Služba za pitanja boraca, invalida, izbjegla i raseljena lica i socijalnu zaštitu,
6. Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo.

II Stručne službe:

1. Služba za zajedniče i stručne poslove.

Na području Općine Konjic djeluje 16 mjesnih zajednica. Organi mjesne zajednice su zbor građana i Savjet mjesne zajednice.

Mjesne zajednice koje egzistiraju na području Općine su:

1. MZ Centar
2. MZ Trešanica
3. MZ Stari grad
4. MZ Džepi
5. MZ Spiljani
6. MZ Bjelimići
7. MZ Podorašac
8. MZ Neretvica
9. MZ Grabovci
10. MZ Glavatičevo
11. MZ Čelebići
12. MZ Jasenik
13. MZ Novo Naselje
14. MZ Bradina
15. MZ Lisičići
16. MZ Bijela.

9. Analiza budžeta

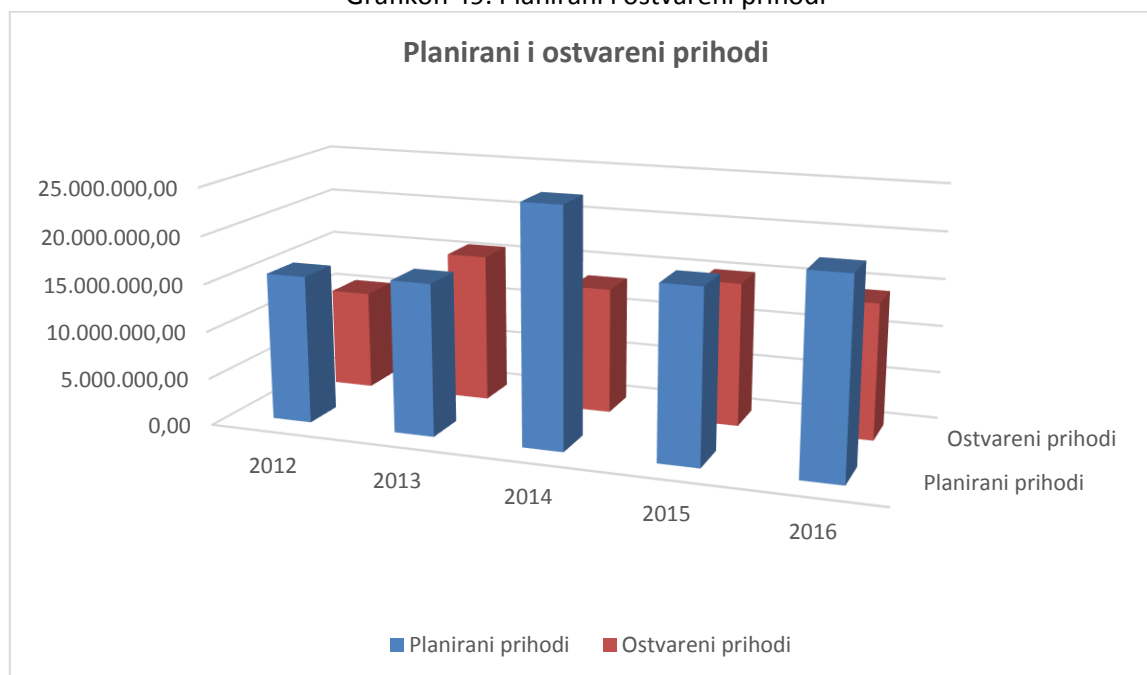
Budžet općine Konjic predstavlja jedan od najvažnijih izvora za finansiranje projekata koji su definisani u Strategiji razvoja općine Konjic. Budžet Općine Konjic je dokument kojim se utvrđuje plan finansijskih aktivnosti budžetskih korisnika, koji obuhvata projekciju iznosa prihoda i priliva i utvrđenog iznosa rashoda i izdataka općine za period od jedne fiskalne godine. Budžet Općine Konjic za fiskalnu godinu donosi Općinsko vijeće Konjic. Pored budžeta, važan instrument za planiranje budućih projekata je i

dokument okvirnog budžeta, koji se donosi za period tekuće budžetske godine plus dvije naredne godine.

Planirani budžet za period od 2012.-2016.godine, postavljen je na relativno dobroj osnovi u odnosu na realizaciju istog, što je u konačnici i praćeno provođenjem plana. Međutim, ukoliko posmatramo realizaciju budžeta u odnosu na plan po godinama, uočljivo je da su u periodu od 2012-2016 godine, ostvareni prihodi manji od planiranih, u intervalu od 1,5% do 46,39%. Nasuprot tome, u periodu od 2012.-2016. godine, realizacija prihoda je manja u odnosu na plan, i to: u 2012. godini za 32,22%, 2013. godini za 1,5%, 2014. godini za 46,39%, u 2015 godini za 16,09% i u 2016 godini za 30,08%

Objašnjenje za navedeni trend pada prihoda može se potražiti u uticaju globalne finansijsko ekonomske krize, koja je pogoršala fiskalno stanje, kako u BiH, tako i u općini Konjic.

Grafikon 49. Planirani i ostvareni prihodi

Izvor: Općinska služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

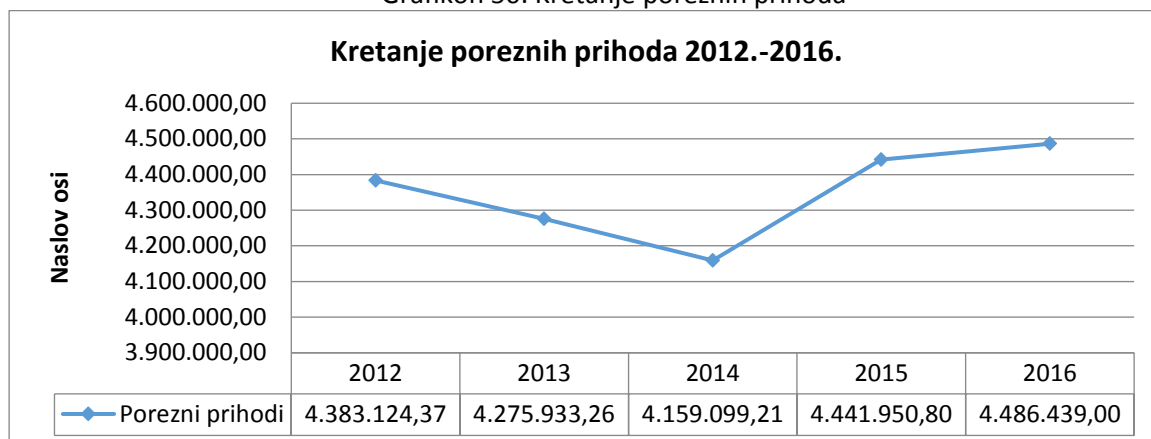
Tabela 28. Ostvareni prihodi u periodu od 2012-2016. Godine

Godina	2012	2013	2014	2015	2016
% realizacije budžeta u odnosu na plan	74,2 %	67,7 %	98,5%	53,6%	69,9%

9.1 Kretanje poreznih prihoda

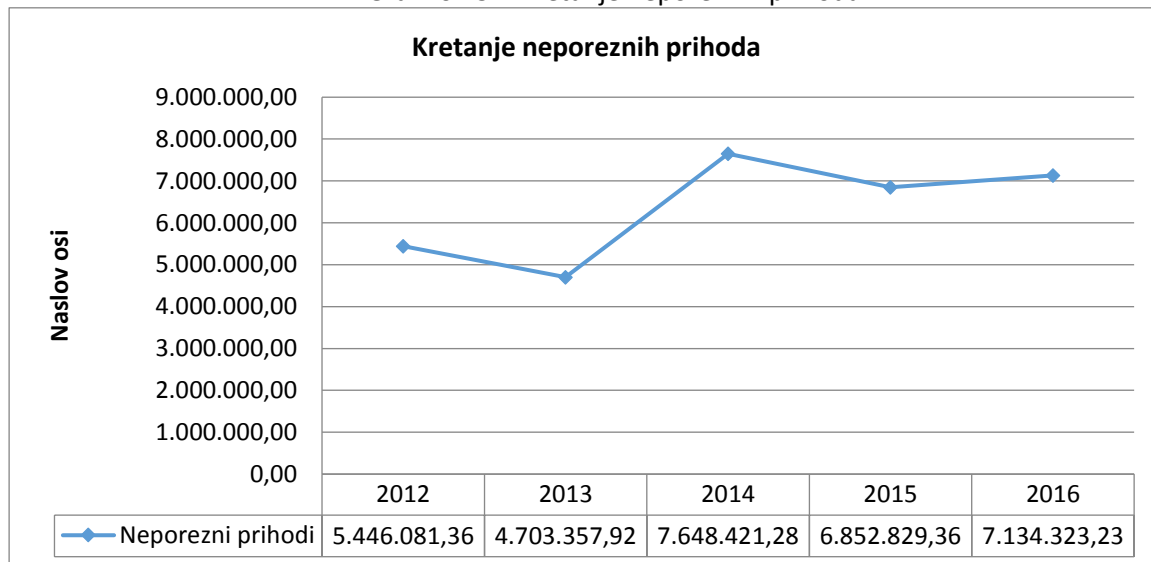
Grafikon 50: Kretanje poreznih prihoda

Ako posmatramo strukturu ukupnih prihoda, evidentan je rast poreskih prihoda u periodu od 2011-2013 godine, a u 2014 godini došlo je do pada ove vrste prihoda za cca 2%, što je posljedica ekonomske krize i pada privredne aktivnosti. Međutim iako je Uprava za indirektno oporezivanje iz godine u godinu bilježila rast prihoda od PDV-a, bitno je naglasiti da je uslijed povećanja vanjskog duga države, sve manji udio ove vrste prihoda namijenjen općinama. Kada je riječ o poreznim приходima, njihov udio u ukupnim приходima, kreće se u prosjeku oko 33 %.

9.2 Kretanje neporeznih prihoda

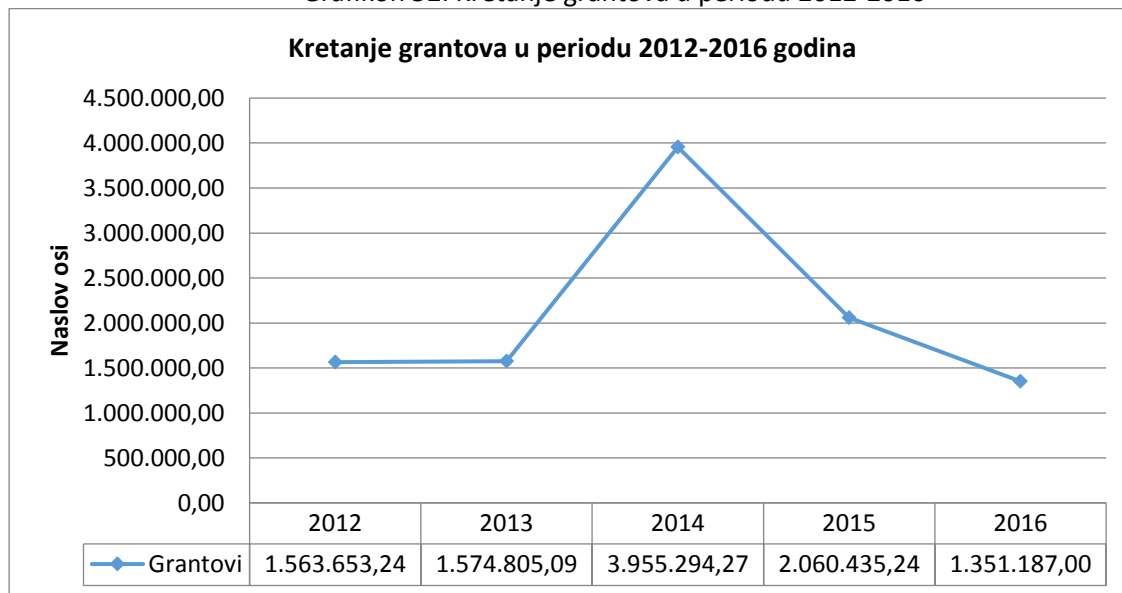
Grafikon 51. Kretanje neporeznih prihoda

Kada je riječ o neporeznim приходima, kao kategoriji koja je uglavnom rezultat ekonomske aktivnosti Organa uprave, kao i efikasnog korištenja i raspolaganja državnom imovinom i upravljanja javnim dobrima, može se uvidjeti da se udio ove vrste prihoda kreće oko 48 %. Obzirom da su u pitanju prihodi koje općina direktno ubire i njima upravlja, može se reći da se kroz realizaciju i visinu neporeznih prihoda, ogleđa i efikasnost upravljanja, kao i poduzetnička aktivnost općinskih struktura vlasti. Izmjenama i usvajanjem određenih Odluka od strane Općinskog vijeća, ali i rješavanjem problema spornih potraživanja, za očekivati je da će ovi prihodi imati trend rasta.

9.3 Kretanje grantova

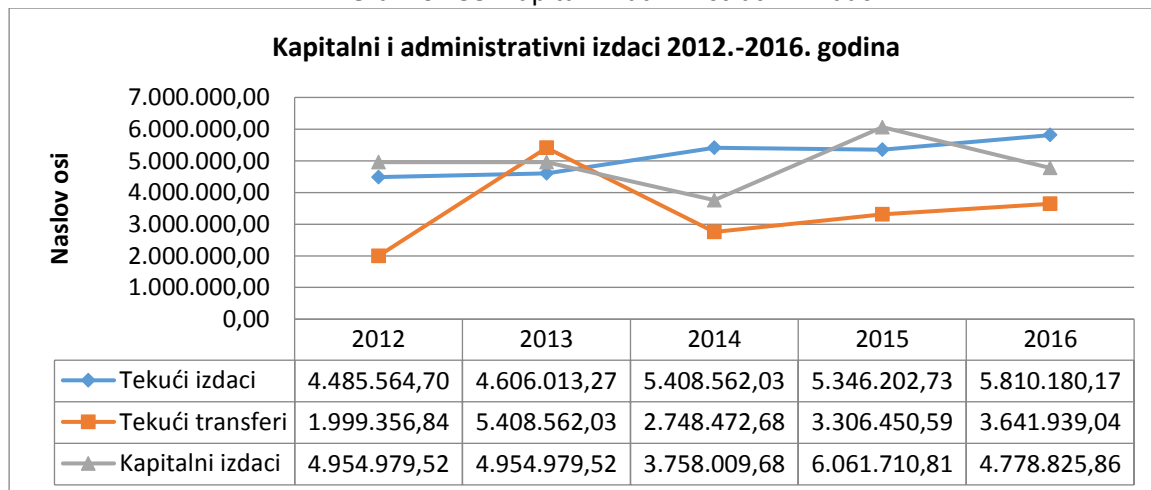
Grafikon 52. Kretanje grantova u periodu 2012-2016

Na ime izdataka za posebne namjene-grantovi koji se kreću oko 9,46 % u 2016. godini koje čine grantovi viših nivoa, javnih preduzeća i ostali grantovi. Ovi grantovi imaju oscilaciju i isti zavise od finansijskih kapaciteta viših nivoa vlasti koji se sve više umanjuju. U strukturu ovih grantova najveće učešće imaju grantovi od strane Elektroprivrede BiH, koji su po osnovu zaostalih obaveza iz ranijih perioda, a po osnovu izgradnje hidroakumulacije Jablaničkog jezera.

9.4 Kretanje kapitalnih i administrativnih izdataka

Grafikon 53. Kapitalni i administrativni izdaci

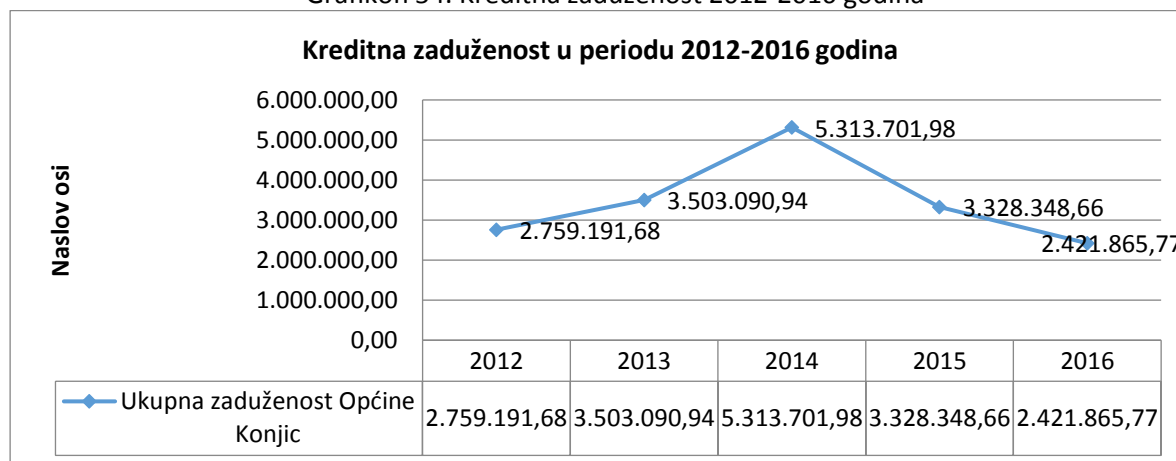
Ukupna budžetska potrošnja, kao i budžetska sredstva u trendu su rasta iz godine u godinu. U posmatranom periodu najveće povećanje je bilo 2015 godine. Sredstva utrošena za plaće, naknade troškova zaposlenih i izdatke za materijal i usluge, neophodne za funkcionisanje organa uprave, čine 17,7 % općinskog budžeta u 2016. godini. Taj raspon se kreće od 17 do 25 %, u periodu 2012.-2016. godina. Iz grafikona se može vidjeti da su tekući transferi imali povećanje u 2013 godini, a u 2014 godini bilježe blagi pad. Udio tekućih transfera u ukupnom budžetu se kretao u rasponu od 20 do 27%. Kapitalni izdaci su činili oko 47 % svih budžetskih sredstava u 2013 godini. Procenat učešća kapitalnih

izdataka u 2014 godini je u padu kada je izvršenje budžeta u kapitalnim projektima bilo na 23 % ukupnog budžeta. Strogom primjenom zakona i propisa u ovoj oblasti ima prostora za planiranje realnije fiskalne strategije, zasnovane na čvršćim ograničenjima javne potrošnje, a u isto vrijeme potrebno je napraviti značajne iskorake u mjerama i aktivnostima koji će dovesti do povećanja i jačanja fiskalnih kapaciteta. U sporedbi sa drugim općinama koje učestvuju u projektu, općina Konjic ima relativno nizak udio troškova za plaće i naknade zaposlenima i materijalne troškove poslovanja općinske administracije u ukupnim rashodima 22 %. Zakonom o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacionih objekata općina Konjic dobiva naknadu od JP EP BIH koja se kreće oko 5.000.000,00 KM. Kada su u pitanju projekcije ukupnih prihoda u 2016-2018 one su date u dokumentu okvirnog budžeta 2016-2018 godina.

9.5 Kreditna zaduženost

Gradovi i općine mogu se dugoročno zadužiti ukoliko u vrijeme odobrenja zaduženja iznos servisiranja duga koji dospijeva u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije grada i općine, ne prelazi 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj godini. Sposobnost zaduživanja općine računamo po formuli: ukupni godišnji tekući prihodi- ukupni godišnji tekući rashodi- godišnja isplata postojećih dugova = neto tekući suficit (deficit) Odnos neto tekućeg suficita i predviđene rate konkretnog duga je pokazatelj kreditne sposobnosti jedne opštine. Radi izračuna neto suficita (deficita) prilagođavamo tekuće prihode i tekuće rashode na način da: (i) tekuće prihode proračuna umanjujemo za kapitalne transfere i donacije, naknade za uređenje zemljišta i jednokratnog zakupa zemljišta, a (ii) tekuće rashode umanjujemo za kapitalne transfere, kapitalne subvencije javnim preduzećima i troškova kamate. Općina Konjic se kreditno zadužila u cilju finansiranja kapitalnih projekata Centar za upravljanje otpadom , Izgradnja stare jezgre , izgradnja puta Džajčić i obaloutvrda Drecelj. U narednom grafikonu mogu se vidjeti iznosi zaduženja za navedene namjere.

Grafikon 54. Kreditna zaduženost 2012-2016 godina

B. STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA OPĆINE KONJIC

SWOT ANALIZA (KLJUČNI INTERNI I EKSTERNI FAKTORI) I FOKUSIRANJE

SWOT analiza je najčešće korišteni alat za identifikaciju snaga (Strengths) i slabosti (Weaknesses), te prilika (Opportunities) i prijetnji (Threats) značajnih za razvoj jedne lokalne zajednice, u cjelini i po pojedinim područjima razvoja (ekonomski, društveni, okolinski). Prema početnim slovima engleskih riječi koristi se skraćenica za ovu vrstu analize: SWOT analiza.

Snage predstavljaju područja, resurse i sposobnosti unutar Općine na koje se ona može osloniti u svom budućem razvoju, sa navedenim mogućnostima za uspjeh. Slabosti ukazuju koja područja, resursi i stanja unutar Općine ograničavaju ili onemogućuju njen razvoj. Prilike su područja, resursi i sposobnosti iz okruženja koje bi Općina mogla iskoristiti za svoj razvoj (povećati snage i/ili smanjiti slabosti). Prijetnje su područja, resursi i sposobnosti iz okruženja koje mogu ugroziti razvoj Općine (smanjiti snage i/ili povećati slabosti).

Koristeći SWOT analizu u strateškom planiranju razvoja, odnosno identifikujući interne i eksterne faktore koji utiču na razvoj Općine nastojat će se što bolje:

- iskoristiti unutrašnje snage
- realizirati mogućnosti
- smanjiti uticaj prijetnji
- eliminirati slabosti

Zadaća aktera razvoja je da jačaju snage i mogućnosti kroz planove i programe razvoja, a eliminiraju ili minimiziraju ograničenja i prijetnje.

SWOT analiza tretira tri osnovna aspekta razvoja, te će za svaki od tih aspekata biti urađena zasebna SWOT matrica:

- Ekonomski
- Društveni
- Zaštita životne sredine

Posebna je pažnja, tokom izrade, posvećena osiguravanju i usklađenosti predloženih projekata/mjera/programa sa strateškim ciljevima i sektorskim ciljevima drugih sektorskih planova. Sektorski planovi su utemeljeni na procjeni raspoloživih finansijskih sredstava za realizaciju predloženih strateških prioriteta u narednih 5 godina, zasnovani su na trendu dostupnih internih i vanjskih sredstava u prethodnih 5 godina. Očekuje se da će se realizacijom projekata iz različitih sektora ostvariti međusobno komplementaran uticaj na lokalni razvoj. Na primjer, cestovna infrastruktura će se graditi na lokalitetima koji su u funkciji poboljšanja kvaliteta života građana (poboljšan pristup građana iz sela zdravstvenim, obrazovnim, kulturnim, sportskim i drugim uslugama u gradskom području), ali i u funkciji ekonomskog razvoja (olakšano kretanje roba i usluga, brži pristup tržištima za poljoprivrednike). Na sličan način, projekti vodosnabdijevanja, koji se nalaze u sektoru zaštite okoliša, istovremeno doprinose boljem kvalitetu života građana i boljem poslovanju privrednih subjekata u ciljnim područjima. Projekti energetske efikasnosti doprinose poboljšanju kvalitetu zraka u planu zaštite okoliša, ali istovremeno značajno doprinose društvenom razvoju (npr. Priključenje stambenih objekata na sistem toplifikacije) i ekonomskom razvoju (npr. Priključenje privrednih subjekata na sistem toplifikacije).

Ovo praktično znači da na ostvarenje sektorskih ishoda utiču primarno projekti definisani u okviru predmetnog sektorskog cilja, a sekundarno i projekti definisani u okviru drugih sektorskih ciljeva i sektorskih planova.

SWOT MATRICA OPĆINE KONJIC

	Interni faktori-SNAGE	Interni faktori-SLABOSTI
EKONOMSKI ASPEKT RAZVOJA	<ul style="list-style-type: none"> • Snažna i prepoznatljiva poduzetnost i poduzetnička inicijativa (<i>u poduzetništvu, poljoprivredi, sportu, kulturi</i>) • Razvijeno preduzetništvo, posebno u proizvodnom i izvoznom segmentu • Povoljan geoprometni položaj (M-Geografska pozicija na putu M17) • Blizina Mostara kao regionalnog središta i Sarajeva kao glavnog grada BiH • Izvanredne komparativne i kompetitivne prednosti i vrijednosti za razvoj mnogih oblika turizma • Potencijal za organizovanje najrazličitijih vidova primarne poljoprivredne i prehrambene proizvodnje • Potencijal za razvoj poslovno-preduzetničke infrastrukture • Očuvano i nezagađeno zemljište - <i>Nema velikih zagađivača i predstavlja resurs za razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnju organske hrane</i> • Spremnost za saradnju sa potencijalnim partnerima • Koncentracija privrednih i servisnih usluga (banke, osiguravajuća društva) • Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" • Stipendiranja studenata 	<ul style="list-style-type: none"> • Usitnjenost poljoprivrednih površina • Visok udio sive ekonomija i formalne nezaposlenosti (<i>veliki dio ljudi radi na crno</i>) • Neusklađenost obrazovnog sistema za potrebe privrednog sektora • Neadekvatno poslovno okruženje • Nedostatak klastera u turizmu i promocije turizma • Pretvaranje kvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta u građevinsko • Nedovršeni postupci nakon postupaka privatizacije • Niska prosječna primanja zaposlenih • Odliv kadrova i nizak prirodni priraštaj stanovništva; • Nedostatak radne snage određenih kvalifikacija; • Nelegalne poslovne aktivnosti (rad bez odobrenja, nelegalno angažovanje radnika, nelegalan promet roba i usluga); • Nedovoljna iskorištenost turističkih potencijala.
	Eksterni faktori-PRILIKE	Eksterni faktori - PRIJETNJE

	<ul style="list-style-type: none"> • Izvozno orijentisano poduzetništvo • Integracija u turističku ponudu Hercegovine (<i>stavljanje u turističku funkciju vlastitih potencijala</i>) • Poboljšana saradnja s organizacijama i institucijama iz BiH, kao iz R. Hrvatske kao članice EU • Učinkovito korištenje prirodnih resursa (<i>sunce, voda, tlo, kamen, šuma</i>) • Potražnja za specifičnim poljoprivrednim proizvodima (organsko, ekološko, ljekovito bilje...) • Među općinska i regionalna saradnja • Pristupni fondovi EU i međunarodnih razvojnih agencija i institucija • Uspostavljanje komunikacije sa dijasporom: kulturna, sportska, poslovna, naučna • Vet vijeće • Pojačati promocije općine u svrhu privlačenja investicija • Mogućnost obrazovanja, doedukacije i prekvalifikacije 	<ul style="list-style-type: none"> • Izuzetno nestabilna politička situacija u državi (<i>politička, institucionalna, pravna, financijska</i>) • Pogoršanje međunacionalnih odnosa u BiH • Nepostojanje jasnih strategija razvoja države • Sporost reformskih procesa u BiH i blokiranje EU integracijskog procesa • Nesigurna kretanja na globalnoj razini (<i>imigrantska kriza, ratovi u širem okruženju,...</i>) • Nepravедna raspodjela javnih prihoda (<i>raspodjela PDV, zaduživanja viših razina vlasti, ...</i>) • Nekvalitetan obrazovni sistem (<i>neusklađenost s potrebama tržišta rada, pad kvaliteta, politika zapošljavanja, ...</i>) • Komplikovane procedure pokretanja biznisa
	Interni faktori –SNAGE	Interni faktori-SLABOSTI
DRUŠTVENI ASPEKT RAZVOJA	<ul style="list-style-type: none"> • Vjerska i kulturna baština • Sport-javni interes • Aktivnosti iz oblasti kulture i sporta • Potencijal za razvoj zdravstvenog turizma, kulturnih, rekreacionih i sportskih aktivnosti • Kulturna povijest i zaštićen dio kulturno -historijskog naslijeđa; • Kontinuitet u finansiranju udruženja iz Budžeta općine i sistemsko finansiranje udruženja putem projekata; • Stipendiranja studenata 	<ul style="list-style-type: none"> • Opremljenost osnovnih i srednjih škola nastavnim sredstvima i namještajem nije na zadovoljavajućem nivou • Neadekvatna opremljenost kulturnih i sportskih objekata • Participacija stanovništva I civilnog sektora • Neravnomjerna pokrivenost stanovništva timovima porodične medicine • Neadekvatan smještaj romske populacije • Neadekvatno obrazovanje romske djece • Baza podataka o djeci sa posebnim potrebama • Nedovoljan broj ljekara specijalista u Domu zdravlja

OKOLINSKI ASPEKT RAZVOJA	Eksterni faktori-PRILIKE	Eksterni faktori - PRIJETNJE
	<ul style="list-style-type: none"> • Opšta orijentacija ka socijalnoj inkluziji • Pristup međunarodnim fondovima • Razvoj socijalnog preduzetništva • Javno-privatno partnerstvo u oblasti društvenog razvoja • Projekti podrške obrazovanju romske populacije 	<ul style="list-style-type: none"> • Politička, ekonomska i finansijska nestabilnost • Pravni, finansijski i institucionalni okvir na višim nivoima vlasti za društveni razvoj na lokalnom nivou • Nizak nivo izdvajanja za socijalnu zaštitu • Poremećeni kriteriji društvenih vrijednosti
	Interni faktori-SNAGE	Interni faktori-SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> • Prirodni kapital-očuvan okoliš i prostor raspoloživ za razvoj turizma • Proces povećanja energetske efikasnosti u javnim objektima 	<ul style="list-style-type: none"> • Relativno visoka i neracionalna upotreba energije • Niska svijest građana o značaju očuvanja okoliša kao jednog od ključnih resursa za ekonomski razvoj Općine Konjic • Mali broj projekata koji podrazumijevaju, participaciju, komunikaciju, koordinaciju i inkluziju svih građana u aktivnosti zaštite okoliša na lokalnom nivou • Bespravna sječa šuma
	Eksterni faktori-PRILIKE	Eksterni faktori-PRIJETNJE
	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira za realizaciju projekata energetske efikasnosti, upravljanja otpadom, upravljanja vodama i zaštitu okoliša • Globalna orijentacija na očuvanje i zaštitu okoliša • Projekti u oblasti elektroenergetske efikasnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiviranje klizišta, plavljenje i ugrožavanje materijalnih dobara usljed prirodnih nepogoda • Povećani promet tranzitnog saobraćaja kroz općinu • Rast cijena toplotne energije • Neadekvatna politika viših nivoa vlasti

STRATEŠKI PRAVCI

Strateški pravci razvoja općine Konjic su utemeljeni na analizi stanje te na analizi unutrašnjih i vanjskih faktora koji mogu uticati na razvoj u narednom periodu. Temeljem ovih analiza izdvojili su se sljedeći pravci razvoja:

1. Razvoj proizvodnog poduzetništva i mobiliziranje potencijala za ruralni razvoj i poljoprivredu

Konjic je prepoznatljiv kao poduzetna sredina i sa snažnim poduzetničkim duhom, izvozno orijentisanim. Na tim temeljima općina Konjic će usmjeriti svoje aktivnosti na stvaranje uslova za dodatni razvoj proizvodnog i izvozno orijentiranog poduzetništva. Ovdje posebno treba imati na umu postojeće privredne subjekte, kao i stimuliranje ulaganja u Konjic, kako domaćih tako i stranih ulaganja.

Pored ovog Konjic će se usmjeriti i na mobiliziranje postojećih potencijala za ruralni razvoj i poljoprivredu, s posebnim aspektom na razvoj specifične turističke ponude i integraciju poljoprivredne proizvodnje i ruralnog razvoja u turizam, te diversifikaciju djelatnosti na selu.

Obzirom na identificirane prirodne resurse kojima raspolaže, a to su obradiva površina, pašnjaci, šume koje omogućavaju da se na samoodrživ način razvijaju obiteljska farmerska gazdinstva u oblasti voćarstva, povrtlarstva, ovčarstva, govedarstva i sakupljanja šumskih plodova.

2. Podizanje kvalitete života u gradu i u ruralnim i rubnim područjima grada

S obzirom na trend iseljavanja koji se događa sve intenzivnije, ne samo u Konjicu, nego puno šire, jedan od strateških pravaca razvoja jeste stvaranje boljih uslova za život u gradu i na selu. Ovo podrazumijeva prije svega ulaganje u komunalnu i putnu infrastrukturu, kao i zaštitu okoliša i bolje upravljanje prostorom i okolišem. Općina Konjic će se s jednakom pažnjom odnositi i na urbani razvoj i na ruralni razvoj. Ovaj strateški pravac je usko povezan s ostalim strateškim pravcima i čini temelj za uravnotežen razvoj grada i sela, te smanjenja trenda depopulacije i iseljavanja. Za razvijanje planinarskog, izletničkog, avanturističkog i ruralnog turizma također postoje prirodne i realne pretpostavke koje će zadržati stanovništvo u ruralnim prostorima.

3. Razvoj Konjica kao snažnog kulturnog, obrazovnog i sportskog središta

Konjic je danas prepoznat kao kulturno, sportsko, historijsko i kao obrazovno središte. S obzirom na jake historijske temelje potreban je novi iskorak da ponovo bude središte ovih zbivanja pogotovo zbog svoje pozicije na putu M17, uzimajući u obzir nove okolnosti i kretanja u širem i užem okruženju. Postojeći resursi i događaji, kao i poduzetnost ljudi, daju podlogu da Konjic bude kulturna i sportska prijestolnica, s jakim srednjoškolskim obrazovnim sistemom. U cilju bržeg i snažnijeg razvijanja općenito kao i u cilju bolje implementacije ove Strategije razvoja potrebno je sektoru razvoja ljudskih resursa posvetiti nužnu pažnju.

VIZIJA OPĆINE KONJIC

Konjic-MJESTO U KOJEM SE LJUDI I PODUZETNIŠTVO SPAJAJU SA PRIRODOM I KULTUROM ČINEĆI GA UGODNIM ZA ŽIVLJENJE

Vizija općine Konjic je utemeljena na prepoznatim vrijednostima:

- **Poduzetnost** – Konjic treba biti najpoduzetnija sredina u regiji, koja pruža mogućnosti mladim, ženama da razviju svoja porodična gazdinstva, obrte, mala proizvodna preduzeca

- **Tradicija**– Konjic ima duboko ukorijenjeno tradicijsko nasljeđe,
- **Kultura** – Pored tradicijskog nasljeđa, Konjic je kulturno središte, ne samo danas već i kroz historiju.

STRATEŠKI CILJEVI

Općina Konjic je za predstojeće desetogodišnje razdoblje definisala četiri strateška cilja. Ovi strateški ciljevi proizlaze iz željene vizije razvoja Konjica kao i identificiranih pravaca razvoja utemeljenih na prethodno provedenoj analizi stanja. Strateški ciljevi predstavljaju glavne pravce dostizanja vizije i izražavaju rezultate koji se namjeravaju postići u sljedećih deset godina (2017-2026).

Strateški cilj 1: *Diversificirana struktura privrede kroz razvoj ulaganje u razvoj MSP-a, specifičnih grana poljoprivrede u ruralnim dijelovima Konjica*

Općina Konjic želi diversificirati svoju privredu kako bi mobilizirala sve resurse na svom području, a u isto vrijeme omogućila širu lepezu mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja. Općina mora tražiti načine kako omogućiti razvoj drugih grana privrede, a koje su u isto vrijeme komplementarne i dopunjuju se uz maksimalno korištenje svih kapaciteta. Ovim strateškim ciljem žele se stvoriti uslovi i pretpostavke za daljnji razvoj i jačanje malog i srednjeg poduzetništva. To bi se moglo postići kroz;

- jačanje konkurentske sposobnosti,
- podizanjem kvalitete poduzetničke infrastrukture,
- jačanjem poduzetničke klime u društvu.

Veliki dio Konjica je skroz ruralno, privredno zapušteno te ne postoje adekvatne privredne aktivnosti koje bi omogućile oživljavanje ovog prostora, iako postoje ogromne prilike i potencijali. Stoga, kroz ovaj strateški cilj općina želi pokrenuti privredni razvoj kako u drugim privrednim granama tako i stvoriti pretpostavke za oživljavanje svog zaleđa, te omogućavanje povratka života u ruralne dijelove općine Konjic.

Strateški cilj 2: *Konkurentna turistička destinacija s prepoznatljivim turističkim sadržajem*

Općina Konjic ovim strateškim ciljem želi razviti prostor općine u prepoznatljivu turističku destinaciju koje će svojom ponudom ići u korak s drugim turističkim mjestima u svom okruženju. Razvoj cjelovite turističke ponude temelji se na iskorištavanju postojećih potencijala, obogaćivanju postojeće ponude turističke destinacije, odnosno stvaranju i razvoju nove turističke ponude.

Obzirom na specifičnu geografsku poziciju i dostupne resurse, te oslanjajući se na dosadašnje iskustvo i stanje, općina Konjic konačno mora početi razvijati vlastitu prepoznatljivost i podizati kvalitetu turističke ponude i učiniti prostor općine Konjic prepoznatljivim. S obzirom da je turizam jedna od privrednih grana koja se brzo razvija, može postati djelomično i okosnica razvoja općine Konjic. Kako bih se to ostvarilo, nužno je razvijati prepoznatljivu turističku ponudu koja će privući nove turiste i otvoriti općinu prema novim turističkim tržištima, te kroz integraciju s drugim strateškim ciljevima angažirati sve resurse koji Općini stoje na raspolaganju i omogućiti bolji i kvalitetniji život.

Strateški cilj 3: *Očuvan okoliš, učinkovito upravljanje otpadom i održivo korištenje prirodnih resursa*

Problem upravljanja otpadom i zaštite okoliša je jedan od ključnih problema općine Konjic. Komunalne usluge su na dobrom nivou ali svakako postoji još prostora za poboljšanje ukupnog sistema pružanja komunalnih usluga. To je posebno izraženo kada uzmemo u obzir činjenicu da stanje okoliša i upravljanje otpadom ima izravne veze s razvojem privrede u općini. Naime, mora se pronaći adekvatan balans između planiranog razvoja ruralnih dijelova, diversifikacije razvoja (poljoprivreda, turizam,

proizvodnja energije, razvoj MSP) i adekvatne zaštite okoliša . U vezi s tim, općina Konjic želi kroz ovaj strateški cilj posvetiti pažnju i poduzeti aktivne mjere u pravcu očuvanja i zaštite okoliša, te učinkovitog upravljanja otpadom kao i održivim korištenjem prirodnih resursa.

Strateški cilj 4: *Bolja kvaliteta života kroz bolju komunalnu i prometnu infrastrukturu i kvalitetnije javne usluge*

Komunalna, zdravstvena, obrazovna i prometna infrastruktura predstavljaju jedan od ključnih segmenata razvoja općine Konjic. Komunalne usluge su na dobroj razini ali svakako postoji još prostora za poboljšanje ukupnog sistema pružanja komunalnih usluga.

Preduslovi koji su potrebni da se ostvari ovaj cilj možemo podijeliti na finansijske i nefinansijske. Jedan od nefinansijskih preduslova je ispunjen, a to je da imamo izrađenu projektnu dokumentaciju. Potrebno je osigurati potrebna finansijska sredstva kako bi se preostala potrebna komunalna infrastruktura izgradila. Imajući u vidu da mnogi iseljenici potiču iz ruralnih predjela općine, gde su i problemi najveći, potrebno je inicirati intenzivnije uključivanje dijaspore, uvažavati njihove prijedloge i dobiti povjerenje za sufinansiranje projekata u oblasti unaprijeđenja komunalne infrastrukture i zaštite okoliša.

Iz SEA je vidljivo da je urbana sredina prometno loše povezana sa pojedinim dijelovima, pogotovo planinskim područjima općine. Stoga općina Konjic želi svojim projektima i aktivnostima u sklopu ovog strateškog cilja stvoriti uslove za bolji život, kako za stanovništvo općine Konjic tako i za sve turiste i posjetitelje općine, u segmentu kvalitete i dostupnosti javne komunalne, zdravstvene, obrazovne i putne infrastrukture, te kvalitete javnih usluga.

C. SEKTORSKI RAZVOJNI PLANOVI

Sektorski razvojni planovi sačinjeni su od tri plana:

- plan lokalnog ekonomskog razvoja
- plan društvenog razvoja
- plan zaštite okoliša.

Usklađenost, komplementarnost i međusobni uticaj sektorskih planova

Strategijom razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 2. Konkurentnost definišu se prioritete u poboljšanju konkurentnosti kao što su : klasteri, kompetentnost ljudskih resursa, naučno-tehnološka i poslovna infrastruktura, jedinstven ekonomski prostor. Naprijed navedeni prioritete imaju stratešku vezu sa ciljevima ekonomskog razvoja općine Konjic.

Također, Strategija razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 3. Zapošljavanje definira prioritete koji se mogu prepoznati u ciljevima ekonomskog razvoja općine Konjic , kao što su: razvoj malih i srednjih poduzeća i otvaranje novih radnih mjesta, funkcioniranje tržišta rada i aktivne mjere zapošljavanja, poboljšanje vještina na tržištu rada, strukovnog obrazovanja i treninga.

Strategija razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 4. Održiv razvoj, u dijelu prioriteta koji govore o poljoprivredi, proizvodnji hrane i ruralnom razvoju definiše iste na gotovo isti način kao što je to definirano i povezano sa ciljevima ekonomskog razvoja općine Konjic.

Plan lokalnog ekonomskog razvoja

Analizom postojećeg stanja Općina Konjic je identificirala četiri glavna pravca razvoja u sljedećih 5 godina.

Fokusiranje

1. Razvoj poslovnih zona i jačanje investicija.

Općina Konjic raznim programima i projektima treba djelovati na privlačenje investitora. Jedno od važnijih pitanja u oblasti privrede i poduzetništva je povećanje broja zaposlenih kroz stvaranje povoljne poslovne klime i privlačenje investicija.

Izgradnjom poslovnih zona javlja se mogućnost privlačenja investicija. Unapređenjem konkurentnosti poduzetništva u općini žele se stvoriti uslovi za privlačenje investitora za uspostavljanje poslovnog partnerstva i drugih vidova poduzetničkih aktivnosti. Također, certifikacija općine za povoljno poslovno okruženje predviđa niz kriterija koje jedna općina mora ispuniti kako bi se mogla smatrati privlačnom za razvoj biznisa i ostvarenje investicija. Kriteriji podrazumijevaju prilagodbu općinske administracije potrebama poduzetništva, kao i uvođenje aktivnih instrumenata podrške, novim poduzetnicima te privredi uopće. U tom smislu općina Konjic želi napraviti sve potrebne korake kako bi se općinska uprava učinila konkurentnijom, te kako bi se postojeći kapaciteti u općini Konjic pretvorili u instrumente podrške u rukama općine i stavili u funkciju razvoja privrede.

2. Razvoj sektora malih i srednjih poduzeća

Razvoj MSP na području Općine Konjic se planira kroz podršku izvozno orijentisanim preduzećima u oblastima metalne i drvoprerađivačke industrije. Ova podrška bi se mogla ogledati u organizovanju zajedničkog nastupa na tržištu, saradnji sa inostranim partnerima i općinama te pružanje institucionalne podrške. Ova preduzeća zapošljavaju veliki broj stručne radne snage, što je dovoljan potencijal i znak stranim ulagačima da svoje investicije usmjeravaju ka Općini Konjic.

Poticanje poduzetništva kroz asistenciju malim i srednjim preduzećima (MSP) u zapošljavanju, izgradnji i stavljanju u funkciju poslovne infrastrukture i pojednostavljenje procesa unutar općine koji se odnose na poslovanje privrednih subjekata.

Obezbeđenje daljeg razvoja primjenjivih znanja i vještina radne snage u oblastima metalne i drvoprerađivačke industrije. Kroz projekte prekvalifikacije i dokvalifikacije radne snage u saradnji sa međunarodnim organizacijama (USAID i GiZ) došlo je do kreiranja novih radnih mjesta, te se ovom strategijom razvoja nastoji osigurati kontinuitet takvih kompetencija koje će i u narednom periodu biti element privlačenja investitora

3. Poboljšanje uslova za razvoj poljoprivredne proizvodnje, brendiranja poljoprivrednih proizvoda.

Općina Konjic kao općina s dugom tradicijom bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom, mora ozbiljno u svom razvoju voditi računa o ovom fokusu. Potrebno je realizirati projekte koje će restrukturirati dosadašnju tradicionalnu proizvodnju te stvoriti uslove za plasman poljoprivrednih proizvoda uz podizanje organizacijskog nivoa poljoprivrednika.

Ovaj pristup poljoprivredne proizvodnje zahtjeva:

- Jačanje kapaciteta poljoprivrednih proizvođača u oblasti jagodičastog voća, jer ostvareni dohodak u ovim oblastima predstavlja značajan izvor prihoda za stanovništvo općine Konjic. Jačanje kapaciteta u ovom dijelu se očekuje kroz podršku edukaciji proizvođača, rekultivaciji zemljišta, okrupnjavanju zemljišta radi racionalnije poljoprivredne proizvodnje, izdavanje pod zakup ili koncesiju državnog poljoprivrednog zemljišta i druge mjere.

- Proširenje kapaciteta i povećanje broja stočnog fonda s ciljem proširenja baze i tržišta nabave za kompanije za preradu mlijeka,
- povećanje broja poljoprivrednih proizvođača koji primjenjuju evropski i svjetski priznate standarde u poljoprivrednoj proizvodnji i proizvodnji hrane. Uz angažovanje eksternih i internih eksperata za standardizaciju poljoprivredne proizvodnje te uvođenje i primjenu Global GAP, HACCP, Halal i drugih standarda kvaliteta nastoji se obezbijediti dalji rast i izvozni potencijal konjičke poljoprivrede,
- uređenje poljoprivrednog zemljišta,
- izgradnju infrastrukturnih kapaciteta,
- organizacijsko jačanje poljoprivrednika.

4. Inicirati sistemski pristup u razvoju turizma – razvoj turističkih proizvoda, uz korištenje prirodnih potencijala i promociju kulturno-historijskog naslijeđa

Općina Konjic turizam vidi kao respektabilnu granu budućeg razvoja, ali je potrebno raditi na unaprijeđenju turističke ponude, uređenju lokaliteta, infrastrukture i svemu potrebno da turizam postane značajna privredna snaga općine.

Domaći i međunarodni turisti Konjic doživljavaju kao zanimljivu i iznad svega jedinstvenu turističku destinaciju s prepoznatljivim identitetom, ali sa nezadovoljavajućom turističkom infrastrukturom. Općina Konjic bi u turizmu trebala da računa na različite proizvode, izvedene iz bogate resursne osnove i strukture atrakcija, s ciljem da u turizmu bude zaposlenih tokom cijele godine, a što se može postići, oživljavanjem jezera i planina u ljetnom period, razvojem zimskog turizma, poboljšavanjem usluga i gastro ponude konjičkih restorana. Da bi se ovo ostvarilo građani Konjica moraju da prihvataju turizam i turističku privredu kao važan faktor privrednog razvoja i dugoročnog ekonomskog prosperiteta ovog područja. Razvoj turizma nije moguće ostvariti bez kvalitetne infrastrukture i znanja, obrazovanja i novih tehnologija, odnosno njihovog prenosa svim akterima u turizmu. Kao srodne grana turizmu moguće je razvijati trgovinu, a nezaobilazna je i poljoprivreda.

Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima

Sektorski cilj- Ekonomski razvoj	Očekivani ishod	Indikator
OC 1. Do kraja 2022 godine stvoreno povoljno poslovno okruženje u Općini Konjic	Povećanje prihoda preduzeća za 20 % Povećanje broja upita potencijalnih investitora o uslovima za ulaganja u Općinu Povećanje budžeta po glavi stanovnika za 10 % Povećanje broja zaposlenih minimalno 10% Povećan broj MSP-a za 10 % Uspostavljena baza podataka privrednih subjekata i NVO	Prihodi preduzeća Upiti potencijalnih investitora Budžet Općine Konjic po stanovniku Broj zaposlenih Broj MSP-a na području Općine Konjic

OC 2. Do kraja 2022 godine omogućen razvoj poljoprivrede i ruralnih područja	Povećanje poljoprivredne proizvodnje za 5 % do 10% Povećanje obima stočarske proizvodnje za 10% Podrška najmanje dva sajma na području Općine Povećana površina poljoprivrednog obradivog zemljišta Otkup poljoprivrednih proizvoda povećan za 10 %	Poljoprivredno zemljište pod nasadom Brojno stanje stoke Površina obrađenog poljoprivrednog zemljišta Količina otkupljenih proizvoda
OC 3. Do kraja 2022 godine razviti i promovisati turističke sadržaje i urediti turističku ponudu	Povećanje broja turističkih posjeta za 10 % Povećan prihod od ruralnog turizma za najmanje 5% Izrada marketing plan razvoja turizma Općine Konjic Realizovano 5 aktivnosti iz marketing plana razvoja turizma Razvijen turistički brend općine Konjic Poboljšana saobraćajna infrastruktura	Broj turističkih posjeta (turistička zajednica) Registrovani subjekti ruralnog turizma Marketing plan urađen i usvojen Broj realizovanih aktivnosti iz marketing plana Prepoznatljiv turistički brend Dužina asfaltiranog puta do turističkih destinacija

Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa

Prilikom izrade operativnih ciljeva lokalnog ekonomskog razvoja izvršen je uvid i analiza strateških dokumenata planiranja i razvoja na višim razinama vlasti, koji direktno ili indirektno mogu uticati na razvoj općine. Strategijom razvoja BiH u okviru strateškog cilja koji se odnose na zapošljavanje predviđen je razvoj malih i srednjih preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta te poticanje samozapošljavanja. Strategijom razvoja BiH u okviru strateškog cilja konkurentnost predviđena mjera je poticanje razvoja poslovnih zona, te u okviru strateškog cilja koji se odnosi na makroekonomsku stabilnost predviđene mjere su privlačenje investicija i stvaranje uslova za javno-privatno partnerstvo.

U okviru strateškog cilja koji se odnosi na održivi razvoj Strategije razvoja BiH predviđa mjere uređenja poljoprivrednog zemljišta i podrška organizacijama poljoprivrednih proizvođača.

Strateški cilj vezan za razvoj turizma je usklađen s odrednicama Federalne strategije razvoja turizma.

Inicijative međuopćinske saradnje

Međuopćinska saradnja je razvijena sa općinama Jablanica i Prozor Rama u sklopu GIZ ovog projekta ProLocal, u cilju jačanja vlastitih kapaciteta općina, javno privatnog partnerstva i uvezivanje u lanac vrijednosti jagodičastog voća.

Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana ekonomskog razvoja općine Konjic definisano je 47 projekata i mjera grupisanih u 7 programa:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
1.1.1. Unapređenje poslovnog okruženja i uvođenje standarda	P 1.1.1.1. Unapređenje poslovnog okruženja kroz primjenu BFC standarda
	P 1.1.1.2. Uvođenje ONE STOP SHOP servisa (pružanje usluga vezanih za pokretanje poslovnih aktivnosti)
	P 1.1.1.3. Osposobljavanje i jačanje kapaciteta Lokalne razvojne agencije "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
	P 1.1.1.4. Unaprijeđenje postojećih industrijskih zona
	P 1.1.1.5. Izgradnja i uspostavljanje novih poslovnih zona
	P 1.1.1.6. Izgradnja mini hidroelektrana
	P 1.1.1.7. Izgradnja hidroelektrane Glavatičevo
	P 1.1.1.8. Izgradnja hidroelektrane Bjelimići
	P 1.1.1.9. Izrada promotivnog kataloga za promociju ulaganja u općinu Konjic
	P 1.1.1.10. Izrada studije o mogućnostima proizvodnje energije iz obnovljivih izvora
	P 1.1.1.11. Izgradnja autobusnog stajališta na lokalitetu UNIS-a
1.1.2. Podrška edukacijama i promociji poslovnih subjekata	M 1.1.1.1. Uspostavljanje komunikacije i saradnje sa dijasporom
	P 1.1.2.1 Organizovanje događaja od interesa za poslovne subjekte
1.1.3. Podrška zapošljavanju	P. 1.1.2.2 Podrška sajmovima privrednog karaktera
	P 1.1.3.1. Jačanje konkurentnosti na tržištu rada –stručno osposobljavanje
	P 1.1.3.2. Podrška start-up preduzećima
1.2.1. Unaprijeđenje poljoprivredne proizvodnje	P 1.1.3.3. Unaprijeđenje uslova rada poslovnog inkubatora
	M 1.2.1.1 Podrška unaprijeđenju poljoprivredne proizvodnje
	P 1.2.1.1. Izgradnja hladnjače za skladištenje jagodičastog voća
	P 1.2.1.2. Osnivanje rasadnika jagodičastog voća
	P 1.2.1.3 Finansiranje stručne službe Saveza poljoprivrednih udruženja
	P 1.2.1.4 Organizacija Dani poljoprivrede Buturović Polje
	P 1.2.1.5 Organizacija međunarodnog festivala hrane "FOOD-FEST"
P 1.2.1.6. Edukacija poljoprivrednih proizvođača	
1.3.1.	P 1.3.1.1. Evidencija i kategorizacija kulturno-historijskog naslijeđa općine Konjic

Unaprjeđenje kulturno-historijskog naslijeđa	P 1.3.1.2. Promocija kulturno-historijskog naslijeđa općine Konjic
	P 1.3.1.3. Izgradnja spomen obilježja
	P 1.3.1.4 Sanacija vjerskih objekata
	P 1.3.1.5 Zaštita i očuvanje objekata od ambijentalne vrijednosti
1.3.2 Tekući transfer građanima i podrška NVO za obogaćivanje kulturnih sadržaja	P 1.3.2.1. Podrška kulturnim manifestacijama (izložbe, koncerti, revije, sponzorstva itd.)
	P 1.3.2.2. Podrška kulturnim manifestacijama mladih, stvaralaštva u osnovnim i srednjim školama
1.3.3. Razvoj turizma i unaprjeđenje turističke ponude	P 1.3.3.1. Izgradnja Geo-parka
	P 1.3.3.2. Strategija razvoja turizma Općine Konjic
	P 1.3.3.3. Izrada marketing plana razvoja turizma Općine Konjic
	P 1.3.3.4. Izgradnja šetnice oko Boračkog jezera
	P 1.3.3.5. Izgradnja sportskog terena na Boračkom jezeru
	P 1.3.3.6. Izgradnja trim staze i staze za brdski biciklizam u planinskim područjima
	P 1.3.3.7. Izgradnja ulazno-izlazne stanice raftinga
	P 1.3.3.8. Sajamska promocija turističkih potencijala Općine Konjic
	P 1.3.3.9. Sanacija plaža na Boračkom i Jablaničkom jezeru
	P 1.3.3.10. Izrada web stranice turističkih ponuda općine
	P 1.3.3.11. Izrada studije valorizacije značajnog prirodnog naslijeđa općine (Vrtaljica, Zlatar, obronci Prenja, Borašnice i Visočice sa Raketnicom)
	P 1.3.3.12 Izgradnja turističkog kompleksa Buturović polje
	P 1.3.3.13 Izgradnja turističkog kompleksa Čelebići
	P 1.3.3.14 Formiranje etno sela "Seonica"
	P 1.3.3.15. Formiranje lokalnog turističkog info pulta

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju sektorskog plana ekonomskog razvoja su: **5.874.000,00 KM**

Plan Društvenog razvoja

Analizom postojećeg stanja općina Konjic je identificirala tri glavna pravca razvoja za sljedećih pet godina

1. Podizanje kvalitete obrazovanja, poticanje razvoja kulture i sporta

Općina Konjic ima veliku tradiciju u kulturi i sportu. Sve više se ukazuje potreba proširenja kapaciteta kako za sportski tako i za kulturni sadržaj. Kulturni i sportski život na području općine egzistira unatoč nedostatku kvalitetnih prostora, tehničkih sredstava i opreme a najviše nedostatku finansijskih sredstava za pripremanje, organizovanje i izvođenje kulturnih djelatnosti.

Općina Konjic je najveća općina u HN kantonu i kao takva ima rasprostranjenu školsku mrežu osnovnih škola. Općina redovno ulaže sredstva za obnovu, ali ta sredstva zbog rasprostranjenosti školske mreže nisu dostatna te je neophodno tražiti izvore finansiranja i iz drugih izvora kako bi se moglo nastaviti sa obnovom i opremanjem svih škola na području općine. Općina je prepoznatljiva po svom bogatom kulturnom naslijeđu koje treba promovisati i u koje treba ulagati što će dovesti do podizanja kvalitete ponude kulturnih sadržaja građanima Konjica, ali i u cilju promocije turizma na području općine.

Na području općine djeluje veliki broj sportskih klubova koji tokom godine organiziraju i veliki broj takmičenja, te je neophodno podržati njihov rad u cilju promocije sporta i zdravog života kroz ulaganja u sportsku infrastrukturu.

2. Socijalno uključivanje osoba s posebnim potrebama i drugih socijalno ugroženih skupina

U općini Konjic postoji nekoliko kategorija socijalno ugroženih skupina. Posebnu brigu potrebno je pružiti osobama s posebnim potrebama. Druga ugrožena skupina su nezaposleni, posebno osobe mlađe životne dobi. Općina želi omogućiti ostanak mladih kroz programe zapošljavanja, samozapošljavanja i osiguranje kvalitete života kako bi se zaustavilo iseljavanje mladih iz ekonomskih razloga. Treća ugrožena skupina su oni koji ne ispunjavaju uslove za bilo kakvu vrstu pomoći i nisu u sistemu osiguranja. Za ovu skupinu općina mora razviti posebne programe zaštite (zdravstvena zaštita, socijalna primanja).

Socijalna sigurnost svih građana, osobito ranjivih grupa kao što su stari i nemoćni, samohrani roditelji, te obitelji s više djece, beskućnici, žrtve nasilja, provodi se kroz djelatnosti Centra za socijalni rad, koji u svojim programima i planovima nastoji smanjiti porast maloljetničke delikvencije i roditeljskog nasilja. S obzirom da Centar ima važnu ulogu u životu općine neophodno je osigurati dodatnu podršku adekvatnim projektima u cilju poboljšanja zbrinjavanja socijalno ugroženog stanovništva.

3. Jačati kapacitet javne uprave i izgrađivati partnerstvo s građanima i NVO sektorom

Ovim fokusom općina Konjic želi naglasiti važnost i postaviti smjernice u jačanju učinkovitosti javne uprave u pružanju javnih usluga. Ciljevi općine su povećati transparentnost, integritet i povjerenje u javnu upravu. Potrebno je unaprijediti upravljanje ljudskim potencijalima u javnoj upravi kao i sistemski jačati kapacitete organizacija civilnog društva. Poticanje aktivnosti vezane za razvoj dijaloga i partnerstva s organizacijama civilnog društva potrebno je zbog bolje politike razvoja.

Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodima i indikatorima

Sektorski cilj	Očekivani ishod	Indikator
OC1. Do 2022. godine unaprijediti kvalitetu obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> Opremljeno 6 školskih objekata 	<ul style="list-style-type: none"> Broj opremljenih škola
OC2. Do 2022. povećati dostupnost i kvalitetu socijalnih usluga i povećati socijalnu uključenost ranjivih skupina.	<ul style="list-style-type: none"> Poboljšana kvaliteta socijalnih usluga 	<ul style="list-style-type: none"> Broj korisnika socijalne zaštite Broj korisnika iz grupe ranjivih skupina
OC3. Do 2022. godine povećati dostupnost i kvalitetu kulturnih i sportskih usluga u općini	<ul style="list-style-type: none"> Povećan broj posjetitelja kulturnih i sportskih događanja Povećan broj mladih uključen u sportske i kulturne aktivnosti Poboljšana lokalna sportska i kulturna infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> Broj posjetitelja kulturnim i sportskim manifestacijama Broj mladih uključen u sportske i kulturne aktivnosti Broj uređenih sportskih i kulturnih sadržaja Broj ključnih sportskih i kulturnih događaja
OC4. Do 2022. godine izgraditi kapacitete javne uprave za aktivno partnerstvo s građanima i civilnim društvom	<ul style="list-style-type: none"> Poboljšana dostupnost usluga šalter sale Poboljšana dostupnost javnih usluga u ruralnim područjima Poboljšana kvaliteta usluga vrtića Poboljšana saradnja sa civilnim sektorom 	<ul style="list-style-type: none"> Broj zadovoljnih korisnika Broj pokrivenih ruralnih MZ Broj djece u vrtićima Broj zajedničkih projekata

Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa

Sektorski plan društvenog razvitka usklađene je sa sljedećim dokumentima viših razina:

- Strategija razvoja BiH 2010-2014 godine i to sa strateškim ciljem 3. Zapošljavanje i strateškim ciljem 7. Socijalna uključenost;
- Strategija razvoja malog i srednjeg poduzetništva u HNŽ 2012-2020 godine;
- Strateški pravci razvoja obrazovanja u BiH
- Strategija kulturne politike u BiH i Strategija razvoja sporta u BiH za razdoblje 2010-2014. godina

Inicijative međuopćinske saradnje

U saradnji sa općinama Prozor-Rama i Jablanica, će se inicirati projekti pokretanja zajedničkih kulturnih i sportskih manifestacija, te posjete učenika radi boljeg upoznavanja sa regijom.

Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana društvenog razvoja općine Konjic definisano je 29 projekata i mjera grupisanih u 4 programa:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
2.1.1. Poboljšanje školske infrastrukture i uslova školovanja	M 2.1.1.1. Sanacija i opremanje objekata u školstvu
	M 2.1.1.2. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U. Zulejha Begeta
	P 2.1.1.1. Subvencije troškovi prevoza učenika
	P 2.1.1.2. Stipendiranje deficitarnih zanimanja
	P 2.1.1.3. Izrada nastavnog plana i programa za sticanje novih znanja i vještina za potrebe tržišta rada
2.1.2. Unapređenje i razvoj zdravstvenih i socijalnih usluga	M 2.1.2.1. Sanacija i opremanje objekata u zdravstvu
	P 2.1.2.1. Nabavka neophodnih specijalizovanih vozila za Dom zdravlja Konjic
	P 2.1.2.2. Jednokratne pomoći socijalno ugroženim porodicama
	P 2.1.2.3. Uređenje pristupa invalidnim osobama u svim javnim objektima
	P 2.1.2.4. Sufinansiranje projekata za izgradnju stambenih jedinica za Rome
	P 2.1.2.5. Grant-Udruženje penzionera
	P 2.1.2.6. Grant- Udruženje roditelja, djece i omladine sa posebnim potrebama "i"
	P 2.1.2.7. Unaprijeđene zdravstvene zaštite Romske populacije
	P 2.1.2.8. Podrška porodicama za novorođenčad
	P 2.1.2.9. Izgradnja doma za stara i iznemogla lica
2.1.3. Obogaćivanje kulturno-sportske ponude grada	P 2.1.3.1. Sufinansiranje organizacije kulturnih događanja
	P 2.1.3.2. Izrada vodiča kulturnih događanja
	P 2.1.3.3. Rekonstrukcija i opremanje Društvenog doma Konjic
	P 2.1.3.4. Manifestacije od posebnog značaja za općinu (dan općine, dan odbrane općine itd..)
	P 2.1.3.5. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku
	P 2.1.3.6. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Konjic
	P 2.1.3.7. Izgradnja sportske infrastrukture u ruralnim sredinama
	P 2.1.3.8. Poticaj izabranim sportskim događajima
	P 2.1.3.9. Formiranje sportskog saveza Općine Konjic
	P 2.1.3.10. Uspostava registra NVO na području Općine Konjic
	P 2.1.3.11. Rekonstrukcija i obnova JU Sportska dvorana
2.1.4. Podrška NVO sektora	P 2.1.4.1. Edukacije o lokalnom ekonomskom razvoju (NVO i MZ)
	P 2.1.4.2. Brendiranje poljoprivrednih proizvoda i edukacija proizvođača
	P 2.1.4.3. Uključivanje NVO sektora u razvojne procese

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju sektorskog plana društvenog razvoja su: **4.467.600,00 KM**

Plan zaštite životne sredine

Analizom postojećeg stanja općina Konjic je identificirala tri glavna pravca razvoja za sljedećih pet godina

1. Poboljšanje komunalne infrastrukture

Unutar grada kao urbanog središta za kretanje vozila i pješaka postoji izgrađen međusobno povezan sistem javno prometnih površina- saobraćajnica, trgova i stepeništa. Sistem lokalnih saobraćajnica treba unaprijediti, izvršiti rekonstrukciju i poboljšanje saobraćajnih parametara za postojeće saobraćajnice, te u potpunosti izgraditi nove, koje će otvoriti mogućnost privrednog razvoja i formiranje novih stambenih i poslovnih zona.

2. Poboljšanje sistema kanalizacione mreže i sistema za upravljanje otpadom

Stanje kanalizacione mreže na području Općine Konjic nije na zadovoljavajućem nivou. Općina Konjic trenutno ulaže značajne napore u rješavanje problematike prikupljanja, odvođenja i tretmana fekalnih voda naselja koja trenutno nije adekvatna. Na području Općine Konjic u toku je implementacija projekta WATSAN (Water and sanitation) kojim je planirana izgradnja lijevog i desnoobalnog kolektora te izgradnja kanalizacijskih sistema u naseljima Bijela, Ovčari, Puhala i Donje Polje. Izgradnjom glavnih kolektora uz lijevu i desno obalu rijeke Neretve, odnosno Jablaničkog jezera i postrojenja za tretman otpadnih voda doći će do poboljšanja higijensko-sanitarne situacije u naseljima, kao i poboljšanja kvaliteta vode u vodnim tijelima, naročito rijeci Neretvi i Jablaničkom jezeru koji su recipijenti svih korištenih voda na području Općine Konjic

U gradu Konjicu oko 75 % stanovnika je priključeno na kanalizacijski sistem grada, dok su ostali stanovnici problem otpadnih voda riješili izgradnjom septičkih jama i to su većinom obodna naselja grada. Pored grada Konjica, na području Općine Konjic nalaze se i sljedeća veća naselja: Čelebići, Lisičići, Buturović Polje, Glavatičevo kao i Boračko jezero koje nemaju izgrađen kanalizacijski sistem, a otpadne vode ugrožavaju recipijente tj. Jablaničko i Boračko jezero.

Na području Općine Konjic u sistem prikupljanja otpada uključeno je 4153 domaćinstava što čini obuhvat pokrivenosti uslugom cca 80%.

Prikupljanje, transport i odlaganje integralnog otpada provodi se u urbanoj gradskoj zoni i prigradskim naseljima ali u nekim dijelovima Općine zbog udaljenosti nepristupačnosti i neposjedovanja odgovarajuće opreme Javno komunalno preduzeće nije u mogućnosti da odvozi smeće.

Specijalni otpad se ne razdvaja niti transportuje u okviru usluga koje pruža JKP, osim odvoženja kabastog otpada i to po pozivu građana. Specijalni otpad koji proizvode privredni subjekti, odvozi se u sklopu aranžmana koje pravna lica imaju sa organizacijama koje su registrovane za upravljanje i odlaganje specijalnim otpadom. Lokacija za odlaganje građevinskog otpada nije određena u općini Konjic, te će se ista morati iznaći, jer je trenutno stanje odlaganja ove vrste otpada neprihvatljivo. Animalni otpad na osnovu Odluke općinskog vijeća zbrinjavaju sami klaoničari, nad kojima se vrši inspekcijски nadzor, što nije optimalna opcija, dok se bolnički otpad zbrinjava na deponiji Ubork u Mostaru, prema Ugovoru sa nadležnim pravnim licima. Karton i papir su jedini otpad koje javno komunalno preduzeće selektivno prikuplja, balira i predaje preduzećima registrovanim u ove svrhe.

Iz izloženog se zaključuje da stanje u sistemu upravljanja otpadom u općini Konjic nije adekvatno riješeno, jer pored činjenice da veći broj mjesnih zajednica nije uključen u organiziran sistem prikupljanja otpada, dodatan problem je neselektivno prikupljanje otpada, zastarjela mehanizacija, te posebno izražen problem još uvijek neizgrađene gradske deponije, iako su potrebne radnje u toku. Sve navedeno dovelo je do činjenice da u Općini Konjic postoje nelegalna odlagališta u gotovo svim seoskim naseljima, pa čak i u onima iz kojih se vrši odvoz. Na osnovu analize iz Lokalnog ekološkog akcionog plana predviđa se da će u periodu 2016-2020 godina količina otpada na području općine Konjic iznositi 26.000 tona. 40% ukupnog otpada spada u komercijalni (reciklažni) otpad a ostatak se odlaže na

deponiju. Predmetna deponija ima dovoljno kapaciteta za prijem otpada u narednih 10 godina i općina ima u planu da izgradi kompostanu za biorazgradivi i biljni otpad čija procentualna zastupljenost na osnovu iskustva rada na sličnim projektima iznosi 20 % što bi značajno umanjilo količine otpada za odlaganje i produljilo vijek trajanja deponije.

3. Podizanje ekološke svijesti građana

Prioritet u zaštiti okoliša ima očuvanje okoliša od nekontroliranog odlaganja otpada i eliminacija divljih postojećih deponija. To je jedino moguće postići, gledano dugoročno tako što će se razviti visoko osjetljiva i brižna svijest novih generacija u odnosu na očuvanje i zaštitu okoliša.

Pregled sektorskih ciljeva sa očekivanim ishodom i indikatorima

Sektorski cilj	Očekivani ishod	Indikator
OC1: Do 2022. godine poboljšati kvalitetu života kroz unaprijeđenje komunalnih usluga	<ul style="list-style-type: none"> Povećana kvaliteta sistema prikupljanja otpada Povećana pokrivenost sistemom prikupljanja otpada Izgrađen sistem pročišćavanja voda Izgrađen sistem vodosnadbijevanja 	<ul style="list-style-type: none"> Procenat recikliranog otpada Procenat stanovništva obuhvaćenog uslugom prikupljanja otpadom Broj priključaka na kanalizacionu mrežu Broj priključaka na sistem vodosnadbijevanja
OC2: Do 2022. godine stvoriti pretpostavke za racionalno upravljanje i planiranje prostorom	<ul style="list-style-type: none"> Uređene lokalne ceste Uređeno 100 parking mjesta Izgrađeno 200 metara planinskih staza Izgrađeno 200 m biciklističkih staza 	<ul style="list-style-type: none"> Dužina uređenih lokalnih cesta Dužina planinskih staza Dužina biciklističkih staza Broj parking mjesta
OC3: Do 2022. godine povećati nivo energetske efikasnosti u javnim i privatnim objektima	<ul style="list-style-type: none"> Smanjiti potrošnju električne energije u javnim objektima Povećati stepen energetske efikasnosti u javnim objektima 	<ul style="list-style-type: none"> Visina izdvajanja za plaćanje računa struje Broj obnovljenih javnih i privatnih objekata
OC4: Do 2022. Stvoriti pretpostavke za planski i uravnotežen razvoj općine	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena i kompletirana prostorno planska dokumentacija općine 	<ul style="list-style-type: none"> Usvojena prostorno planska dokumentacija

Usklađenost sa strateškim dokumentima viših nivoa

Prilikom izrade operativnih ciljeva zaštite životne sredine napravljen je uvid u strateške dokumente viših nivoa vlasti. Strategijom zaštite okoliša FBiH 2008-2018 kroz strateške ciljeve predviđeno je minimiziranje rizika po ljudsko zdravlje, stvoriti uslove za skladan i prostorno uravnotežen socio - ekonomski razvoj i unaprjeđenje korištenja energije. U Akcijskom planu zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine (NEAP BiH) kroz zadane ciljeve: integralno upravljanje vodama, zdravlje i sigurnost, zemljišni resursi, integralno upravljanje prostorom, upravljanje kvalitetom zraka i upravljanje otpadom koji su u vezi sa operativnim ciljevima zaštite životne sredine. Strateški plan i program razvoja energetskeg sektora FBiH u programu energetske menadžment i energetska efikasnost predviđene su mjere za energetske učinkovitost.

Inicijative međuopćinske saradnje

Tijekom izrade strategije identificirani su potencijali međuopćinske saradnje u segmentu zaštite okoliša. U tom će se kontekstu nastaviti postojeće i pokrenuti nove inicijative međuopćinske saradnje i to prvenstveno u sljedećim segmentima:

- Sudjelovanje u zajedničkim inicijativama uspostavljanja sistema prikupljanja otpada na regionalnoj razini,
- Sudjelovanje u zajedničkim inicijativama po pitanju razvoja prometne infrastrukture.

Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana zaštite okoliša općine Konjic definisano je 50 projekata i mjera grupisanih u 10 programa:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
3.1.1. Izgradnja gradskih saobraćajnica	P 3.1.1.1. Izgradnja mosta preko rijeke Neretve na dijelu od industrijske zone Igman do regionalnog puta R 435 Konjic-Boračko jezero
	P 3.1.1.2. Izgradnja saobraćajnice oko lokaliteta UNIS
	P 3.1.1.3. Proširenje postojećeg mosta na Drecelju (dvosmjerni saobraćaja sa priključkom na magistralni put M-17
	P 3.1.1.4. Izgradnja kružnog toka na raskrsnici prema Donjem selu
	P 3.1.1.5. Izrada studije saobraćaja Općine Konjic
3.1.2. Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica i trotoara	P 3.1.2.1. Uređenje ulice Maršala Tita
	P 3.1.2.2. Naselje Kolonija
	P 3.1.2.3. Naselje Varda
	P 3.1.2.4. Naselje Orašje -Tuščica
	P 3.1.2.5. Naselje Trešanica
	P 3.1.2.6. Naselje Luka
	P 3.1.2.7. Naselje Pleha-Suhi do
	M 3.1.3.1. Izgradnja parking prostora
3.1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkinga	P 3.1.3.1. Uređenje Trga Alija Izetbegović
	P 3.1.3.2. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta
3.1.4.	P 3.1.4.1. Rekonstrukcija zelene pijace
	P 3.1.4.2. Izgradnja biciklističkih staza
	P 3.1.4.3. Izgradnja pješačkih staza

Izgradnja infrastrukture	P 3.1.4.4. Izgradnja obaloutvrde i pješačke staze na lijevoj obali rijeke Neretve na dionici od kamene ćuprije do novog mosta na M-17
	P 3.1.4.5. Parterno rješenje od srednje škole do Trešaničkog mosta sa pješačkom saobraćajnicom
	P 3.1.4.4. Izgradnja žičare na rijeci Rakitnica
3.1.5. Rekonstrukcija lokalnih i nekategorisanih puteva	P 3.1.5.1. Izrada Strategije razvoja lokalnih i nekategorizovanih puteva
	M 3.1.5.1. Rekonstrukcija lokalnih i nekategorisanih puteva
3.1.6. Završetak postojećih i izgradnja novih kanalizacionih mreža u gradskim i prigradskim naseljima	P 3.1.6.1. Završetak i puštanje u pogon kolektora sa kućnim priključcima (gradska naselja)
	P 3.1.6.2. Izgradnja kanalizacionog uređaja u prigradskom naselju Bijela
	P 3.1.6.3. Izgradnja kanalizacionog uređaja u prigradskom naselju Puhale
	M 3.1.6.1. Odluka OV-a o davanju na upravljanje, održavanje i naplaćivanje kanalizacionog sistema
3.1.7. Izrada i donošenje regulacionih i urbanističkih planova	P 3.1.7.1. Izrada Regulacionog plana Centar II
	P 3.1.7.2. Dopuna Regulacionog plana Donje Polje
	P 3.1.7.3. Dopuna Regulacionog plana Čelebići
	P 3.1.7.4. Dopuna Regulacionog plana Buturović Polje
	P 3.1.7.5. Izrada regulacionog plana poslovne zone UNIS
	P 3.1.7.6. Izrada regulacionog plana industrijska zona Buturović Polje
	P 3.1.7.7. Izrada regulacionog plana Ribići
	P 3.1.7.8. Izrada regulacionog plana Lisičići
	P 3.1.7.9. Izrada regulacionog plana Odžaci
	P 3.1.7.10. Izrada urbanističkog plana grada Konjica
3.1.8. Povećanje energetske efikasnosti	M 3.1.8.1. Utopljanje javnih objekata
	P 3.1.8.1. Zamjena javne rasvjete LED svjetiljkama u ruralnim područjima
	P 3.1.8.2. Podizanje svijesti građana o energetskej efikasnosti
	P 3.1.8.3. Izrada elaborata energetske efikasnosti za sve javne objekte
3.1.9. Unapređenje stanja javnog zdravlja i zaštita tla	P 3.1.8.4. Izrada studije toplifikacije gradskog područja
	P 3.1.9.1. Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka
	P 3.1.9.2. Uređenje plaža na Neretvi, Jablaničkom i Boračkom jezeru
	P 3.1.9.3. Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja
	P 3.1.9.4. Deminiranje područja
3.1.10. Upravljanje otpadom	P 3.1.9.5. Sanacija klizišta
	P 3.1.10.1. Proširenje organizovanog prikupljanja otpada na čitavo područje Općine Konjic
	P 3.1.10.2. Izrada plana upravljanja otpadom
	P 3.1.10.3. Izrada programa sanacije nelegalnih odlagališta otpada i sanacija područja na kojima se nalaze

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju sektorskog plana zaštite životne sredine su: **14.222.000,00 KM**

OPERATIVNI PLAN.**Plan provedbe strateških projekata i mjera za 3 godine (1+2)**

Ovaj dio strategije predstavlja operacionalizaciju Sektorskih planova za razdoblje od 3 godine gdje su uključeni svi strateški projekti i mjere koji se planiraju provesti u sljedeće 3 godine.

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekt/mjera	Ukupni ishodi	Ukupni orijentacioni izdaci (do završetka projekta)	Financiranje iz općinskog budžeta				Financiranje iz ostalih izvora				Nositelji provedbe	Veza sa proračunskom i/ili oznaka vanjskih izvora financiranja	Općinska služba odgovorna za praćenje	
				god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)				
1	2	3	4=(8+12)	5	6	7	8=(5+6+7)	9	10	11	12=(9+10+11)				
SC1/OC1	P.1.1.1. Unaprijeđenje poslovnog okruženja uvođenjem BFC	Unaprijeđena poslovna klima na području Općine	50.000 KM	.	50.000 KM	.	50.000 KM	.	.	.	.		Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu finansije i društvene djelatnosti
SC1/OC1	P.1.1.2. Uvođenje ONE STOP SHOP servisa(pružanje usluga vezanih za pokretanje poslovnih aktivnosti)	Poboljšana usluga općinske administracije prema privatnom sektoru	50.000 KM	.	25.000 KM	.	25.000 KM		25.000 KM		25.000 KM		Općina Konjic	Općina Konjic 50 % Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta 50%	Služba za privredu finansije i društvene djelatnosti

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC1/OC1	P.1.1.3. Osposobljavanje i jačanje kapaciteta Lokalne razvojne agencije „PRVI KORAK“ d.o.o. Konjic	Bolje poslovno okruženje za lokalne privrednike	50.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 60 % Federacija 40 %	Služba za privredu finansije i društvene djelatnosti
SC1/OC1	P.1.1.4. Unaprijeđenje postojećih industrijskih zona	Stvoreni bolji uslovi za poslovanje subjekata u zonama	300.000 KM	100.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	200.000 KM	-	50.000 KM	50.000 KM	100.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 67 % Federalno ministarstvo privrede 33 %	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC1/OC1	P.1.1.5. Izgradnja i uspostavljanje nove poslovne zone	Izgrađena elektro, vodna i putna infrastruktura i izgradnja objekata	1.000.000 KM	100.000 KM	300.000 KM	300.000 KM	700.000 KM	50.000 KM	100.000 KM	150.000 KM	300.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 70 % Federalno ministarstvo privrede 30%	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC1/OC1	P.1.1.6. Izrada promotivnog kataloga za ulaganja u općinu Konjic	Promocija privrednog sektora Općine za potencijalne investitore	50.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	20.000 KM	50.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Kapitalni izdaci	Lokalna razvojna Agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC1/OC1	P.1.1.7. Izrada studije o mogućnostima proizvodnje energije iz obnovljivih izvora	Izrađena studija sa akcionim planom	20.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC1/OC1	P.1.1.8. Izgradnja autobusnog stajališta na lokalitetu UNIS-a	Poboljšana putna infrastruktura posebno za uposlenike poslovne zone UNIS	300.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	300.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC1/OC1	M.1.1.1. Uspostavljanje komunikacije i saradnje sa dijasporom	Izrađeni model za uspostavu komunikacije i saradnje sa dijasporom	20.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Donatori	Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC1/OC1	P.1.1.9. Organizovanje događaja od interesa za poslovne subjekte	Održane radionice i seminari prema potrebama poslovnih subjekata	20.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC1/OC1	P.1.1.10. Podrška sajmovima privrednog karaktera	Organizovani odlasci privrednih subjekata na sajmove od značaja za privredni razvoj	45.000 KM	10.000 KM	5000 KM	10.000 KM	25.000 KM	5.000 KM	5.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 55 % Javni pozivi viših nivoa vlasti 45 %	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC1/OC1	P.1.1.11. Jačanje konkurentnosti na tržištu rada- stručno osposobljavanje	Efikasnije poslovanje preduzeća i veće zadovoljstvo zaposlenih	782.000 KM	132.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	332.000 KM	150.000 KM	150.000 KM	150.000 KM	450.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 42,4% Vlada HNK28,75% FZZZ 28,75%	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC1/OC1	P.1.1.12. Podrška start-up preduzećima	Podržana 6 start-up preduzeća	60.000 KM	20.000 KM	20.000 KM	20.000 KM	60.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic 100%	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC1/OC1	P.1.1.13. Unaprijeđenje uslova rada poslovnog inkubatora	Bolji uslovi za razvoj START UP-ova	40.000 KM	.	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	.	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 100 %	Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC1/OC2	M.1.2.1. Podrška unaprijeđenju poljoprivredne proizvodnje	Unaprijeđenja poljoprivredna proizvodnja	240.000 KM	80.000 KM	80.000 KM	80.000 KM	240.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Savez poljoprivrednih udruženja Konjic
SC1/OC2	P.1.2.1 Edukacija poljoprivrednih proizvođača	Poljoprivredni proizvođači educirani za određenu oblast poljoprivredne proizvodnje	25.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	5.000 KM	25.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Savez poljoprivrednih udruženja Konjic
SC1/OC2	P.1.2.2. Izgradnja hladnjače za skladištenje jagodičastog voća	Poboljšani uslovi otkupa poljoprivrednih proizvoda	150.000 KM	.	100.000 KM	.	100.000 KM	.	50.000 KM	.	50.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 67% Projekti UNDP, GiZ, USAID 33%	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Savez poljoprivrednih udruženja Konjic

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC1/OC2	P 1.2.3. Finansiranje stručne službe Saveza poljoprivrednih proizvođača	Olakšane tehničko-administrativne usluge poljoprivrednim proizvođačima	360.000 KM	120.000 KM	120.000 KM	120.000 KM	360.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC1/OC2	P 1.2.4. Međunarodni sajam hrane "FOOD-FEST"	Promocija poljoprivrednog sektora Općine Konjic	42.000 KM	14.000 KM	14.000 KM	14.000 KM	42.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Savez poljoprivrednih udruženja Konjic Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC1/OC2	P 1.2.5. Dani poljoprivrede "Buturović polje"	Promocija poljoprivrednog sektora Općine Konjic	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Savez poljoprivrednih udruženja Konjic
SC2/OC3	P.2.3.1. Evidencija i kategorizacija kulturno-historijskog naslijeđa općine Konjic	Uspostavljen registar kulturno-historijskog naslijeđa	20.000 KM	.	5.000 KM	5.000 KM	10.000 KM	.	5.000 KM	5.000 KM	10.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Javni pozivi na federalnom nivou 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC2/OC3	P.2.3.2. Promocija kulturno-historijskog naslijeđa općine Konjic	Izrađene brošure, web prezentacija i drugi vidovi promocije kulturno-historijskog naslijeđa općine Konjic	40.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Javni pozivi na federalnom nivou 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.3. Izgradnja spomen obilježja	Izgrađena spomen obilježja na području Općine	50.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Javni pozivi na federalnom nivou 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.4. Sanacija vjerskih objekata	Obnovljeni vjerski objekti	100.000 KM	20.000 KM	20.000 KM	20.000 KM	60.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	40.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Javni pozivi na federalnom nivou 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.5 Zaštita i očuvanje objekata od ambijentalne vrijednosti	Uređeni objekti od ambijentalne vrijednosti	30.000 KM	-	5.000 KM	10.000 KM	15.000 KM	-	5.000 KM	10.000 KM	15.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Javni pozivi na federalnom nivou 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.6. Podrška kulturnim manifestacijama (izložbe, koncerti, revije, sponzorstva itd.)	Bolja organizacija za održavanje kulturnih manifestacija Veća posjećenost	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC2/OC3	P.2.3.7. Podrška kulturnim manifestacijama mladih, stvaralaštva u osnovnim i srednjim školama	Bolja organizacija kroz aktivnost mladih i djece	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC2/OC3	P.2.3.8. Izgradnja Geo-parka	Izgrađen Geo-park	660.000 KM	60.000 KM	.	.	60.000 KM	600.000 KM	.	.	600.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 10 % IPA fondovi 90 %	Lokalna agencija za ekonomski razvoj "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC2/OC3	P.2.3.9. Izgradnja šetnice oko Boračkog jezera	Unaprijeđenje infrastrukture na Boračkom jezeru	200.000 KM	.	100.000 KM	100.000 KM	200.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.10. Izgradnja sportskog terena na Boračkom jezeru	Izgrađen sportski teren na Boračkom jezeru	500.000 KM	.	.	150.000 KM	150.000 KM	.	.	350.000 KM	350.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.11. Izgradnja trim i staze za brdski biciklizam u brdskim područjima	Poboljšana infrastruktura za bicikliste i turiste	200.000 KM	.	100.000 KM	100.000 KM	200.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.12. Izgradnja ulazno-izlazne stanice raftinga	Bolja organizacija rafting klubova i evidencija posjećenosti turista	100.000 KM	.	100.000 KM	.	100.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Lokalna agencija za ekonomski razvoj "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC2/OC3	P.2.3.13. Sajamska promocija turističkih potencijala Općine Konjic	Upoznavanje ciljnog tržišta sa turističkom ponudom	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC2/OC3	P.2.3.14. Sanacija plaža na Boračkom jezeru	Uređene plaže sa pratećom opremom	200.000 KM	150.000 KM	-	-	150.000 KM	50.000 KM	-	-	50.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic Projekti (UNDP, GIZ, USAID)	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC2/OC3	P.2.3.15. Izrada web stranice turističkih ponuda općine	Bolja promocija turističkih potencijala Općine	15.000 KM	-	10.000 KM	5.000 KM	15.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC2/OC3	P.2.3.16. Izrada Strategije razvoja turizma na području Općine Konjic	Izrađena i usvojena strategija razvoja turizma	15.000 KM	-	10.000 KM	5.000 KM	15.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC2/OC3	P 2.3.17 Formiranje lokalnog turističkog info pulta	Poboljšana usluga posjetiocima (turistima) općine Konjic	20.000 KM	-	15.000 KM	5.000 KM	20.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC2/OC3	P.2.3.19. Izrada studije valorizacije značajnog prirodnog naslijeđa općine(Vrtaljica, Zlatar, obronci Prenja, Borašnice i Visočice sa Rakitnicom)	Izrađena studija valorizacije	100.000 KM	100.000 KM	-	-	100.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC1	M.4.1.1. Sanacija i opremanje objekata u školstvu	Sanirani i obnovljeni objekti u školstvu	55.000 KM	15.000 KM	15.000 KM	10.000 KM	40.000 KM	-	15.000 KM	-	15.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 75 % Grantovi 25%	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti, Služba za prostorno uređenje građenje i obnovu
SC4/OC1	P.4.1.1. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U. Zulejha Begeta	Stvoreni bolji i sigurniji uslovi boravka djece u J.U. Zulejha Begeta	30.000 KM	-	15.000 KM	15.000 KM	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC4/OC1	P.4.1.1. Subvencije troškova prevoza učenika	Organizovan prevoz učenika na području općine Konjic	1.050.000 KM	350.000 KM	350.000 KM	350.000 KM	1.050.000 KM	,	,	,	,	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC1	P.4.1.2. Stipendiranje deficitarnih zanimanja	Izvršena obuka za deficitarna zanimanja	50.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	20.000 KM	50.000 KM	,	,	,	,	Općina Konjic	Općina Konjic	Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC4/OC1	P.4.1.3. Izrada nastavnog plana i programa za sticanje novih znanja i vještina za potrebe tržišta rada	Izrađen nastavni plan i program prilagođen potrebama tržišta rada	10.000 KM	,	10.000 KM	,	10.000 KM	,	,	,	,	Općina Konjic	Općina Konjic	Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC4/OC2	M.4.2.1 Sanacija i opremanje objekata u zdravstvu	Sanirani i opremljeni objekti u zdravstvu	100.000 KM	30.000 KM	30.000 KM	40.000 KM	100.000 KM	,	,	,	,	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC2	P.4.2.1. Nabavka neophodnih specijalizovanih vozila za dom zdravlja Konjic	Poboljšane usluge građanima Općine	200.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	100.000 KM	200.000 KM	,	,	,	,	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC4/OC2	P.4.2.2. Jednokratne pomoći socijalno ugroženim porodicama	Pomoć za socijalno ugrožene porodice	315.000 KM	105.000 KM	105.000 KM	105.000 KM	315.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC2	P.4.2.3. Uređenje pristupa invalidnim osobama u svim javnim objektima	Poboljšane usluge za osobe sa invaliditetom	200.000 KM	-	50.000 KM	50.000 KM	100.000 KM	-	50.000 KM	50.000 KM	100.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Federalni javni pozivi 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC2	P.4.2.4. Sufinansiranje projekata za izgradnju stambenih jedinica za Rome	Bolji životni standardi za Rome	413.000 KM	84.000 KM	50.000 KM	100.000 KM	234.000 KM	179.000 KM	-	-	179.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 57% Ministarstvo za ljudska prava 43 %	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC2	P.4.2.5. Grant-Udruženje penzionera	Novčana pomoć za rad Udruženje penzionera	18.000 KM	6.000 KM	6.000 KM	6.000 KM	18.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC2	P.4.2.6. Grant-Udruženje roditelja, djece i omladine sa posebnim potrebama „i“	Novčana pomoć za rad Udruženja	21.600 KM	7.200 KM	7.200 KM	7.200 KM	21.600 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC2	P.4.2.7. Unaprijeđenje zdravstvene zaštite Romske populacije	Poboljšani zdravstveni uslovi Romske populacije	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC4/OC2	P.4.2.8. Podrška porodicama za novorođenčad	Povećanje brige za porodice i stimulacija nataliteta	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC2	P.4.2.9. Izgradnja doma za stara i iznemogla lica	Izgrađen dom za stara i iznemogla lica	800.000 KM	.	100.000 KM	300.000 KM	400.000 KM	.	200.000 KM	200.000 KM	400.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC3	P.4.3.1. Sufinansiranje organizacije kulturnih događanja	Bolja organizacija kulturnih događaja	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC3	P.4.3.2. Izrada vodiča kulturnih dešavanja	Bolja promocija kulturnih dešavanja	20.000 KM	5.000 KM	5.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC4/OC3	P.4.3.3. Rekonstrukcija i opremanje Društvenog doma Konjic	Poboljšani uslovi za održavanje manifestaciju u organizaciji JU "Narodni univerzitet"	700.000 KM	150.000 KM	150.000 KM	150.000 KM	450.000 KM	.	150.000 KM	100.000 KM	250.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC3	P.4.3.4. Manifestacije od posebnog značaja za općinu(dan općine, dan odbrane općine itd.)	Bolja organizacija manifestacija	45.000 KM	15.000 KM	15.000 KM	15.000 KM	45.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za zajedničke i stručne poslove

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC4/OC3	P.4.3.5. Izgradnja sportske infrastrukture u ruralnim sredinama	Izgrađena sportska infrastruktura	50.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 60% Drugi izvori 40%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC3	P.4.3.6. Podrška izabranim sportskim događajima	Bolji uslovi za organizaciju izabranih sportskih događaja	60.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Drugi izvori 50%	Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti
SC4/OC4	P.4.4.1. Brendiranje poljoprivrednih proizvoda i edukacija proizvođača	Brendirana 4 poljoprivredna proizvoda	60.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	30.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic	Savez poljoprivrednih udruženja Konjic
SC4/OC4	P.4.4.2. Obuke mladih poljoprivrednika	Usvojena nova znanja o tržištu i tehnologijama u poljoprivrednoj proizvodnji	20.000 KM	-	10.000 KM	10.000 KM	20.000 KM	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Savez poljoprivrednih udruženja Konjic
SC4/OC4	P.4.4.3. Opremanje kancelarija MZ na prostoru općine Konjic	Stvoreni uslovi za bolju komunikaciju mjesnih zajednica sa lokalnom upravom	160.000 KM	-	40.000 KM	40.000 KM	80.000 KM	-	40.000 KM	40.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50 % Drugi izvori 50 %	Služba za zajedničke i stručne poslove

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC4/OC1	P.4.1.3. Proširenje postojećeg mosta na Drecelju	Poboljšana putna infrastruktura u gradskom području	1.200.000 KM	120.000 KM	-	-	120.000 KM	720.000 KM	360.000 KM	-	1.080.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 11% Ministarstvo saobraćaja i veza HNK 89%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina
SC4/OC1	P.4.1.4. Izgradnja kružnog toka na raskrsnici prema Donjem selu	Unaprijeđena putna infrastruktura	250.000 KM	25.000 KM	-	-	25.000 KM	150.000 KM	75.000 KM	-	225.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 11% Ministarstvo saobraćaja i veza HNK 89%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina
SC4/OC1	P.4.1.5. Izrada studije saobraćaja Općine Konjic	Bolji saobraćajni uslovi u Općini Konjic	50.000 KM	50.000 KM	-	-	50.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC3	M.4.3.1. Izgradnja parking prostora	Povećan broj parking prostora na području gradske zone	3.000.000 KM	-	-	1.500.000 KM	1.500.000 KM	-	-	1.500.000 KM	1.500.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC4/OC3	P.4.3.1 Rekonstrukcija Zelene pijace	Izvršena rekonstrukcija i poboljšani uslovi za rad poljoprivrednih proizvođača	300.000 KM	90.000 KM	210.000 KM	-	300.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina
SC4/OC3	P.4.3.2. Izgradnja biciklističkih staza	Izgrađene biciklističke staze u dužini od 200 m	200.000 KM	-	60.000 KM	140.000 KM	200.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina
SC4/OC3	M.4.3.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnih puteva	Poboljšanje putne infrastrukture na području Općine	1.000.000 KM	200.000 KM	200.000 KM	200.000 KM	600.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	200.000 KM	400.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za zajedničke i stručne poslove Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC4/OC3	P.4.3.3. Strategija razvoja lokalnih cesta	Izrađena Strategija razvoja lokalnih puteva	50.000 KM	25.000 KM	25.000 KM	-	50.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za zajedničke i stručne poslove Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC3/OC4	P 3.4.1. Završetak i puštanje u pogon kolektora sa kućnim priključcima (gradska naselja)	Završeni radovi na kolektorima	3.000.000 KM	1.000.000 KM	.	.	1.000.000 KM	1.000.000 KM	500.000 KM	500.000 KM	2.000.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 33 % Kreditna sredstva 67 %	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC4	P.3.4.2. Izgradnja kanalizacionog uređaja u prigradskom naselju Bijela - Glavičine	Izgradnja kolektora otpadnih i oborinskih voda, prikupljanje i transport oborinskih i otpadnih voda	250.000 KM	125.000 KM	.	.	125.000 KM	125.000 KM	.	.	125.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 33% Kreditna sredstva 67%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC4	P.3.4.3. Izgradnja kanalizacionog uređaja u prigradskom naselju Puhale-Donje polje	Izgradnja kolektora otpadnih i oborinskih voda, prikupljanje i transport oborinskih i otpadnih voda	200.000 KM	100.000 KM	.	.	100.000 KM	100.000 KM	.	.	100.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50 % Kreditna sredstva 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC4	P. 3.4.4. Izgradnja kanalizacionog uređaja u prigradskom naselju Ovčari	Izgradnja kolektora otpadnih i oborinskih voda, prikupljanje i transport oborinskih i otpadnih voda	200.000 KM	100.000 KM	.	.	100.000 KM	100.000 KM	.	.	100.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50 % Kreditna sredstva 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC3/OC4	P. 3.4.5. Izgradnja kanalizacionog uređaja u prigradskom naselju Donje selo	Izgradnja kolektora otpadnih i oborinskih voda, prikupljanje i transport oborinskih i otpadnih voda	200.000 KM	100.000 KM	.	.	100.000 KM	100.000 KM	.	.	100.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50 % Kreditna sredstva 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.1. Izrada Regulacionog plana Centar II	Izrađen i usvojen regulacioni plan	30.000 KM	.	.	30.000 KM	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.2. Dopuna Regulacionog plana Donje Polje	Dopunjen regulacioni plan	6.000 KM	6.000 KM	.	.	6.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.3. Dopuna regulacionog plana Čelebići	Dopunjen regulacioni plan	6.000 KM	6.000 KM	.	.	6.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.4. Dopuna regulacionog plana Buturović polje	Dopunjen regulacioni plan	30.000 KM	.	30.000 KM	.	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.5. Izrada regulacionog plana poslovne zone UNIS	Izrađen i usvojen regulacioni plan	30.000 KM	.	.	30.000 KM	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.6. Izrada regulacionog plana Ribići	Izrađen i usvojen regulacioni plan	20.000 KM	.	.	20.000 KM	20.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC3/OC5	P.3.5.7. Izrada regulacionog plana Lisičići	Izrađen i usvojen regulacioni plan	30.000 KM	30.000 KM	.	.	30.000 KM	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.8. Izrada regulacionog plana Odžaci	Izrađen i usvojen regulacioni plan	10.000 KM	.	.	10.000 KM	.	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC5	P.3.5.9. Izrada urbanističkog plana grada Konjica	Izrađen i usvojen urbanistički plan grada Konjica	60.000 KM	.	.	60.000 KM	.	.	.	.	.	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC6	M.3.6.1 Utopljanje javnih objekata	Urađena termoizolacija na svim javnim objektima	450.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	300.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	150.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 66 % Javni pozivi (federalni i kantonalni nivo) 34 %	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC6	P.3.6.1. Zamjena javne rasvjete LED žaruljama u ruralnim područjima	Smanjeni troškovi javne rasvjete	2.800.000 KM	800.000 KM	500.000 KM	500.000 KM	1.800.000 KM	350.000 KM	350.000 KM	300.000 KM	1.000.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 66 % Javni pozivi (federalni i kantonalni nivo) 34 %	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu
SC3/OC6	P.3.6.2. Podizanje svijesti građana o energetskej efikasnosti	Održani okrugli stolovi i prezentacije o podizanju svijesti građana	20.000 KM	2.500 KM	2.500 KM	5.000 KM	10.000 KM	2.500 KM	2.500 KM	5.000 KM	10.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 66 % Međunarodni projekti (UNDP, GIZ, USAID)	Razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC3/OC6	P.3.6.3. Izrada elaborata energetske efikasnosti za sve javne objekte (SEAP)	Izrađen SEAP sa akcionim planom	30.000 KM	-	30.000 KM	-	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic
SC3/OC6	P.3.6.4. Deminiranje područja	Povećana sigurnost građana	120.000 KM	40.000 KM	40.000 KM	40.000 KM	120.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo
SC3/OC6	P.3.6.5. Sanacija klizišta	Povećana sigurnost građana	300.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	100.000 KM	300.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo
SC3/OC6	P.3.6.6. Proširenje organizovanog prikupljanja otpada	Povećana kvaliteta sistema prikupljanja otpada	300.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	150.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	50.000 KM	150.000 KM	Općina Konjic	Općina Konjic 50% Međunarodni projekti (UNDP, GIZ, USAID) 50%	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu JKP "Standard" d.o.o. Konjic

Integralna strategija razvoja Općine Konjic 2018-2027 godina

SC3/OC6	P.3.6.7. Izrada plana upravljanja otpadom	Povećana kvaliteta sistema prikupljanja otpada	30.000 KM	-	30.000 KM	-	30.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic JKP "Standard" d.o.o. Konjic
SC3/OC6	P.3.6.8. Izrada programa sanacije nelegalnih odlagališta otpada i sanacija područja na kojima se nalaze	Povećana kvaliteta sistema prikupljanja otpada	50.000 KM	-	-	50.000 KM	50.000 KM	-	-	-	-	Općina Konjic	Općina Konjic	Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu Lokalna razvojna agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic JKP "Standard" d.o.o. Konjic
UKUPNO			24.663.600 KM	5.042.700 KM	3.934.700 KM	5.552.200 KM	14.529.600 KM	3.911.500 KM	2.412.500 KM	3.810.000 KM	10.134.000 KM			

Plan organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provedbu, praćenje i vrednovanje strategije

Općinska tijela vlasti su Općinsko vijeće kao predstavničko tijelo građana i Načelnik kao nositelj izvršne vlasti. Općinsko vijeće ima u svom sazivu 27 vijećnika koje su na višestranačkim, izravnim i tajnim izborima izabrali birači s cijelog područja grada. Općinsko vijeće je kroz svoj redovan rad i rad svojih stalnih i privremenih komisija, nadležno za donošenje propisa i akata na temelju ovlasti i obaveza utvrđenih Ustavom, zakonima i Statutom općine. Načelnik je nositelj izvršne vlasti, i uz pomoć službi za upravu obavlja poslove lokalne samouprave i upravne poslove iz samoupravnog djelokruga općine. Općinske službe za upravu formirane su prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji općinskih službi i po pojedinim upravnim oblastima:

- Služba za privredu, finansije i društvene djelatnosti,
- Služba za zajedničke i stručne poslove,
- Služba za prostorno uređenje, građenje i obnovu,
- Služba za opću upravu i inspeksijske poslove,
- Služba za pitanje boraca, invalida, izbjegla i raseljena lica i socijalnu zaštitu,
- Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina,
- Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo

U 2012. godini osnovana je Lokalna razvojna Agencija "PRVI KORAK" d.o.o. Konjic. Temeljni zadaci lokalne Agencije su sudjelovanje u pripremi i izradi integralnih i sektorskih razvojnih planova, a posebno u oblasti jačanja poduzetništva, zapošljavanja, lokalne komunalne infrastrukture i povećanja kvalitete življenja na području Konjica; analiza stanja i potreba lokalne privrede, ostvarivanje neposrednih kontakata i pomoć poduzetnicima u pripremi i realizaciji investicijskih projekata. Lokalna agencija također je zadužena za pripremanje projektne dokumentacije i apliciranje na pozive fondova EU, pozive drugih međunarodnih institucija, kao i ostale pozive za projekte lokalnih zajednica i prekogranične saradnje.

Općina Konjic je s ciljem stvaranja uslova za privredni razvoj i zapošljavanje osnovala i lokalno ekonomsko vijeće kao savjetodavno tijelo pri izradi i donošenju programa i plana razvoja općine i stvaranja uslova za privredni razvoj i zapošljavanje. Lokalno ekonomsko vijeće ima zadatak da kroz partnerstvo i dijalog daje smjernice za izradu planova i projekata usmjerenih ka otvaranju novih radnih mjesta, privlačenju domaćih i stranih investicija, povećanju izvoza i prihoda kroz promoviranje modela održivog ekonomskog razvoja. Ima 15 članova iz reda javnog i privatnog poduzetničkog sektora, kao i nevladinog sektora, akademske zajednice i razvojnih agencija.

Implementacijom projekta upravne odgovornosti - GAP stvoreni su osnovni preduslovi za poboljšanje kvalitete pružanja usluga. Kroz ovaj projekt općina je dobila značajnu tehničku, materijalnu, edukativnu i savjetodavnu pomoć. Općinska uprava je informatički i tehnički opremljena i osavremenjena (73 računara, koji su međusobno umreženi, povezani na zajednički server i imaju on-line konekciju), u radu s predmetima se koriste software i aplikacija DocuNova – za primanje i praćenje predmeta, DataNova - matični ured, program za obradu katastarskih podataka, te program za finansijsko poslovanje. Kroz projekt GAP otvoren je i Centar za pružanje usluga građanima i Centar za dozvole u kojem se obavlja prijem i obrada zahtjeva fizičkih i pravnih osoba.

Pregled osnovnih aktivnosti i odgovornosti za implementaciju strategije

Osnovne uloge i odgovornosti za provedbu , praćenje, vrednovanje i izvještavanje		
Aktivnosti	Nadležnost	Rok (okvirno)
Definisanje prioriteta za sljedeću godinu na osnovu strateško-programskih dokumenata i izrada Plana provedbe (1+2)	Koordinator razvojnog tima (RT) Šefovi nadležnih službi Ured načelnika Ostali službenici	Prvo tromjesečje tekuće godine (po rokovima iz entitetskih Zakona o budžetu)
Priprema planova službi za sljedeću godinu, uključujući projekte iz Strategije razvoja i redovne poslove	Šefovi nadležnih službi Koordinator RT-a	01.09-30.09. tekuće godine
Uključivanje strateških projekata i mjera u plan budžeta za sljedeću godinu	Šef Službe za finansije Koordinator RT-a Ured načelnika	01-31.10 (prvi nacrt); 01-30.11 (drugi nacrt) 01-15.12 (treći nacrt) tekuće godine
Usklađivanje planova rada službi sa usvojenim budžetom za sljedeću godinu	Koordinator RT-a Šefovi nadležnih službi	05-15. januara sljedeće godine
Priprema kalendara za praćenje realizacije Godišnjeg plana	Koordinator razvojnog tima RT-a Ostali službenici	31. januara sljedeće godine
Razrada projekata	Koordinator RT-a Nadležne službe	Kontinuirano
Praćenje vanjskih izvora finansiranja	Koordinator RT-a Nadležne službe Ostali službenici	Kontinuirano
Praćenje provedbe plana	Koordinator RT-a Šefovi službi	Kontinuirano
Praćenje provedbe i izrada izvještaja o realizaciji godišnjih planova rada službi	Šefovi službi Ured načelnika Koordinator RT-a Ostali službenici	Mjesečno: Kolegij načelnika Polugodišnje: Do 31. jula (za prvih 6 mjeseci tekuće godine) Godišnje: Do 31. maja (za prethodnu godinu)

Osnovne uloge i odgovornosti za provedbu , praćenje, vrednovanje i izvještavanje		
Aktivnosti	Nadležnost	Rok (okvirno)
Uključivanje Partnerske grupe u praćenje provedbe strategije	Koordinator RT-a Partnerska grupa/Gradski razvojni tim	Sastanak PG-a: Do 31. jula (za prvih 6 mjeseci tekuće godine)
Izrada Godišnjeg izvještaja o realizaciji strategije razvoja, njegovo usvajanje i objavljivanje	Koordinator RT-a Ostali službenici Šefovi službi	Do 31. maja sljedeće godine u odnosu na onu za koju se priprema izvještaj
Ostale važne aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • Redovno ažuriranje web stranice grada u domenu informacija koje se odnose na razvojne aktivnosti • Redovni kontakti sa višim nivoima vlasti • Uspostavljanje i unaprijeđenje međuopćinske saradnje 	Koordinator RT-a Ostali službenici	Kontinuirano

Praćenje, ocjenjivanje i ažuriranje strategije razvoja

Stvarni rezultati razvoja, koji proizilaze iz implementacije integrirane strategije lokalnog razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko općina Konjic, kao najodgovornija za implementaciju strategije, bude sistematski provodila praćenje i vrednovanje realizacije strategije.

Stoga, sistematsko praćenje i vrednovanje (monitoring i evaluacija) realizacije strategije omogućava mjerenje stepena ostvarenja postavljenih ciljeva, dajući takođe mogućnost za preduzimanje pravovremenih mjera u cilju eventualnih korekcija, te ocjenjivanje sveukupne uspješnosti realizacije strategije.

Praćenje startegije integriranog lokalnog razvoja

Praćenje podrazumijeva sistem prikupljanja i obrade podataka u svrhu upoređivanja postignutih rezultata sa planiranim. Vrednovanje je zasnovano na nalazima praćenja i daje sveukupnu ocjenu ostvarenja postavljenih ciljeva. Da bismo upravljali implementacijom strategije, kao i implementacijom projekata, moramo biti u mogućnosti da mjerimo stepen ostvarenja definisanih ciljeva i rezultata u određenom vremenskom periodu, za šta nam služe objektivno provjerljivi indikatori.

Ključni zadaci i pristup praćenju i vrednovanju strategije

Praćenje provedbe strategije će se organizirati kroz sljedeće zadatke, i biće pokrenuto već u 2017 godini, i to :

- Definiranje podataka potrebnih za postavljanje indikatora i utvrđivanje odgovornosti za njihovo prikupljanje;
- Nastavka prikupljanja podataka za nadolazeće godine, s obzirom da je većina podataka dostupan u socio-ekonomskoj analizi strategije;
- Prikupljanje podataka u zahtijevanim intervalima (godišnje);
- Analiza rezultata, procjena napretka u odnosu na postavljene ciljeve i opće indikatore i prijedlog kako bi to trebalo utjecati na daljnju provedbu, pa čak i ažuriranja strategije.

Proces prikupljanja podataka za potrebe praćenja će biti organizirani kroz uspostavu baze podataka, koja će omogućiti sistemsko ažuriranje podataka. U tu svrhu, elektronska baza podataka izrađena u toku procesa pripreme socio-ekonomske analize koristit će se i dalje, te redovito ažurirati.

Praćenje će biti takođe usklađeno sa ciklusom pripreme polugodišnjih i godišnjih izvještaja od strane odgovarajućih statističkih i drugih institucija (statistički zavodi, APIF/AFIP, itd).

Odgovornost za praćenje i vrednovanje strategije

Na osnovu ažuriranih podataka praćenje realizacije strategije obavljat će odsjek za privredu, finansije i društvene djelatnosti i Razvojna agencija „Prvi korak“, koji će pripremati godišnje izvještaje implementacije, trogodišnje planove implementacije i godišnje akcione planove realizacije. Načelnik i odsjek za privredu, finansije i društvene djelatnosti i Razvojna agencija „Prvi korak“ će analizirati izvještaje i slati iste na Partnersku grupu i Općinsko vijeće.

Godišnje vrednovanje će provoditi Razvojna Agencija „Prvi korak“ i izvještavati Općinskog načelnika, Općinsko vijeće i Partnersku grupu.

Vremenska dinamika praćenja i vrednovanja

Aktivnosti praćenja, vrednovanja i ažuriranja pojedinih dijelova strategije biće provođene u određenim vremenskim periodima, datim u narednoj tabeli.

<u>Aktivnosti praćenja i vrednovanja</u>	<u>Vremenski okvir</u>
Praćenje realizacije programa (projekata, mjera)	Kontinuirano
Kontrolno vrednovanje	Nakon 3 godine za sektorske planove, a nakon 5 godina za strategiju
Ažuriranje sektorskih planova	Djelimično nakon 3 godine, a kompletno nakon 5 godina
Ažuriranje strategije	Djelimično nakon 3 godine, a kompletno nakon 5 godina
Finalno vrednovanje	Nakon 5 godina za sektorske planove, a nakon 10 godina za strategiju

Indikatori praćenja

Lokalna razvojna strategija, kao konkretan i operativni alat za dugoročni razvoj općine, postavlja set mjerljivih operativnih/sektorskih ciljevima, koji su podržani sa nizom konkretnih indikatora, a koji će se koristiti za mjerenje ukupnog napretka i ostvarenja strategije. Stoga, provođenje redovnog praćenja progresa strategije će se temeljiti na mjerljivim sektorskim (društveni, ekonomski i ekološki), ciljevima i njihovim općim pokazateljima.

Osim toga, konkretni pokazatelji su postavljeni takođe i na programsko/projektom nivou, koji sa svojom mnogostrukošću, predstavljaju konkretne pokazatelje praćenja napretka svakog sektorskog cilja strategije. Projektni pokazatelji definirani su u okviru projektnih prijedloga.

U sljedećoj tabeli dat je okvirni podsjetnik sa kalendarom za godišnje ažuriranje strategije razvoja:

<u>Komponenta</u>	<u>Opis i podloge za godišnje ažuriranje</u>	<u>Kad se ažurira</u>	<u>Napomena</u>
Socio-ekonomska analiza	✓ Pratimo i publikujemo odabrane ekonomske i socijalne indikatore i važne trendove (demografski, tržište rada, ekonomski pokazatelji po granama i vrstama poslovnih subjekata, stanja poljoprivrede...) a u cilju uređivanja i ažuriranja postojeće baze podataka	Početak u aprilu, završetak u junu	Ažurirati prioritetno između ostalog, promjene koje se odnose na ključne podatke u SEA-u kao što su zaposlenost, kretanja u sferi privrede i sl. Koristiti raspoložive podatke od Zavoda za zapošljavanje, Poreske uprave..

<p>Revizija sektorskih ciljeva</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vrednujemo u kojoj su mjeri ostvareni i da li su još validni. Ako ostvarenja nisu blizu očekivanih, analiziramo uzroke i , po potrebi, intervenišemo u aktivnostima(projektima) i/ili u samim ciljevima ✓ Reviziju izvodimo na osnovu praćenja realizacije programa i projekata, s jedne strane, i uočenih bitnih promjena u okolnostima 	<p>Juni-juli</p>	<p>U reviziju operativnih ciljeva i projekata iskoristimo potencijal Partnerske grupe</p>
<p>Revizija projekata</p>	<p>Vršimo na osnovu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Iskustva stečenog kroz realizaciju projekata ✓ Rezultata i preporuka realizovanih projekata ✓ Uočenih promjena i novih potreba ✓ Revidiranih operativnih ciljeva 	<p>Avgust-septembar</p>	
<p>Godišnji operativni plan implementacije, s projektnim formularima</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utvrđujemo prioritete za narednu godinu ✓ Revidiramo/kompletiramo projektne formulare/projektne zadatke za prioritetne projekte ✓ Pravimo i usaglašavamo finansijski plan ✓ Kompletiramo plan implementacije i usklađujemo finansijski plan za sljedeću godinu sa općinskim budžetom 	<p>Septembar-oktobar</p>	<p>Ažuriran plan od druge polovine oktobra ide na javnu raspravu, zajedno sa budžetom.</p>
<p>Praćenje i vrednovanje realizovanih i tekućih projekata</p>	<p>Izvodimo na osnovu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Plana implementacije ✓ Razrađenih projektnih formulara/projektnih zadataka(očekivanih rezultata) ✓ Izveštaja o realizaciji projekata(projektne dokumentacije) ✓ Pokazatelja o ostvarenim efektima(npr. podaci o uvozu i izvozu, podaci Zavoda za zapošljavanje...) 	<p>Pratimo prema dinamici realizacije projekata i izvještavanja. Vrednujemo(dajemo ocjenu ostvarenja i analiziramo razloge) u prvoj polovini marta</p>	<p>O rezultatima praćenja i vrednovanja izvještavamo Partnersku grupu, načelnika i skupštinu, u sklopu godišnjeg izvještaja o radu.</p>

